T. C.
Genelkurmay Başkanlığı
IX. Şube

Hizmete mahsustur

Muhtelif denizlerdeki harekâta dair RAPORLAR

2

1945

T. C.
Genelkurmay Başkanlığı
IX. Şube

Hizmete mahsustur

Muhtelif denizlerdeki harekâta dair RAPORLAR

2

1945

İÇİNDEKİLER

I.

MİDWAY MUHAREBESİ

3 : 6 - Haziran - 1942

4:8 - Mayıs - 1942 de Mercan denizinde vukua gelen savaşlardan sonra Japonlar cenubu garbî Pasifikteki hareketlerine bir ara vermişlerdir. Herkesin düşündüğü gibi, Japonların harekâtındaki durgunluk bütün kuvvetile Avustralyaya taarruz etmek için kuvvetlerini yeniden tensik etmekte olmasından mı ileri geliyordu, yoksa Japonlar tamamen başka bir istikametten bir darbe mi vuracaklardı ?

Mayıs ortalarında müttehit milletlere mensup uçaklar Solomon'larda ve Yeni Ginedeki düşman üslerine iki üç defa taarruz etmişler ve Japonlar da Port Moresby'ye ve diğer üslerimize bir iki hava hücumu yapmışlardı. Hava kuvvetlerini kullanmaktaki bu temkin ve arasıra denizaltı hareketleri müstesna olmak üzere cenup sularında Japon harp gemilerinin gözükmeyişi düşmanın Avustralya hakkındaki tasavvurlarından o vakit sarfı nazar etmiş olduğuna ve taarruz etmek için daha can alıcı bir nokta aramakta bulunduğuna delâlet etmekte idi.

Bundan başka düşman, Mercan denizi muharebesinden hemen sonra mevcut uçak gemilerimizden çoğunun cenubî Pasifikte olduğunu biliyordu. Enterprise ile Hornet muharebeye yetişememişlerdi, fakat düşmanın bu gemileri gördüğünde şüphe yoktu. Lexington'un sonradan batmış olduğundan haberdar olmasa bile düşman Yorktown ile Lexington'un savaşta hasara uğradıklarını da biliyordu. Bu bilgilere ilâveten Amerikan deniz kuvvetlerinin cenubî Pasifikte toplanmış olması bizim orta Pasifikteki mevkiimize bir ağır darbe vurmak hususunda Japon yüksek komuta makamlarını ilgilendirmiş olabilirdi.

Midway muharebesinden evvel, muharebe esnasında ve muharebeden sonra alınan bütün raporların incelenmesi neticesinde Japonların bu muharebeye iştirak etmek için aşağıdaki kuvvetleri toplamış oldukları anlaşılmaktadır :

Birinci hava filosu Başkomutanı : (F)

Uçak gemisi tümeni 1 :
Akagi (Sancak gemisi)
Kaga
Uçak gemisi tümeni 2 :

Hattıharp tümeni 3 :
Haruna (Sancak gemisi)
Kirişima
Kruvazör tümeni 8 :

Saryu (Sancak gemisi)
Hiryu
Muhrip müfrezesi 10 :
Nagira (Sancak gemisi)
12 muhrip
Kruvazör tümeni 7 :
Mogami (Sancak gemisi)
Mikuma
Suzuya
Kumano

Tone (Sancak gemisi)
Chikuma
Himaye kuvveti
Hiyei
Kongo
Kruvazör tümeni 4 (Bir kısmı) :
1 Atazo sınıfı ağır kruvazör
Muhrip müfrezesi 2 (Bir kısmı)
Juitsu (Sancak gemisi)
10 muhrip

İşgal kuvveti

1 Takin sınıfı ağır kruvazör
1 - 2 Myoko sınıfı ağır kruvazör (?)
Hava müfrezesi 7
Chitose
Chiyoda
Hava müfrezesi 11 (?)
2 - 4 Kamigara sınıfı
Tahvil edilmiş deniz tayyaresi ana gemisi

Nakliye tümeni (?)
8 - 12 nakliye
Nakliye tümenleri :
4 - 6 şilep
Muhrip müfrezesi 4 :
Muhrip müfrezesi 4 :
12 muhrip

Vaziyet, donanma harekâtı bakımından, ciddî idi. Garp kıyısında mevcut başlıca deniz kuvveti hafif muhrip emniyetile hat gemilerinden mürekkep idi. Midway'i himaye için cenubî Pasifikteki gemilerimizi vaktile şimale aktarmaya imkân yoktu. Bundan başka, Yorktown'ın esaslı surette tamiri zamana muhtaçtı ve belki de; bu maksat için geminin anavatana gönderilmesi lâzımgelecekti.

Lexington ve Yorktown grupundan geri kalan ve Yorktown'da bulunan uçaklar âcil bir elden geçirilme ameliyesine ihtiyaç gösteriyordu. Bu kuvvetin hepsi şubat ortasındanberi denizde kalmıştı ve dinlenmeğe muhtaçtı. İlâveten, Aleution'daki üslerimize Japonların ayni zamanda taarruz etmeleri ihtimali de makul ve mantıkî görünüyordu. Alaska'nın maruz bulunduğu bu tehlikeyi karşılamak üzere elde bulunan yedek gemilerden 5 kruvazör ile 4 muhrip Alaska mıntakasındaki kuvvetlerimizi takviye etmek üzere gönderilmişti.

Midway müdafaa teşkilâtını derhal seferber etmek icap ediyordu. Enterprise ve Hornet uçak gemilerinden müteşekkil olan Sugar müfrezesine şimale gelmesi hemen emredildi. Bu müfreze 26 - Mayısta Pearl-Harbour'a vardı ve ayın 28 inde Tuğamiral A. Spruance komutasında denize çıktı. Evvelden çağrılmış olan Fox müfrezesi mayısın 27 sinde Pearl-Harbour'a muvasalat etti. Beylik tersanenin, mürettebatın ve yardımcı servislerin fevkalâde mesaileri neticesinde 3 gün içinde Yorktown ile uçaklarının savaşacak hale getirilmesi mümkün oldu ve müfreze ayın 30 unda Tuğamiral Fletcher komutasında denize çıkmağa hazır oldu.

Dikkat nazarını orta Pasifikte vurulacak darbeden başka tarafa çekmek maksadile 31 - mayısta 4 Japon (Midget - cüce) denizaltısının Avustralyanın Sydney limanına bir intihar hücumu yapmış olduklarını istitraten kaydetmek yerinde olur. Aleution'lardan Port Glenn ve Port Mears'e ve Dulton Harbor'a taarruz 3 - haziranda vâki oldu. Bu taarruz belki de dikkat nazarını Midway taarruzundan başka tarafa çekmek içindi, fakat Kiska ve Attu'nın işgalini örtmeğe matuf olması daha ziyade muhtemeldir. Düşmanın Alaska'daki müteakıp harekâtını sis gizlemiş ve düşmanı bulmak hususunda hava kuvvetlerimizin gayretlerini boşa çıkarmıştı.

Midway'e yaklaşmakta olan daha tehlikeli filoya karşı koyması emrolunan iki müfrezenin teşkilâtı şöyle idi :

Sugar müfrezesi, Tuğamiral Raymond A. Spruance, 2 uçak gemisi:
Enterprise (Sancak gemisi), Albay George Murray
VF 27, VTB 14, VSB 35.
Hornet, Albay Max A. Mitcher
35 VSB, 14 VTB, 27 VF.
Kruvazörler, Tuğamiral Thomas Kinkaid.
5 ağır kruvazör :
Pensacold, (Enterprise grupu), Albay Frank L. Lowe.
Northhampton (Enterprise grupu), Albay William Chaudlen.
Vincennes, (Enterprise grupu), Albay Fredrick Riefkhol.
Minneapolis, (Hornet grupu), Albay Frank Odrey.
New Orleans, (Hornet grupu), Albay Walter De Laniy.
1 hafif kruvazör :
Atlanta (Hornet grupu), Albay Samuel Jenkins.
Muhripler, Albay Alexander Early.
9 Muhrip :
Balech, Önyzb. Harold Tiemroth.
Benham, „ Joseph Worthington.
Phleps, „ Edward Beck.
Warden, „ William Pogue.
Aylwin, „ George Phelen.
Monagham, Önyzb. William Burford.
Ellet, „ Francis Gardner.
Manry, „ Gelzer Sims.
Conyngham, „ Henry C. Daniel.
Fox müfrezasi, Tuğamiral Frank J. Fletcher.
1 uçak gemisi :
Yorktown (Sancak gemisi), Albay Elliot Backmaster.
36 VBS, 12 VBT, 25 VF.
Kruvazörler, Tuğamiral Willam W. Smith.

2 kruvazör :
Astoria (Sancak gemisi), Albay Francis Scanland.
Portland, Albay Lawrence Du Bose.
Muhripler, Albay Gilbert Hoover.
5 muhrip :
Hammann (Sancak gemisi), Binbaşı Arnold E. True.
Morris, Binbaşı Harry Tarrett.
Russell, Önyzb. Glen Hartwig.
Anderson. „ John Ginder.
Hughes, „ Donald Ramsey.
Pasifik filosu denizaltı gemileri Komutanı, Tuğamiral Robert H. English.
25 denizaltı gemisi :
Cashelot, Cattlefish, Dolphin, Drum, Finback, Flyingfish, Gato, Graynling, Greenling, Grenadier, Gronper, Growler, Gudgeon, Narwhal, Nautilus, Pilce, Plunger, Potluck, Pompano, Porpoise, Tambor, Tarpon, Trigger, Trout, Tune.

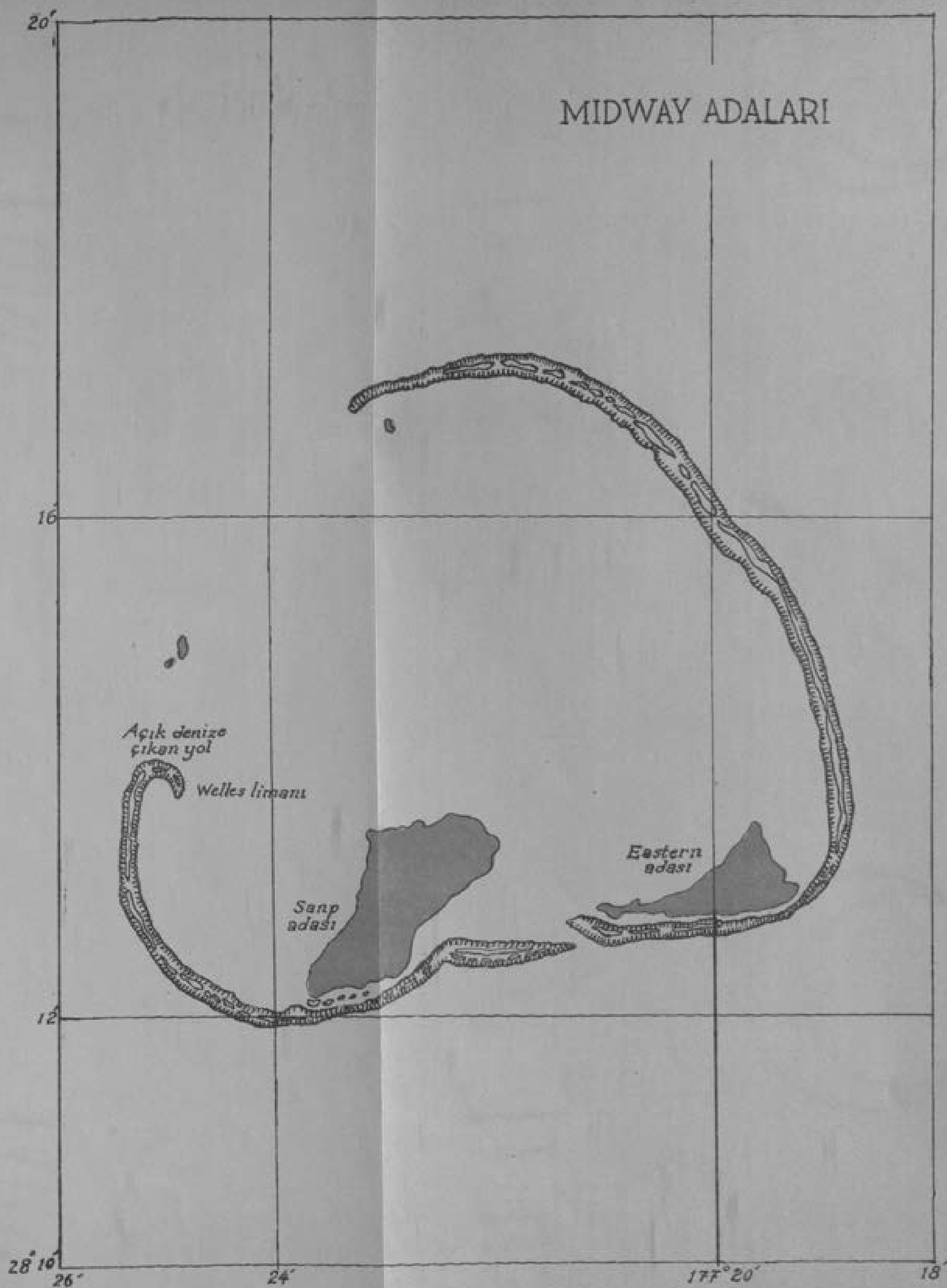
Bu iki müfreze Pearl-Harbour'ı terkettikten ve denizde mahrukat ikmali yaptıktan sonra Midway'ın şimali şarkîsindeki randevu noktasında haziranın ikinci günü buluştular. Birleşik kuvvet bundan sonra Tuğamiral Fletcher'in komutasında Midway'ın şimalindeki harekât sahasına doğru seyretti. Midway'in müdafaası için hat gemilerinin garp sahilinde kullanılmamasına, genel düşünceler meyanında, karar verilmişti. Düşman uçak gemisi kuvvetini uzak mesafelerden karşılamak tehlikesini göze almak zarurî görüldüğünden harp gemilerimizin emniyeti için lüzumlu olan gemileri uçak gemilerimizi himaye ile mükellef olan kuvvetten ayırmanın tedbirsizlik olacağı düşünüldü.

Birleşik Amerika donanması Başkomutanı Amiral Ernest King'in kanaatince Japonlar, filomuzun bir kısmını tuzağa düşürmek üzere plânlarını tertiplemişlerdi. Bu düşünce ile Amiral King yalnız kuvvetli bir yıpratma ve oyalama tâbiyesi kullanılmasını ve uçak gemilerimizle kruvazörlerimizin lüzumsuz yere tehlikeye sokulmamasını emretmişti. Midway muharebesini kavrayabilmek için, düşman kuvvetinin üstünlüğü ve sabit bir noktanın müdafaası zarureti icabı deniz kuvvetimizin ihtiyatkâr conservative bir plân ile harekât icra ettiğini hatırda tutmak gerektir.

Midway'de hazırlıklar

Bu sırada Midway'de hava ve yer kuvvetlerini takviye etmek üzere tedbirler alınmıştı. Bahriye silâhendaz hava grupu aşağıdaki kuvvete çıkarılmıştı.

Silâhendaz hava grupu 22. Bahriye silâhendaz kuvvetlerine mensup Yarbay Ira Kimes (Komutan), Bnb. Verne Mc Caul (İkinci komutan). Hava grupu aşağıdaki kuvvetlerden mürekkepti.

MIDWAY ADALARI
Açık denize çıkan yol
Welles limanı
Sanp adası
Eastern adası
20′
16
12
28° 10′
26′
24′
177° 20′
18′

Silâhendaz av bölüğü 221 : Komutanı Bnb. Floyd B. Parks, 21 F2A, 7 adet F4F - 3 uçağı.

Silâhendaz keşif bombardıman bölüğü 240 : Komutan Bnb. Henderson, 18 adet SBD - 2 ve 16 adet SB 2V - 3 uçağı (Bu bölükte yalnız 29 pilot vardı ve bir pilot ta muvakkaten VMF - 221 den alınmıştı, onun için SB2V - 3 uçaklarından ancak 12 tanesi muharebeye iştirak edebilecekti). Bu grup 6 tane donanma TBF torpito uçağı ile takviye edilmişti. Düşmanı mümkün olduğu kadar erken bulmak ve Midway'e yetişebileceği mesafenin dışında iken uçak gemilerine hücum etmek son derece önemli idi. Bu sebepten, yerde iken muhafazaları güç olmasına rağmen Midway hava kuvveti ilâveten torpito atma tertibatı olan 4 tane ordu B-26 tipi bomba uçağı ve müteaddit B-17 tipi uçakla da takviye edilmişti. Midway'deki teşkilât çok miktarda uçağın idamesi için kifayetli olmadığından Hawai adasından da istifade ediliyordu, bu itibarla mevcut uçakların adedi her gün değişik idi. Düşmanla fiili ilk temasın vukua geldiği 3 - haziran günü, silâhendaz hava grupuna ilâveten Midway'de şu tayyareler vardı :

14 adet PBY-5, 16 PBY-5A, 4 B-26, 17 B-17, 6 TBF (bunlardan 2 PBY-5 ile 1 adet B-17 işe yaramaz bir halde idi). Midway'e sevkedilen tekmil ordu ve donanma uçaklarının komutası, Birleşik Amerika Pasifik Filosu Başkomutanı Amiral Chester Nimitz tarafından Midway hava merkezi komutanı Albay Cyril Simard'a verilmişti. Bu miktar tayyarenin idaresine yardım etmek üzere radyo ve muhabere personali de ilâve olarak Midway'e gönderilmişti. Bunlar arasında iki tane tecrübeli deniz üssü hava müdafaası tayyare harekâtını tersim subayı, tayyare kıta'larında tecrübe sahibi iki deniz üssü hava müdafaası muhabere nöbetçi subayı ve dört tane tecrübeli deniz üssü hava müdafaası telsizci er vardır.

Midway'deki yer kıt'aları azamî haddine çıkarıldı. Yarbay Harold Shamanin komutasındaki yedinci silâhendaz müdafaa taburu, motorlu kıt'alarla yapılacak bir çıkartmaya karşı koyacak vesaitle mücehhez ikinci hücum taburunun bir kısmı ile takviye edildi.

Taarruza karşı hazırlık meyanında yer kıt'aları adanın müdafaa tertibatını kuvvetlendirmek için gece gündüz çalıştılar. Kıyı topçusu grupu mevzilerini kuvvetlendirdiler ve su altı manialarıı tesis edilerek müdafaa tertibatı arttırıldı. Muntazam karakol vazifelerine ve şiddetli talim ve terbiyeye devam etmelerine ilâveten piyade bölükleri gemilerin boşatılmasına ve tanka karşı mayn yapmak ve dökmek işlerine de yardım etmişlerdir. İkinci hücum taburundan C ve D bölükleri kıyı karakoluna, gemilerin boşatılmasına ve uçakların benzin ikmallerinde benzin varillerinin getirilip götürülmesine yardım etmişlerdir. Üçüncü müdafaa taburunun 1 uçaksavar toplarile hususî cihazlar grupunun savaşa hazır bir hale getirilmesi için fevkalâde gayret sarfedilmiş ve geldiklerinin

ertesi günü bütün işler bitirilmiştir, bu defi bataryalarının hazırlanması için top mevzilerinde, cepaneliklerde ve personelin muhafazasında gayyurane çalışılmıştır.

Bu işbirliği sayesinde, çıkarmaya elverişli kıyılarda daha fazla olmak üzere, bütün ada dairenmadar su altı manialarile çevrilmiştir. Molotov Cocktail denilen tank defi bombaları top mürettebatına bol bol dağıtıldı. Birçok miktarda deniz maynı ile temaslı ve kontrollü neviden personele karşı kara maynı döküldü. Bir PY botu (O.S.S. Cryatal) Pearl - Harbour'a ve 4 tane balıkçı gemisinden muaddel PY botu da Lisimanski, Gardner's Pinnacles, Laysan ve Necker adalarına, kurtarma ameliyeleri için, gönderildi. Hawaian deniz cephesi kuvvetlerinden Yzb. Clinton Mc. Kellar'in komutasındaki 11 bottan müteşekkil hücumbot müfrezesi BIR Midway'e getirildi ve ada komutanının emrine verildi.

Midway'e yapılan hava hücumunu karşılamada ve denize düşen tayyarecileri kurtarmada botların yardımı olmuştur. Eğer düşman bir çıkarmaya teşebbüs etmiş olsaydı bu botların mühim rol oynayacaklarına şüphe yoktu.

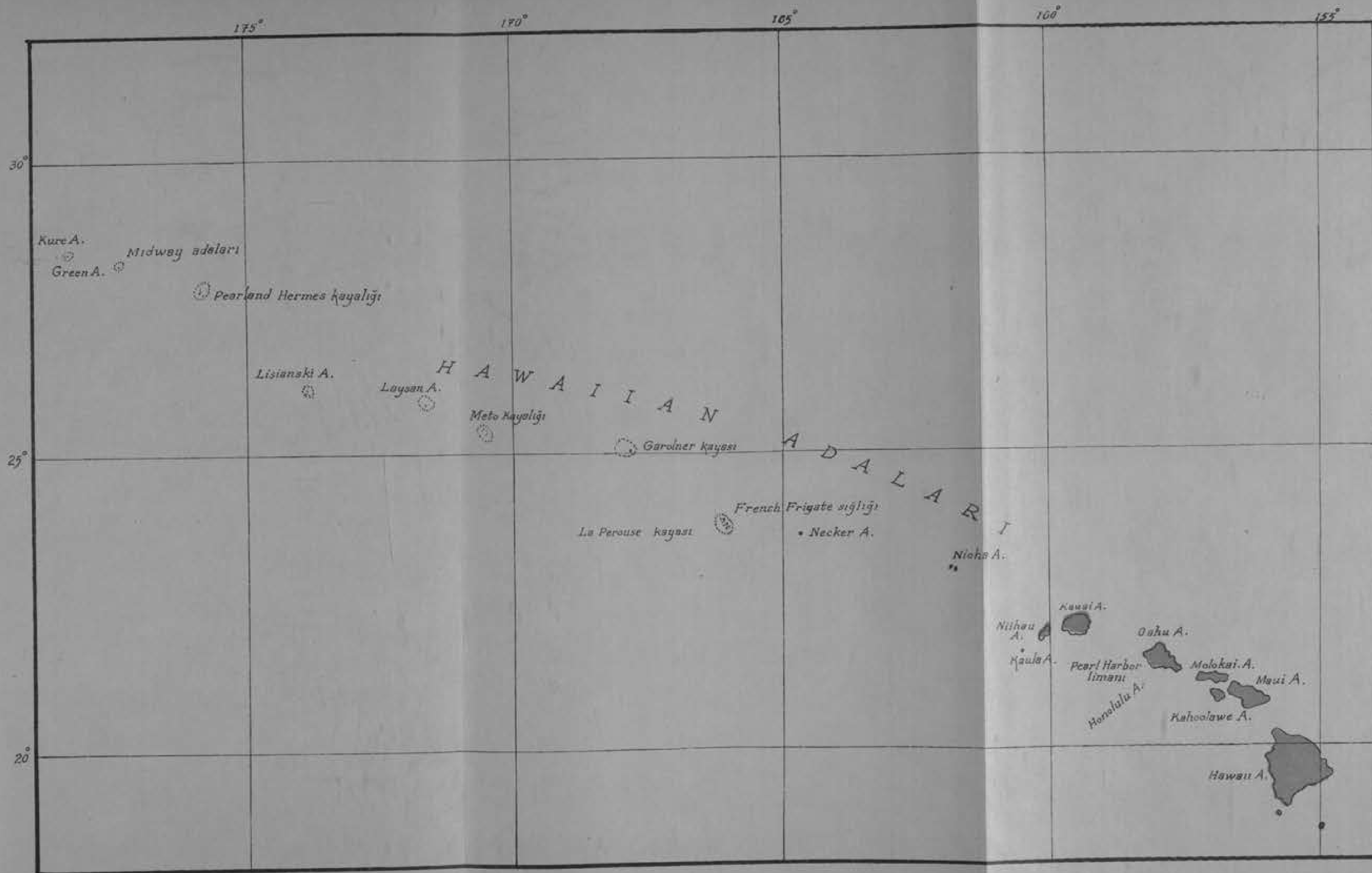
Adaya yaklaşma yollarını örtmek üzere 000° hakikîden 240° hakikî istikamet arasındaki kavis üzerine, 19 denizaltı gemisi tahsis edildi. Bu denizaltılardan 6 tanesi 150 mil dairesinin ve 3 tanesi 200 mil dairesinin kıta'larında ve geri kalanlar da sabit olarak karakol yapacaklardı. Haziranın 3. günü bütün denizaltılar yerlerini almış bulunuyorlardı.

Başlangıç Hava Karakolları

Midway'den yapılan başlangıç hava karakolları, hava araştırmaları aşağıdaki mülâhazalara iptina ediyordu :

En büyük tehlike uçaklarımızın yerde iken yakalanıp tahrip edilmesi veya uçmalarını imkânsız bırakacak veçhile meydanların tahrip edilmesi idi. Bunun için düşmanı mümkün olduğu kadar erken keşfetmek ve hücum mesafesine erişmezden evvel düşman uçak gemilerine taarruz etmek zarurî idi. Uçak gemilerinin 200 milden daha uzak mesafeden tayyare uçurmayacakları kabul edilmişti. Bunun için, ertesi günkü araştırmadan evvel hiçbir düşman kuvvetinin Midway'e 200 milden daha fazla mesafeye sokulmasına imkân kalmıyacak mesafelere kadar hava keşfini uzatmak lâzımgeliyordu. Bu şartları karşılamak üzere 700 mil mesafeye kadar araştırma yapmak kâfi görüldü.

Maamafih, şimal istikametine doğru devam eden 300 - 400 millik bir sahada rü'yet şartları fena olduğundan, bu istikametten yaklaşırlarsa düşman uçak gemilerini taarruz mesafesine varmazdan bir gün evvel keşfedememek te mümkündü. Diğer taraftan bu fena havalı saha kâfi derecede sahih olmıyan seyrisefain şartları dolayısile düşmanın bir gece hücumu yapmasına da mâni olabilirdi. Fena havalı sahadan sabahın ilk

175°
170°
165°
160°
155°
30°
25°
20°
Kure A.
Green A.
Midway adaları
Pearl and Hermes kayalığı
Lisianski A.
Laysan A.
Maro kayalığı
HAWAIIAN ADALARI
Gardner kayası
French Frigate sığlığı
La Perouse kayası
• Necker A.
Nihoa A.
Kauai A.
Niihau A.
Kaula A.
Oahu A.
Pearl Harbor limanı
Honolulu A.
Molokai A.
Maui A.
Kahoolawe A.
Hawaii A.

saatlerinde geçtikten sonra düşmanın mevkiini tayin etmek için fecir zamanını bekleyip ondan sonra tayyarelerini uçurması da muhtemel görülmüştü, bu 04,30 ile 05,00 arasında olabilir ve Midway'de 06,00 da bir hücum bekleyebilirdi. Midway deniz hava istasiyonu harekât subayı Albay Loyan Ramsey tarafından yapılan bu tahlilin doğru olduğu bilfiil anlaşılmış ve 06,30 da ilk bomba Midway'e düşmüştür.

Hücumun fecir zamanı yapılmasından korkulduğu için arama uçakları her gün mümkün olduğu kadar erken, umumiyetle 04,15 te, uçuruluyordu. Daha yerde iken tahrip edilmekten korumak ve düşmana karşı her an taarruza âmade bulundurulmak için B - 17 lerden müteşekkil vurucu hava kuvvetimiz de keşif tayyarelerinin hemen peşinden havalanıyorlardı. Bunlar havada 4 saat kalıyorlar ve bu müddet zarfında keşfin neticesi anlaşılır ve emniyetli bir atış için kâfi miktarda benzin miktarları azalıyordu. TBE cesametindeki 4 B - 26 ile diğer uçaklar, keşif 400 mil uzağa varıncıya kadar uçuşa âmade bir halde meydanda bekletiliyordu.

Düşmanın Midway'in 700 mil garbındaki bir noktada buluşmak üzere bir plân tertip etmiş olduğuna kani olan Birleşik Amerika Baş komutanı mümkün olduğu takdirde 31 - mayısta ve 1 - haziranda B - 17 uçaklarile bu sahada bir keşif yapılmasını emretti. Bu emir ifa edildi ise de neticesi menfi oldu. Bomba taşımayan bir B - 17 - haziranın ikinci günü garp istikametinde 800 mil mesafeye kadar araştırma yaptı ise de bir temas temin edemedi. Bu aramaların bir kısmı Hawai'den uçan altışar B - 17 den mürekkep iki grup tarafından mayısın 30 ve 31. günleri yapılmıştır. Bu keşif vazifesi neticesinde bunların mürettebatı bilfiil savaş başlamazdan iki gün evvel takriben 30 saat kadar havada kalmışlar ve üstelik kendi tayyarelerini de tutum ve bakım için elden geçirmişlerdir.

Bugünler zarfında Pby lar şimale ve garbe doğru 700 mil mesafeye kadar keşif yapmışlardır. Şimali garbî yönetinde 300 mil ötedeki rü'yet imkânları pek fena olan saha müstesna olmak üzere diğer kesimlerdeki keşifler mükemmel şartlar içinde yapılmıştır. Bizim Pby uçaklarımızın düşman mukabelesi melhuz sahalarda keşif yapmaya elverişli olmadıkları bugünler içinde hâdıs olan iki vak'a sayesinde anlaşılmıştır. Wake'ten uçan iki Japon karakol tayyaresi ile Midway'den takriben 500 mil uzakta. mayısın 30. günü temas vâki oldu. Düşman uçakları taarruz ederek mürettebattan bir kısmını yaralamıya ve iki Pby'ı düşürmeye muvaffak oldular. 1 - haziranda da buna benzer bir temas yapıldı ve uçağımız belki de ikinci bir Pby'ın mevcudiyeti sayesinde kurtulabildi (Şimdi daha hızlı uçan, silâhları daha iyi olan tipler temin edilmekte ve mümkün olduğu takdirde keşif maksadile daima B - 17 uçakları kullanılmaktadır). 04,30 da (bu raporda verilen vakitlerin hepsi 12 Zone'a göredir) Midwaydeki tekmil uçaklar havada bulunuyorlardı.

09,04 te savaşın ilk su üstü teması vâki oldu.
12,30 da B-17 uçakları havalandı.
16,20 de B-17 ler 261 istikametinde bir gemiye taarruz ettiler.
11,15 te torpito hücumu için 4 Pby uçtu.
01,30 da (4 Haziran) Pby lerin taarruzu.

Haziranın üçünde mutat arama yapılmıştı. 04,30 da, hizmete elverişli bütün uçaklar havada idiler. Yıldız karayel istikametinde 400 mil ötede kalan saha müstesna olmak üzere hava şartları gene mükemmeldi. 09,04 te savaşın ilk hava üstü teması bir karakol uçağı tarafından rapor edildi.

"Midway'de 247° istikametinde ve 470 mil mesafede iki Japon şilebi görüldü uçaksavar ateşine maruz kaldık„. Biraz sonra, 09,25 te, diğer bir uçak: "Ana kuvvet 261° de, mesafe 700 mil, 6 büyük gemi kolona nizamında„ diye rapor verdi. Ayni uçak 11,00 de bu kuvvetin 11 gemiden mürekkep ve 090° ye 19 mil süratle seyretmekte olduğunu bildirmişti. Sonradan meydana çıktığı gibi, bu gemiler hakikatte düşmanın ana kuvveti değildi, bunlar belki düşmanın işgal kuvvetinin bir kısmını teşkil ediyorlardı. Mahrukatının azlığı ve düşmana taarruz teşebbüsünde bulunması halinde düşürülmesi ihtimali olduğundan raporu veren tayyareye üssüne dönmesi emredildi. 800 mil mesafedeki memul düşman randevu yerinde araştırma yapmak ve mevcudiyeti keşfedilen kuvvetin izini bulmak üzere biraz sonra (saat 12,40 ta) bomba taşımıyan hususî uzun menzilli B-17 uçağı bir deniz subayı râsıdını hâmilen hareket etti. Düşman av uçaklarının taarruzuna uğradığı takdirde bir B-17 nin kendi başının çaresine bakabileceği düşünülmüştü. Bu uçak düşmanın ana kuvvetini bulmaya muvaffak olamadı ise de 16,40 ta 261° istikametinde ve 700 mil mesafede 2 nakliye ile 2 muhrip gördüğünü bildirdi.

Bu sırada düşman kuvvetinin diğer birlikleri de bizim karakollarımız tarafından rapor edilmiştir. Midway'e taarruz etmek maksadile birçok adette gemilerin bir randevu noktasına doğru biribirine yaklaştıkları meydanda idi.

Düşman uçak gemileri henüz keşfedilmemişti ve haziranın üçüncü günü de görülmemişlerdir. Binaenaleyh Midway'in müdafaa kuvvetleri komutanı daha müspet bir bilgi elde edilinceye kadar B-17 uçaklarından mürekkep vurucu kuvvetini kullanmakta tereddüt etmişti. Bundan başka, Fortresst'ler de her sabah yaptıkları ihtiyatî uçuşlarında 4 saat havada kalmışlardı ve indikten sonra yeniden benzin almaları lâzımgeliyordu . Saat 11,00 de 261° de görülen düşman kuvveti hakkında mübalâğalı rapor alınca bomba konacak yere benzin sarnıcı ile mücehhez ve yarı yarıya (her biri 600 libre) bomba yüklemiş bir B-17 müfrezesinin bu "ana kuvvete„ hücum etmesi emredildi. B-17 pilotlarının en tecrübelisi olan, silâhendaz hava kuvvetlerine mensup, Yarbay Walter

Sweeney müfrezeye komuta etmekte idi. 12,30 da havalanan uçaklarımız saat 16,23 te 570 mil uzakta düşmanı buldular. Bu kuvvet iki veya üç ağır kruvazör ile muhrip, nakliye ve şileplerden mürekkep diğer 30 gemiden ibaretti ve sabah temasındanberi Midway'e doğru seyretmekte oldukları aşikâr idi. Taarruz, 8000, 10,000 ve 12,000 kadem yükseklikte bulunan üçerli üç kol tarafından yapıldı. Devamlı olarak uçaklarımızın arkasında olmasına rağmen uçaksavar ateşi çok ağır olduğundan hücumun neticesini tarassut etmek muvafık görülmedi. Fakat bir ağır kruvazörle bir nakliyeye isabet temin edildiği ve ikinci bir kruvazörün de kıçtan isabet aldığı rapor edilmiştir.

B-17 ler avdet etmezden evvel her biri bir adet MK XIII Mod. torpito taşıyan dört Pby-5 A uçağı, karakol uçaklarımızla ilk defa su üstü gemilerine gece torpito hücumu yapmak üzere, tarihî bir vazife ile havalandılar. Hepsi gönüllü olan pilotların başında karakol bölüğü KIRK-DÖRD'ün ikinci komutanı Yzb. William Richards bulunuyordu. Bu uçak kolu komutanı Midway'den 261° de görüldüğü sabahleyin rapor edilen düşman kuvvetini bulup torpito hücumu yaptıktan sonra üsse avdet edilmesi emrini vermişti. Hedeflerin hücumda takaddüm sırası uçak gemileri, hat gemileri, nakliyeler idi. Düşmanın hangi sınıf gemilerden mürekkep olduğu bilinmiyordu ise de aralarında bir uçak gemisinin mevcut olduğuna hükmedilmişti. B-17 ler henüz avdet etmemiş olduklarından hücumlarına ait tafsilât malûm değildi.

Uçak kolu Midwey'i haziranın 3. günü 21,15 te terketmişti. Birkaç saat sonra (takriben 24,00 ve 01,00 de) bir buluttan geçerken üçüncü ve dördüncü uçaklar kaybolarak teşkilâttan görülmez odular, fakat bunlardan bir tanesi hedefi yalnız başına bulmaya muvaffak oldu.

Haziranın 4. günü saat 01,15 te radyo mevki bulucu alet bu uçak grupumuzun 10-12 mil iskele tarafında 10 gemiden mürekkep bir grupün mevcudiyetini göstermişti. Uçaklarımız yaklaşınca ay ışığı altında bu gemilerin silüetlerini gördüler. Bunlar iki kolona üzerine mürettep 10 veya daha fazla büyük gemi ile 6 muhrip himaye gemisinden mürekkep idi. Birkaç saat evvel muhtemelen B-17 lerin taarruz ettiği bu kuvvet şimdi Midway'den takriben 500 mil uzakta bulunuyordu. Uçaklarımız ışıksız ve gaz kesmiş olarak kamerden doğru yaklaştılar. Seçilen hedef şimal kolonasının ön gemisi olan büyük gemi idi. Bunun bir uçak gemisi olduğu zannedilmişti, fakat yaklaşılınca bir nakliye olduğu görüldü. Uçaklar 100 kademe kadar süzüldüler ve baştaki uçak 800 yarda mesafeden topitosunu attı ve hedefin üzerine dönerek yükseldi. Bunu bir infilâkın takip ettiği zannedilmiştir. İkinci uçaktaki kıdemsiz Yzb. Davis yaklaşma şeklini beğenmediğinden ikinci bir takarrüp için uzaklaştı. Bu pilot torpitosunu 200 yarda mesafeden attı ise de isabet edip etmediği anlaşılamadı. Gazı açıp hedefin üzerinden geçmekte iken 0. 50 çaplı

makinalıtüfek ile hedefi ateş altına aldı. Sonradan alınan malûmata göre bu Mt. ateşi bir hayli zayiata sebep olmuştur.

Liderden ayrılmış olduğu yukarıda zikredilen üçüncü uçağın pilotu Asteğmen Propst hedefi buldu ve büyük gemiye ufkun kamere mukabil olan tarafından taarruz etti. Uçaksavar ateşi arasından uzaklaşırken isabetten mütevellit bir iştial alevi görmüş olduğu kanaatindedir. Bunu hemen müteakıp tek bir av uçağı tarafından kendisine hücum edilmiş ise de bulutlar arasına kaçmıştır. Refakatindeki uçakları daha evvelden kaybetmiş olan ve Asteğmen Rottenberg'in kullandığı dördüncü tayyare düşman kuvvetini bulmağa muvaffak olamadı ve bir düşman uçağı ile temasını müteakıp benzininin azalması dolayısile geriye dönmek zorunda kaldı. Taarruzun neticesi belli değildi fakat bir veya iki nakliye yahut şilebin hasara uğramış olması muhtemeldi.

Uçaklar münferiden Midway'e dönerlerken adaya bir hava hücumu yapılmakta olduğu kendilerine haber verildi. Rota Lisianki'ye tevcih edildi. Üç PBY Laysan'a ve benzini tükenen Asteğmen Propst Lisianski yakininde denize indi. Bu vazife başlamazdan evvelki öğleden sonra, uçak kolu lideri müstesna olmak üzere, bütün pilotlar ve mürettebat 10 saatlik uçuştan sonra Pearl-Harbour'dan Midway'e gelmişlerdi. Asteğmen Propst ile mürettebatı 53 saat denizde kaldıktan sonra kurtarılmışlardır.

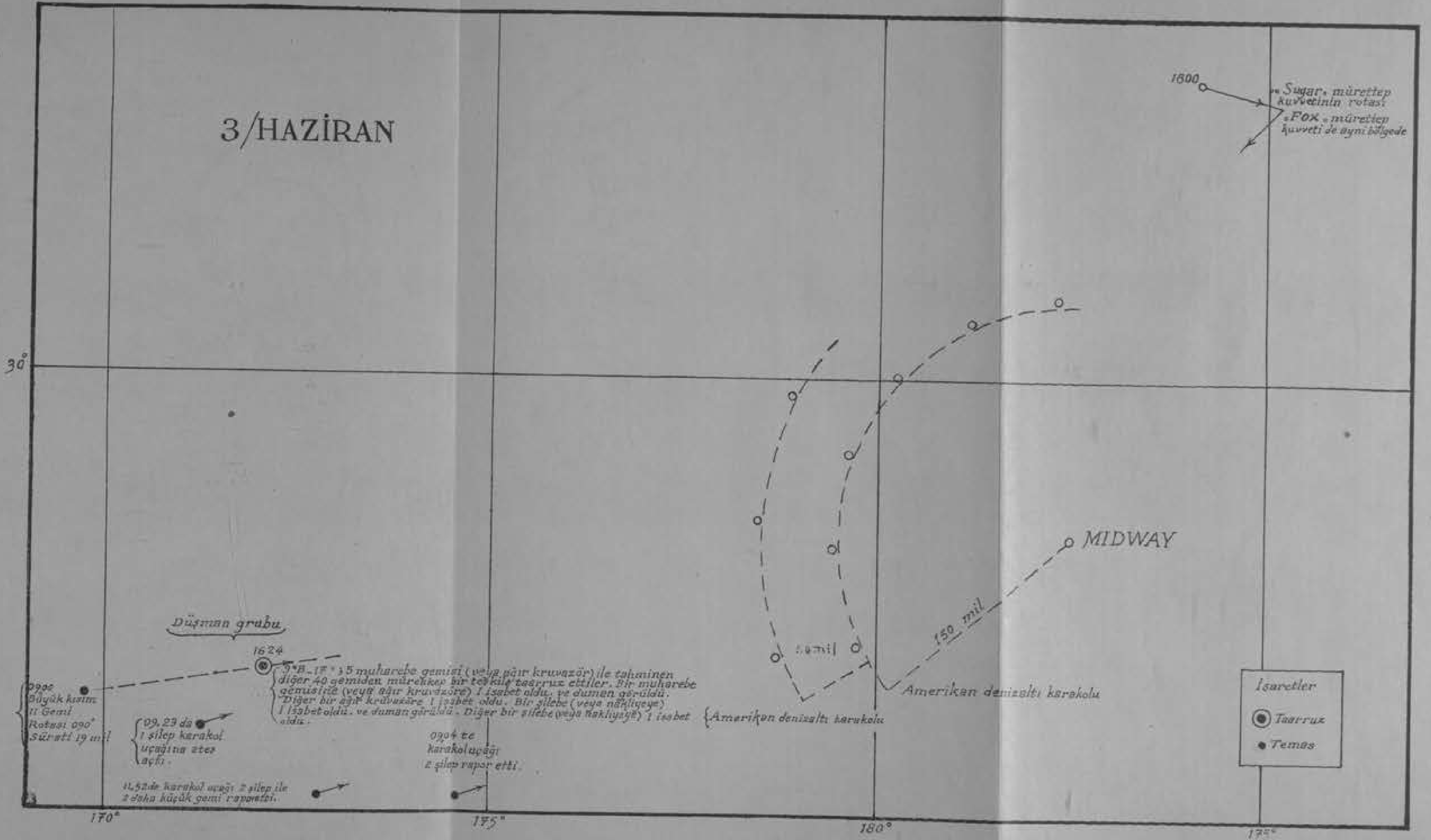
4 - Haziranda Düşmanın Midway'e taarruzu

04,15 Keşif tayyareleri havalandı.
05,45 Karakol uçakları "birçok uçaklar Midway'e doğru gelmektedir" raporunu verdi.
05,52 İki düşman uçak gemisi görüldü.
06,00 Midway'deki bütün uçaklar havada.
06,16 Av grupu düşman bomba uçaklarını karşıladı.
06,30 Midway'e ilk bomba düştü.
07,15 Bizim av uçaklarımız geri çağrıldı.

Uzun menzilli uçaklarımızın tarrruzu düşman kuvvetini kale alınacak derecede azaltmadı. El'an bulunamıyan Japon uçak gemisi kuvvetinin, fena havalı sahaya gizlenerek, şimali garbîden doğru gelmekte olması muhtemeldi. Bu kuvvetin 4 - haziranda Midway'e bir taarruz yapması bekleniyordu.

PBY'lardan mürekkep keşif grubu silâhendaz av karakolu himayesinde, mutat veçhile, 4 - haziran sabahı erkenden havalandı. Dört düşman uçak gemisi daha evvelden keşfedilmediği takdirde bu keşif grupunun 425 millik bir sahayı taraması ve vukua gelecek temasları bütün tafsilâtile rapor etmesi emredilmişti.

Harekât sahası üzerinde tutmakla lüzumsuz yere düşman taarruzuna hedef olmamaları için bu keşif grupunun Laysan'a ve Lisianski'ye

3/HAZİRAN
1800
«Sugar» mürettep kuvvetinin rotası
«Fox» mürettep kuvveti de aynı bölgede
30°
MIDWAY
150 mil
Amerikan denizaltı karakolu
Düşman grubu
1624
Büyük kısım
11 Gemi
Rotası 090°
Sürati 19 mil
09.23 da
1 şilep karakol uçağına ateş açtı.
0904 te
karakol uçağı
2 şilep rapor etti.
11,52de karakol uçağı 2 şilep ile 2 daha küçük gemi raporetti.
diğer 40 gemiden mürekkep bir teşkile taarruz ettiler. Bir muharebe gemisine (veya ağır kruvazöre) 1 isabet oldu. ve duman görüldü.
Diğer bir ağır kruvazöre 1 isabet oldu. Bir şilebe (veya nakliyeye) 1 isabet oldu. ve duman görüldü. Diğer bir şilebe (veya nakliyeye) 1 isabet oldu.
Amerikan denizaltı karakolu
170°
175°
180°
175°
İşaretler
Taarruz
Temas

dönmesi emredilmişti. Bu emirleri ifa esnasında bunlardan birçokları düşman hücumuna maruz kalmışlar ve en aşağı bir tanesi yana yana düşmüştür.

PBY'lar havalanır havalanmaz B-17 ler uçuruldu. Her ne olursa olsun en aşağı dört saat havada kalmaları lâzımgeldiğinden, 480 mil mesafede bulundukları tahmin edilen garpteki düşman kuvvetine hücum etmeleri B-17 lere emredildi. Düşman uçak gemilerinin keşfedilmeleri halinde verilen emrin değiştirileceği de kendilerine hatırlatıldı. En son olarak, silâsendaz hava grupunda 4 B-26 ile 6 TBF'in mürettebatı yerlerini aldılar ve motorları ısıtıldı.

Filo silâhendaz kuvveti ikinci silâhendaz uçak alayının 22. grupunun ne yolda kullanılacağı hakkındaki plân şöyle idi: Radyo mevki bulucu alet düşman uçaklarının yaklaştığını haber verince meydandaki bütün tayyareler uçurulacaktı. Düşman bomba uçaklarını Midway'e erişmezden evvel karşılamak üzere av bölüğüne radyo ile emir verilecekti. Keşif-Bomba bölüğü şark adasının 20 mil şarkında yerleşecek ve düşman uçak gemileri keşfedildiği takdirde bunlara taarruz etmek veya avdet etmekte olan düşman uçaklarına taarruz etmek üzere talimat bekliyeceklerdi. Bu plân mükemmelen tatbik edilmiştir.

Muharebenin en mühim olması 05,45 te vâki oldu, "birçok düşman uçağı Midway'e doğru gelmektedir, kerteriz 320°, mesafe 150„, beş dakika sonra Midway radyo mevki bulucu aleti 93 mil mesafede ve takriben 10,000 kadem irtifada uçaklar yakaladı.

Hücum grupumuzun sabırsızlıkla beklemekte olduğu haber 05,52 de geldi. Bir PBY uçağı iki uçak gemisi ile gemilerin kısmı küllîsini rapor etti, uçak gemileri önde idi, rota 135°, sürat 25 mil, Midway'den kerteriz 320° ve mesafe 180 mil idi. Kısa bir müddet sonra, garpteki düşman kuvvetine hücum etmek üzere yola çıkmış olan B-17 lere rotalarını değiştirmeleri emredildi ve hedeflerinin uçak gemileri olduğu bildirildi. Keza B-26 ların komutanı olan silâhendaz Yzb. Collins ile TBF lerin komutanı Yzb. Ficherling'e meydandan havalanmazdan evvel, uçak gemisine taarruz etmeleri emredildi. Zaten havada bulunan silâhendaz keşif-bomba uçaklarına da 06,05 te ayni hedef verildi, cevap alınmadığı cihetle bu emir müteakıp saat zarfında tekrarlandı, emirlerin ilk verildiği zaman alındığı ve ona göre hareket edildiği sonradan anlaşılmıştır.

05,55 te hava hücumu alârmı çaldı ve 06,00 da veya hemen biraz sonra bir tane J2F müstesna olmak üzere, meydandaki uçmağa muktedir bütün tayyareler havada idiler. Hava güzel, rü'yet şartları mükemmeldi.

Silâhendaz av grupundan 8 F2A ile altı F4A dan mürekkep üç takım uçak yaklaşan düşman bomba uçakları üzerine sevkedildiler. Sabah karakolundanberi havada olan iki uçak ta bunlara iltihak etti.

İki takım 310° ye gönderildi ve başka bir istikametten zuhûr edebilecek düşman uçaklarını karşılamak üzere 10 mil mesafede daireler resmetmeleri emredildi. Başka istikamette düşman uçağı zuhûr etmediği için keşfedilmiş bulunan düşman kuvvetini yakalamağa gönderilen uçaklarımızla birleşmeleri biraz sonra emredildi.

06,16 da ilk üç av tayyaresinden mürekkep takım 30 mil mesafede ve (12,000) kadem irtifada düşman uçaklarına rasladı. Kurtulan pilotlarımızın sonradan yapmış oldukları tahminlere nazaran ilk temas edilen bu düşman kuvveti 60 - 80 Aichi 99 tipi deniz bombardıman ve 50 ZERO av uçağı olmak üzere 100 den fazla tayyareden mürekkepti. Bomba uçakları sıkı bir V nizamında herbir teşkilde 9 uçak olmak üzere üç ayrı teşkil halinde idi. 17,000 kadem irtifadan hücum eden bizim av uçaklarımızın bidayette ZERO av tayyarelerini görmemeleri dolayısile bunların daha alçak irtifalardan bomba teşkillerini himaye etmekte oldukları tahmin edilmiştir.

Silâhendaz 22. hava grupu ikinci komutanı Bnb. Mc. Caul'ın raporunda "Bir düşman bomba uçağına ilk hücumdan sonra bizim avlarımızın her birinin peşine 1 - 3 ZERO takıldığı görülmüştür. Pilotlarımızın her biri bomba tayyarelerine bir veya iki hücum yapabilmişler, bundan sonraki zamanları peşlerine takılan 1-5 Japon av uçaklarından yakalarını sıyırmağa uğraşmakla geçmiştir. Pilotlarımızdan birçoğu bulut sütresinden faydalanmağa ve iki uçağımız da Japon avlarını sahildeki hafif uçaksavar ateşine veya hücumbotlarının ateşine doğru çekmeğe muvaffak olmuşlardır„ denilmektedir.

Kuvvet nisbeti aleyhlerine olmakla beraber avlarımızın harekâtı gayet mükemmel olmuştur. Saat 06,19 da Midway dış karakollarından biri "alevler içinde iki tayyare düşüyor„ diye rapor etti, bundan sonra daha birçok uçaklar düşürülmüştür. Bir iki dakika içinde Midway'e yaklaşan düşman bomba teşkillerinde avlarımız tarafından düşürülen uçakların boş kalan yerleri gözüküyordu. Şimali garbîden doğru gelen ilk teşkillerinden öndeki ilk iki V nizamında yedi ve arkadaki V de de altı uçak kalmıştı. 06,22 de D bataryası 50,000 yarda mesafeden ve diğer bataryalar da hemen biraz sonra hedeflerini yakalamışlardı. İlk taşkilin başındaki veya iki numaralı uçağın topçularımız menzili bulur bulmaz alevler içinde düştüğü görüldü.

İlk bomba Midway'e 06,30 da düştü. Uçaksavar ateşinin ağır olmasına rağmen düşman teşkilleri yollarına devam ettiler ve Eastern adasının şimal kenarına Sand adasında D bataryası civarında bulunan hangar ve kışla sahasına bombalarını attılar. Yüksek irtifa bomba hücumu tamamen sona ermeden Aichi 99 tipi bombardıman uçakları geçtiler. Bunların esas hedefi Eastern adasındaki kuvvet santralı ile Sand adası üzerinde bulunan doklar ve yağ sarnıçları idi ve buralara isabetler vâki

oldu. Yanan yağ sarnıçlarından çıkan dumanlar uçaksavar ateşine kısmen engel oldu. Pike bomba uçakları göl üzerinden doğru uzaklaşırken hücumbotları bütün toplarile bunları ateş altına aldılar ve düşman uçaklarından her halde bir tanesi bir miktar ileride düştü.

Bombardıman bir iki dakika içinde sona ermişti fakat birkaç ZERO geri kalarak meydanları ve bataryaları makinalıtüfek ateşine tuttu.

Aşağıdaki malûmat silâhendaz altıncı müdafaa taburu Komutanı Yarbay Hannon'un tuttuğu ve hücumu canlı bir surette tasvir eden kronolojik kayitlerden çıkarılmıştır :

06,22 Doğ bataryasından müdafaa taburuna: " Doğ bataryası hedef üzerindedir, mesafe 50,000 yarda, 320° „.

06,25 Tarassut mevkiinden tabura: " 320° de 40 - 50 uçak „

06,29 Radyo mevki bulucudan tabura: " 330° kerterizinde ve 8 mil mesafede 265° kerterizinde ve 29 mil mesafede hüviyetleri meçhul birçok uçaklar „.

06,30 Taburdan gruplara: " Hedefler menzil içine girince ateş açın „.

06,30 Radyo mevki bulucudan tabura: " 250° de ve 27 milde birçok hüviyetleri meçhul uçaklar „.

06,31 Tarassut mevkiinden tabura: " Bütün uçaksavar bataryaları ateş açtılar „.

06,32 Tarassut mevkiinden tabura: " 20 uçaklık bir teşkilden bir tayyare yanmakta „.

06,32 Tarassut mevkiinden tabura: " Hangarlar ve uçuş meydanlarına birçok isabetler oldu „.

06,33 Tarassut mevkiinden tabura: " Eastern adasına birçok isabetler oldu „.

06,35 Tarassut mevkiinden tabura: " Şimal kayalıklarında bir düşman uçağı yere düştü. Çamaşırhaneye bomba isabet etti. Müteahhit kantini ve hastane yanıyor „.

06,36 Tarassut mevkiinden tabura: " Deniz J2F uçağı yanıyor „.

06,37 Radyo mevki bulucudan tabura: " 245° ve 20 milde, 235° ve 21 milde 230° ve 9 milde az miktarda hüviyeti meçhul uçak „.

06,38 Tarassut mevkiinden tabura: " Düşman uçakları Eastern adasına pike hücumu yapıyorlar, bütün uçaksavar topları ateş etmekte „.

06,40 Tarassut mevkiinden tabura: " Takriben 30 düşman uçağı Eastern adasını bombalamakta „.

06,41 Tarassut mevkiinden tabura: " Hangar yanıyor. Bir düşman uçağı rampanın üstüne düştü „.

06,44 Tarassut mevkiinden tabura: " Adanın cenubu garbisindeki sarnıçlar yanıyor „.

06,47 Tarassut mevkiinden tabura: " 200° den doğru alçaktan uçarak adaya doğru gelen uçakların düşman uçağı olduğu anlaşılıyor. İki düşman uçağı şimalde denize düştü „.

06,48 Tarassut mevkiinden tabura : " Birçok düşman uçağı 300° kerterizinde uzaklaşmakta „.

06,48 Tarassut mevkiinden tabura : " Bir düşman uçağı Eastern adasına düştü „,

06,50 Doğ bataryasından tabura : " Doğ bataryasında bir kişi zayiat var „.

06,50 Radyo mevki bulucudan tabura : " 235° ve 9 milde, 315° ve 27 milde, 310° ve 33 milde birçok uçaklar „.

06,55 Tarassut mevkiinden tabura : " Bütün düşman uçakları sahadan çekildiler „.

06,56 Tarassut mevkiinden tabura : " 2 bizim av uçağımız indi „.

Cenuptan doğru zuhûr eden bir tek uçağa 07,01 de iki batarya ateş açtı 07,15 te bütün düşman uçakları çekilmiş bulunuyorlardı ve radyo ile " Av tayyareleri meydanlarına inecekler ve beşinci müfreze evvelâ olmak üzere müfrezeler benzin ikmali yapacaklardır „ emri verildi. 22. Grup Komutanı Yarbay Kimes'in raporunda " Bu emre acınacak derecede az av uçağı cevap verdi ve cevap verenlerden başka av uçağı kalmadığından şüphe ettik „ demiştir.

Silâhendaz hava grupunun 27 av uçağından 15 tanesi kayıptı ve 7 tanesi de ağır yaralanmıştı, maamafih avlar düşmana ağır zayiat verdirmişlerdir. Âkıbetlerinden haber alamadığımız havacılarımızın düşürdükleri hariç olmak üzere kat'î olarak bilinen Japon zayiatı 47 uçağa varmaktadır. Pilotlarımızın fikrince savaşın başlangıcında en aşağı 27 lik üç düşman teşkili mevcuttu. Midway'e düşen bombaların nisbî azlığına bakılırsa düşman teşkillerinin ağır zayiata uğradıklarına hükmetmek gerekir. Bizim uçaksavar bataryalarımızın ateşlerile düşen düşman uçaklarının miktarı 10 dur, hücumdan geri dönen havacılarımız su üzerinde birçok düşman uçağı gördüklerinden daha birçoklarının da uçak gemilerine dönemiyecek derecede top ateşile hasara uğradıkları anlaşılmaktadır.

Muvaffakıyetlerine rağmen pilotlarımız, kendi tayyarelerinin ZERO av uçaklarına nazaran (Performance) itibarile geri olduğunu huvvetle hissetmişlerdir. Silâhendaz hava kuvvetleri 22. grup İkinci Komutanı Bnb. Mc. Caul raporunda : " VMF tayyarelerimizin tecrübe ve kabiliyet dereceleri muhtelif olan bütün pilotları ZERO 1 Sento Kl av uçağından korkmakta idiler, bunların iddialarına göre bu tip Japon uçağı sürat, tırmanma ve manevra kabiliyetleri bakımlarından F 2 A - 3 veya F 4 E - 3 tipi Amerikan uçaklarından yüzde yirmi nisbetinde daha üstündür „ denilmektedir.

Bnb. Kimes te " Pilotlarımızdan hiçbiri bu kadar süratli ve çevik bir av tayyaresi görmemişlerdir... Bu uçaklardan sıyrılmak için pilotlarımız ya saatte 400 milden fazla süratle pike yapmak veya bulut sütresinden faydalanmaktan başka çare bulamamışlardır„ diyor. Maamafih bir

çok pilotlarımız ZERO'nun yaralanmağa karşı pek hassas olduğunu ifade etmişlerdir.

Midway'de düşmanın ika ettiği hasar ağırdı. Toprak üstündeki binaların hemen hepsi ya tahrip edilmiş veya fena halde hasara uğramıştır. Kuvvet santralına bomba isabet etti, hangar harap oldu ve hepsinin fenası benzin verme tertibatı harap olduğundan tayyarelerin benzin ikmallerini el ile yapmak zarureti hâsıl olmuştur. Bu suretle benzin ikmali bir hayli mesaiyi icap ettirmekte idi ve bir müddet için hava harekâtına fena halde sekte vermiştir. Her halde bizzat kendileri tarafından kullanılacağını teemmül etmiş olacaklarından Japonlar uçuş meydanlarına ilişmemişlerdir.

Bu tahribata gereği gibi mukabele etmiş oluklarını düşünerek Midway müdafileri müsterih idiler. Bizim havacılarımız düşman uçak gemilerine hücuma başladıkları zaman son Japon tayyaresi henüz Minway'i terketmiş bulunyordu.

4 - Haziranda Midway'in düşman uçak gemilerine taarruzu

07,05 Dört B - 26 düşman uçak gemilerini gördü ve hücum etti.

07,05 Altı donanma TBF uçağı uçak gemilerine hücum etti.

07,55 Silâhendaz SBD uçakları plânör uçuşile bomba taarruzu yaptı.

08,10 Ordu B - 17 leri uçak gemilerini bombaladı.

08,20 Silâhendaz SBV uçakları düşman hattıharp gemilerine hücum etti.

Dört B - 26 ile altı TBF dört haziran sabahı ayni zamanda düşman kuvvetini buldu. Hava iyi idi, 1000 ve 2300 kademde sema benek halinde bulutlarla örtülü idi, bu bulutların altında rü'yet mükemmeldi.

B - 46 ların mürettebatı, komutanları Yzb. Collins ile beraber o sabah saat 03,15 tenberi tayyarelerinin yanında hazır bulunuyorlardı. Saat 06,00 da motorların ısıtılması emri geldi. Onbeş dakika sonra düşman uçak gemilerine hücum etmeleri emredildi, biraz sonra teşekkül yola çıktı, her bir uçak bir torpito ile teslih edilmişti. Saat 07,05 te görülen düşman kuvveti üç uçak gemisi, bir hat gemisi, müteaddit kruvazör ve takriben altı muhripten mürekkepti, Cenubu şarkîden gelen uçaklarımız gemilerin açtığı şiddetli uçaksavar ateşi arasından geçmek için keskin bir manevra yaparken Yzb. Collins kendi birliğinden birkaç dakika evvel Midway'i terketmiş olan altı tane donanma torpito uçağını gördü. Defi ateşi arasından geçerken B - 26 lar altı tane ZERO ile karşılaştılar, bunların ateşinden kaçınmak için dik bir dalış yaptılar. 2 ve 3 numaralı uçakların bu sırada zayi olmaları pek muhtemeldir. 20° iskele başomuzluğundan doğru ortadaki uçak gemisine hücum eden Yzb. Collins düşman gemisi sancağa doğru salmakta iken 800 yarda mesafe ve 220 kadem yükseklikten torpitosunu attı. 4 numaralı tayyarenin seyir memuru sol taraftan torpitonun hedefe doğru sıhhatli olarak

seyrettiğini görmüştü. Bu uçağın pilotu olan Teğmen James Nuri yaklaşarak torpitosunu 450 yarda mesafe ve 150 kadem yüksekten attı ve uçak gemisinin üstünden uçarak uzaklaştı.

Zayi olan iki B - 26 dan bir tanesinin torpitosunu attıktan sonra uçak gemisinin uçuş güvertesine çarptığı ve oradan da denize düştüğü görülmüştür. Geri kalan uçaklardan ikisi tam gazle uzaklaşırken düşman gemileri üzerinde arı sürüsü gibi dolaşan 50 ZERO'dan birkaç tanesinin hücumuna uğradı. Her iki uçağın Mt. lerinde bazı ârızalar olmasına rağmen bu uçaklar çekilirlerken 3 veya 4 ZERO düşürmeğe muvaffak olmuşlardır. Bu hücumun neticesini tarassut etmeğe fırsat elvermemişse de geri dönen pilotlar baş tarafına yakin iki torpito isabetile uçak gemisinin hasara uğradığına kanidirler. Geri dönen B - 26 lardan bir tanesi inerken meydana çarptı ve iki tanesi de işe yaramıyacak derecede yaralanmışlardı.

Yzb. Fieberling komutasındaki altı tane donanma TBF uçağı, B-26 lar hücum ettikleri zaman, pek kahramanca bir taarruz yapmışlardır. Bu uçak kolundan yalnız bir tayyare geri donebilmiş ve pek fena yaralanmış, bir tekerleği içeri çekilmiş bir halde meydana inmiştir. Kurtulan pilot Asteğmen Earnest ne hücumun neticesini görebilmiş ve ne de kendi birliğine mensup diğer uçakların ne olduklarını söylibilmiştir. Bu uçaklardan ekserisinin torpitolarını atmazdan evvel düşürüldükleri anlaşılıyor, fakat keşif vazifesi almış olan bir B - 17 pilotu geri kalan torpito uçaklarından bir tanesinin bir isabet temin ettiğini görmüştür.

07,55 te VMSB-241 hücumuna başladı. Bu bölük iki hücum grubuna ayrılmıştı: 18 tane SBD2 den mürekkep olan grupa Bnb. Henderson ve 12 adet SB2 V - 3 ten mürekkep olan diğer grupa da Bnb. Norris komuta etmekte idi. Pilotlardan 10 tanesi bölüğe bir hafta evvel iltihak etmişler ve kol halinde talimler yapabilmek için pek az fırsat düşmüştü. Pilotlardan yalnız üç tanesinin SBD tipi tayyareler üzerinde tecrübeleri vardı. Talim yapmaksızın bir pike taarruzuna tesebbüs etmektense tecrübesiz pilotlarla bir plânör bomba hücumu yapmağa Bnb. Henderson karar verdi.

06,10 ile 06,20 arasında bu gruplar havalandı, bunlardan makine ârızası olan iki SBD uçamadı ve silindirler üzerine soğuk hava sevk eden madenî mahfazası gevşediği için bir SB2 V - 3 geri dönmeğe mecbur oldu. 16 tane SBD hedeflerine doğru yollarına devam ederlerken 9000 kadem irtifaa tırmandılar. 07,55 te düşman görüldü ve uçaklarımız irtifa kaybetmek için yüksek süratle bir geniş daire resmettiler. Bir miktar 97 Nakajima ve ZERO tipinde uçaklar hemen taarruza geçtiler ve gemiler de şiddetli defi ateşi açtılar. Uçaklarımızın arka Mt. cileri 4 ve belki de 6 Japon av uçağını düşürdü. Uçaklar plânör hücumuna geçerlerken Bnb. Henderson'un tayyaresi bir isabet aldı ve

Bnb. Henderson'un fena halde yaralandığı anlaşıldığından grupun komutasını Yzb. Glidden deruhde etti. Bölük girdiği bir buluttan çıkmakta iken keskin bir manevra yapmakta olan Koja veya Soryu sınıfından bir büyük uçak gemisinin şiddetli uçaksavar ateşine maruz kaldı. Bombalar 500 kadem veya daha az irtifalardan atıldı. Üç tam ve müteaddit yakin isabetler olduğu görüldü. Alçaktan uçarak geri dönen tayyarelerimiz bu gemiden çok duman çıktığını görebilmişlerdir. Bu hücuma iştirak eden 16 adet SBD den 8 tanesi üssüne dönmemiştir ve bunlardan da ancak 6 tanesi işe yarar bir vaziyette kalmıştır. SBD lerden iki tanesinin alevler içinde düştüğü ve bir tanesinin de Midway'e yetişmezden evvel idare edilemez bir hale geldiği görülmüştür. Bu tayyarenin pilotu denize atlamış ve sonradan bir hücumbotu tarafından kurtarılmıştır. Diğer bir uçak ta Midway'in 100 mil garbında düşmüş ise de gerek pilotu ve gerekse Mt. ci iki gün sonra kurtarılmıştır.

9. Hava kolunun B-17 leri bundan sonra hücum edecekti. 15 uçaktan mürekkep olan bu grupun komutanı Amerikan ordusu hava kuvvetlerinden Yarbay Sweeny idi. Bunlardan 8 uçağın her biri 600 librelik ve geri kalanları da 500 librelik bomba taşımakta idi. Bu uçaklar, karakol tayyarelerinin hemen peşinden saat 04,15 te Midway'i terkettiler. Bu uçaklar bir gün evvel görülen ve şifresiz olarak verilen bir haberle Midway'in 325° kerterizinde keşfedildiği bildirilen düşman uçak gemisi kuvveti üzerine sevkedilmişlerdir.

20,000 kadem irtifaa tırmanan Fortress'ler düşman uçak gemilerini bulmak üzere rota değiştirdiler. Düşman kuvveti 07,32 de tesbit edilmişti, fakat bir bulut sütresi altında daireler resmederek seyreden uçak gemileri saat 08,10 na kadar bulunamamıştı. B-17 ler şimali garbîden yani hedeflerin gerisinden yaklaşarak filoya hücum ettiler. Üç düşman uçak gemisinin ikisine iki ve bir tanesine de bir uçağımız hücum etti. Bir tesirleri olmıyacağı cihetle Japon av uçakları taarruza cesaret edemediler. Bu hücumun uçak gemilerine üç isabetle neticelendiği rapor edilmiştir. Bu isabetlerden ikisinin, birkaç dakika evvel silâhendaz SBD si tarafından duman çıkar vaziyette terkedilen, Soryu'ya vâki olmuş bulunması muhtemeldir.

B-17 ler henüz safhayı terketmemiş iken, Bnb. Norris'in komutasındaki 11 adet SB2U-3 ten mürekkep silâhendaz grupunun ikinci birliği muvasalat etti. Düşmanı 08,20 görmesinden hemen biraz sonra bu birlik büyük miktarda düşman av uçağının hücumuna maruz kaldı. Vaziyeti çok vahim olan Bnb. Norris uçak gemilerini aramaktan vazgeçmeğe karar verdi ve hedef olarak bir hat gemisini seçti. Düşman av ve uçaksavar mukabelesi arasında alçak irtifadan yüksek süratle yaklaşılıp çok alçaktan bombalar atıldı. İki tam ve iki yakin isabet

temin edildi. Hat gemisi çok duman çıkarmağa başladı ve yana yattı. İki düşman uçağı düşürülmüş ve muhtemelen daha iki tanesi de tahrip edilmiştir. Uçaklarımızdan iki tanesi Midway'e ulaşmazdan evvel suya inmeğe mecbur olmuş ve fakat iki pilot ile bir Mt. ci kurtarılmıştır.

Bizim uçak gemilerimizin düşman uçak gemilerine taarruzu (4 - Haziran)

07,00 Enterprise ile Hornet tayyarelerini uçurmaya başladı.
08,38 Yorktown uçaklarını uçurmağa başladı.
09,20 Hornet'in torpito bölüğü hücum etti.
10,20 Enterprise ve Yorktown torpito uçakları hücum ettiler.
10,22 Enterprise pike bombardıman uçaklarının taarruzu.
10,25 Yorktown pike bombardıman uçaklarının taarruzu.
13,59 Nautilus Soryu'yu torpitoladı.

Son Midway uçağı çekildiği zamanki vaziyeti Amiral Nimitz raporunda şöyle hulâsa etmiştir: "Midway hava grupu bütün kuvvetile vurduğu halde Japonların ilerlemesi önlenememişti. Tahminen 10 gemi hasara uğratılmıştı, bunlardan bir veya iki nakliye veya şilep te muhtemelen batmıştı. Fakat Midway'e yaklaşmakta olan takriben 80 gemiden mürekkep kuvvet üzerine bu hasar hemen hiçbir tesir yapamadı. Gemiler üzerine yüksek bir nisbette isabet teminine muktedir olan Midway'in av ve torpito tipi uçaklarından kısmı âzamı mahvolmuştu ve Japon uçak gemilerinden üçü el'an sağlam bir vaziyette idi veya harekâta sekte verecek derecede tahrip edilememiş bulunuyordu. Uçak gemilerimizin taarruzu başladığı zaman vaziyet böyle idi."

Amiral Fletcher komutasındaki iki müfreze haziranın ikinci günü, Midway'in takriben 350 mil şimali şarkîsinde 32° 04' şimalî arz 172° 45' garbî tulde biribirile temas etti. SUGAR müfrezesi 10 mil kadar cenupta olmak üzere her iki müfreze o gece garbe doğru seyretti. Ayın 3. günü uçak gemilerimiz şimale doğru hareket etmektelerken hem Midway'den ve hem de Pasifik Başkomutanından düşman kuvvetinin Midway'in garp tarafında görüldüğüne dair malûmat geldi. Bu düşman kuvvetinin, şimali garbîden gelmesi beklenen, vurucu kuvvet olmadığı aşikârdı. Enterprise ile Hornet uçakları bir hücum kuvveti olarak hazır vaziyette tutulmakta iken Yorktown uçakları 240° den 060° ye kadar olan kıt'a içinde bir keşif yaptılar. Yağmur sağanakları ve rü'yetin fenalığı dolayısile güçleşen keşiften bir netice alınamadı.

Haziranın 3/4. gecesi müfrezelerimiz Midway'in 200 mil şimalindeki bir mevkie gitmek üzere kıble lodos rotasına seyretti. Düşmanın adalara yapmağı tasarladığı hücum için göndereceği vurucu kuvvetin cenahından yakalanabileceği ümit ediliyordu. 04,20 de Yorktovn şimal isti-

4 /HAZİRAN

İZAHAT

1. 0710 da 4 kara "B-26" sı ile 6 deniz torpito uçağının uçakgemilerine taarruzu, muhtemelen 2 isabet.
2. 0710 da "Noutilus" vurulan torpito uçağından duman gördü. ve takriben 0806 da içinde bir muharebe gemisi de bulunan Japon teşkiline muvaffakiyetsiz bir taarruz yaptı. 0900 da bir uçak gemisi gördü. Fakat yetişemedi.
3. 0755 - 0830 da 27 Deniz pike bombardıman uçağının "Midway" den hareketle, uçak gemisine 3 isabet ve bir muharebe gemisine 2 isabet sağlayan taarruzu. Her ikisi de alev ve duman içinde olarak terkedildiler.
   0814 - 0850 da 16 "B-17" 20000 kademeden ve beher uçak 8 500 Lb. lik bombalarla taarruz ettiler. Uçakgemileri üzerinde 4 isabet görüldü.
4. 0920 - 0930 da "Hornet" in torpito uçaklarının uçak gemileri kuvvetine taarruzu, 1 ilâ 2 uçak gemisine isabet.
5. 1020 - 1050 de "Yorktown" ve "Enterprise" grubu düşman vurucu kuvvetindeki 3 uçak gemisile diğer gemilere taarruz ettiler. Uçak gemisi üzerine baştan kıça kadar oturan ateş, sonunda onları tahrip etti. Bir muharebe gemisi isabet alarak büyük bir alev halinde infilâk etti ve saatlerce yandı. Diğer bir muharebe gemisi ve bir muhrip 1000 Lb. lik bombalarla vuruldu, Muhrip batmış addolunabilir.
6. 1354 te "Noutilus" "Soryu" ya 3 isabet yaptı.
7. 1810 - 1830 da 12 "B-17"; 1 muharebe gemisi 2 ağır kruvazör, 5 muhrip ve keza lodose seyreden yaralı bir uçak gemisine taarruz ettiler. uçak gemisine 3 isabet muharebe gemisi veya ağır kruvazöre 1 isabet. Bir diğer ağır kruvazöre 1 isabet. bir muhribe 1 isabet kaydedildi. ve bu muhrip muhtemelen battı.

1705 - 1815 "Enterprise" ve "Hornet" içinde bir uçakgemisi, 2 muharebe gemisi, 3 ağır kruvazör ve 4 muhrip bulunan bir teşkile taarruz ettiler. uçakgemisi alevler içinde yanar bir halde bırakıldı. Bir muharebe gemisine 2 isabet kaydedildi.

"Sugar" mürettep kuvvetinin rotası "Yorktown" isabet alıncaya kadar Fox mürettep kuvveti de bu bölgede idi.

0700 de bir taarruz grubu hücuma yöneltildi
0706 - 0804
0750

1433 - 1445
"Yorktown" a torpito uçaklarının taarruzu. 2 isabet

1550 de 2. taarruz grubu hücuma yöneltildi.

1207

Yorktown

15 "VF" himayesindeki 18 muhribin taarruzuna uğradı. ve taarruzdan sonra yanarak metrük bir halde suda kaldı.

Muhtemel olarak "Soryu" ve 2 muhrip

0500 de Japon hava taarruz grubu bu bölgede hücuma yöneltildi.

0932 2. uçak gemisi ve büyük kısım

"Akagi"
2 hafif kruvazör, 1 muhrip
"Kaga" 2 muhrip

Esas taarruz
(Tafsilât için izahata bakınız.)

50 av. Himayesinde 60 ilâ 80 Bombardıman uçağı tarafından "Midway" taarruza uğradı.
İlk bomba 0624 te ve son bomba 0640 ta.

MIDWAY

150 mil

50 mil

6 Denizaltılık karakol

3 Denizaltılık karakol

0916 080
8 Kolona nizamında 8 kruvazör

0945 4 "CA" 2 "AO"
2 "AK" "DD"

0952
Muharebe gemileri veya uçak gemileri olması muhtemel büyük gemiler

0030 da
karakol bomba uçakları tarafından Düşman gemilerile temasa geçildi.

0143
10 yahut daha fazla büyük gemi ve muhripler (Sürat 13 mil) e 4 karakol bomba uçağı tarafından taarruz edildi. 2 nakliyeye isabet oldu.

İşaretler
Taarruz
Temas

30°

170° 175° 180° 175°

1 2 3 4 5 6 7
Esas taarruz
(Tafsilât için İzahata bak)

(Numaraları göstermek için ayrı çizilmiştir plâna dahil değildir.)

kametine bir emniyet araştırması yaptı ve bir de av karakolu uçurdu. SUGAR müfrezesile 5-10 mil cenubu garbîde bulunan Enterprise av uçaklarının idaresini deruhde etmişti.

Midway karakol uçaklarının düşman tayyarelerinin adaya yaklaştığı ve biraz sonra da düşman uçak gemilerile, hat gemilerini de ihtiva eden, himaye kuvvetlerinin Midway'in 180 mil 320° de bulunduğu hakkındaki Midway'e verdiği raporları 05,45 te müfrezelerimiz almışlardı. SUGAR müfrezesinin garbe doğru seyredip menzil dahiline girince bu rapor edilen kuvvete taarruz etmesine karar verildi. Tayyarelerinin havada bulunması ve yalnız iki düşman uçak gemisi rapor edilmesi dolayısile Yorktown'ın uçakları muvakkaten ihtiyatta tutuldu.

SUGAR müfrezesi 25 mil süratle düşmana doğru seyre başladı. 07,00 de Japon uçak gemilerinin müfrezeden 239° de ve 155 mil uzakta olduğu hesaplandı ve tayyarelerin uçurulmalarına başlandı. Rüzgâr hafif bir kuvvetle keşişlemeden estiğinden tayyareleri uçurmak ve muharebe karakolunu içeri almak için uçak gemilerimiz maalesef düşmandan uzaklaştıran bir rotaya seyretmeğe mecbur kaldılar. Uçurma sırası şöyle idi: (1) karakol için av uçakları, (2) pike bombardıman uçakları, (3) torpito uçakları, (4) torpito uçaklarına refakat edecek avlar.

(Deffrred Departure) usulü kullanıldığından tayyarelerin uçurulması için bir saatlik zamana ihtiyaç vardı. Hornet 500 librelik bomba ile mücehhez 35 keşif bombardıman, torpitolarile beraber 15 torpito uçağı ve 10 av tayyaresi uçurdu. Enterprise her biri bir tane 1000 librelik bomba taşıyan 15, her biri bir tane 500 librelik bomba ile iki tane 100 er librelik bomba taşıyan 12, her biri bir tane 500 librelik bomba taşıyan 6 yani cem'an 37 keşif bombardıman tayyaresi uçurmuştur.

Daha başka düşman uçak gemisi rapor edilmemişti ve Yorktown uçaklarının uçuş güvertesinde iken yakalanması tehlikesi mevcut olduğundan takriben saat 08,40 ta bütün torpito bölüğü (12 tane VTB) bombardıman bölüğünün yarısı (17 adet VSB) ve 6 av uçurulmuştur. Daha iki tane düşman uçak gemisinin bulunması ümidile keşşaf bombardıman uçakları ihtiyat olarak gemide tutulmuşlardır. Her bir torpito uçağı bir tane MK 13 modeli torpito ve her bir bombardıman uçağı 1000 librelik bomba taşımakta idi. Torpito uçakları hemen hedef üzerine doğru hareket ettiler. Torpito uçaklarına yetişmezden evvel 12 dakika havada daire çizmeleri keşşaf bombardıman uçaklarına emredilmişti. Benzini muhafaza etmek için avlar 09,05 e kadar uçurulmamıştı. Hedefe doğru ilerlemekte iken üç bölük 09,45 te buluştular, bu bölükler Enterprise grupu ile ayni zamanda hedefi buldular.

Uçak gemilerimizin tayyarelerini uçurmazdan evvel düşman deniz uçağı tarafından görülmüş olmaları muhtemel bulunduğundan ve düşman

uçaklarının Midway'den geri dönüp benzin aldıktan sonra bizim uçak gemilerimize taarruz etmeleri hemen hemen kat'î olduğu için düşman uçakları dönmezden evvel bizim tayyarelerimizin düşman uçak gemilerine ulaşmaları elzemdi. Japon uçak gemilerinin Midway'e doğru rotalarına devam edecek yerde şimale doğru rota değiştirmiş olmaları belki bizim uçak gemilerimizin görülmüş olmalarından ileri gelmekte idi.

Uçaklarımız Hornet ve Enterprise'ı terketmezden bir saat kadar evvel düşman uçak gemileri rotalarını aksetmişlerdi. Pilotlarımızı, düşmanın rotasını aksetmiş olduğundan haberdar etmek için bizim uçak gemilerimiz telsiz sükûnetini bozmadılar ve bunun neticesi olarak uçaklarımız düşmanı bulamadı. Hornet grupunun komutanı 35 keşşaf bombardıman ve 10 av uçağı ile düşmanı aramak üzere cenuba döndü ve teması temin edemedi. Bütün av uçaklarının benzinleri tükendiği için Midway'e ulaşmazdan evvel denize inmeğe mecbur oldular, bunlardan 8 pilot kurtarıldı. Pike bombardıman uçaklarından ikisi müstesna olmak üzere hepsi en sonunda Hornet'e döndüler. 13 tanesi Midway'e geldi ve bunlardan iki tanesi göle indi. Geri kalanlardan 11 tanesi benzin aldıktan sonra Hornet'e avdet etti.

Ön Yzb. Waldrom'un komutasındaki Hornet torpito bölüğü alçaktan uçarak yoluna devam etti ve semanın yalnız dağınık bulutlu olmasına rağmen garpteki diğer tayyarelerden ayrı düştü. Bu bölük şimale döndü ve düşmanı bulup, hiçbir himayeye mazhar olmaksızın, hücumunu yaptı. 09,20 de bu hücum yapıldığı sırada düşman grupunun içinde dört uçak gemisi vardı. Akagi, Kaga ve Soryu biribirlerinden çok uzakta değillerdi ve Soryu yaralanmış ve duman çıkarır bir vaziyette terkedildi. Dördüncü uçak gemisi, Hiryu şimal yönetinde ve oldukça uzakta bulunuyordu. Bir hat gemisi olması muhtemel olan dördüncü gemi de daha evvel silâhendaz SBU uçakları tarafından hasara uğratılmış ve duman çıkarmakta idi. Düşman teşkilinde daha iki hat gemisi ile dört kruvazör ve altı muhrip vardı.

Torpito bölüğü SEKİZ hedefe yaklaşırken şiddetli av tayyaresi mukabelesine maruz kaldı. Bir an sonra kruvazör ve muhriplerden atılan şiddetli bir uçaksavar barajının içine girdi. Uçaklarımız teker teker düşüyordu fakat geri kalanlar hücumu başardılar. Bu uçakların bir mikdar Japon av uçağını düşürdükleri ve bir isabet temin ettikleri öğrenilmiştir. 15 uçaktan hiçbiri avdet etmedi. Yalnız bir pilot, Asteğmen Gay, kurtuldu. Hücumdan sonra ve muhtemelen Kaga'ya bir isabet temin ettikten sonra bu pilot Akagi'nin yakininde denize düşmüştü. Yüzmekte olan iki tane minderin altına saklanmak ve hava kararıncıya kadar can kurtaran salını şişirmemek suretile bu pilot hem canını kurtarmış ve hem de uçak gemilerimize mensup hava kuvvetinin müteakıp hücumlarına şahit olmuştur.

Enterprise ve Yorktown grupu muvasalat ettiği zaman Asteğmen denize düşeli daha bir saat olmamıştı. Enterprise torpito bölüğü ALTI 07,49 da uçurulmuş ve hedefe doğru müstakil olarak sevkedilmişti. Bu bölük refakatinde 10 adet F 4 F - 4 ten mürekkep av himaye kuvvetini kaybetmiş ve hücumunu himayesiz olarak yapmıştır. Bu 10 av sonradan Yorktovn'ın torpito bölüğüne mülâki olmuştur. Saat 10,00 da Japon kuvveti görülmüştü fakat bölüğün uçtuğu alçak irtifadan dördüncü uçak gemisi görülmüyordu, temas vâki olduğu zaman düşman gemileri 270° ye seyrediyorlardı, bizim uçaklarımız zuhûr edince sancağa dönerek 000° ye ve uçaklarımız torpitolarını atmazdan evvel de 180° ye rota değiştirdiler. Bu manevra ile Japonlar tayyarelerimizi kıç omuzluklarında tuttular ve düşman gemilerinin kemeresine gelmek için uçaklarımız geniş bir daire çizmeğe mecbur oldular ve bu suretle uçaksavar ve av uçağı ateşine maruz kaldıkları müddet uzamış oldu. Hedef olarak garp taraftaki uçak gemisini seçen uçaklarımız takriben 25 Japon av tayyaresinin hücumuna ve fevkalâde şiddetli bir uçaksavar ateşine maruz kaldılar ve bu barajdan geçtiler. Bunlardan ekserisinin torpitolarını atmağa muvaffak olamamaları muhtemeldir fakat bu hücumdan bir isabet elde edildiği zannedilmektedir.

Bu hâdiseler vukua gelmekte iken Yorktown'ın torpito bölüğü hücumunu yapmakta idi. Ön Yzb. Massey'nin komuta ettiği bu bölük takriben 08,45 te uçurulmuştu. Yorktown grupunun diğer uçakları bu bölüğü hedefe doğru yolda iken, plân mucibince, geçmişlerdi. Torpito bölüğü 1500 kadem irtifada uçuyordu, iki av uçağı 1000 kadem daha yüksekte ve ilâve emniyet kuvveti olmak üzere 4 av uçağı da 5000 - 6000 kadem irtifada bulunuyordu. Takriben saat 10,00 da bu bölük (Enterprise bölüğü ile hemen ayni zamanda) düşman gemilerini gördü. Hedeflerinden 14 mil uzakta iken ZERO av uçaklarının hücumlarına uğrıyan bu bölük uçaksavar ateşinden kaçınmak için 150 kadem irtifaa indi.

Bizim avlarımız hedefe yaklaşmanın ilk anlerinde torpito bölüğünü kısmen himaye edebilmişlerse de üstün adette düşman uçaklarının taarruzu neticesinde bölükten ayrılmağa mecbur kalmışlardır. Düşman uçak gemilerinin takriben bir mil şarkında bir noktadan bölük komutanı hücum için döndü. Bölük komutanı bu sırada bir düşman av uçağı tarafından alevler içinde düşürüldü, fakat bölüğün mütebaki tayyareleri hücuma devam ettiler. Bir an sonra üç uçağımız daha düştü, fakat torpito hücumu tesirli oldu. Av uçakları komutanı şarktaki büyük uçak gemisine üç ve teşkilâtın merkezi yakinindeki daha küçük uçak gemisine de bir torpito isabet ettiğini görmüştür.

Düşman uçak gemilerinin hepsi torpito hücumuna maruz kalmıştı ve hepsinin de isabet almış olmaları muhtemeldir. Birkaç mil şimalde bulunan düşman uçak gemisi taarruzdan şimdilik kurtulmuş bulunuyor-

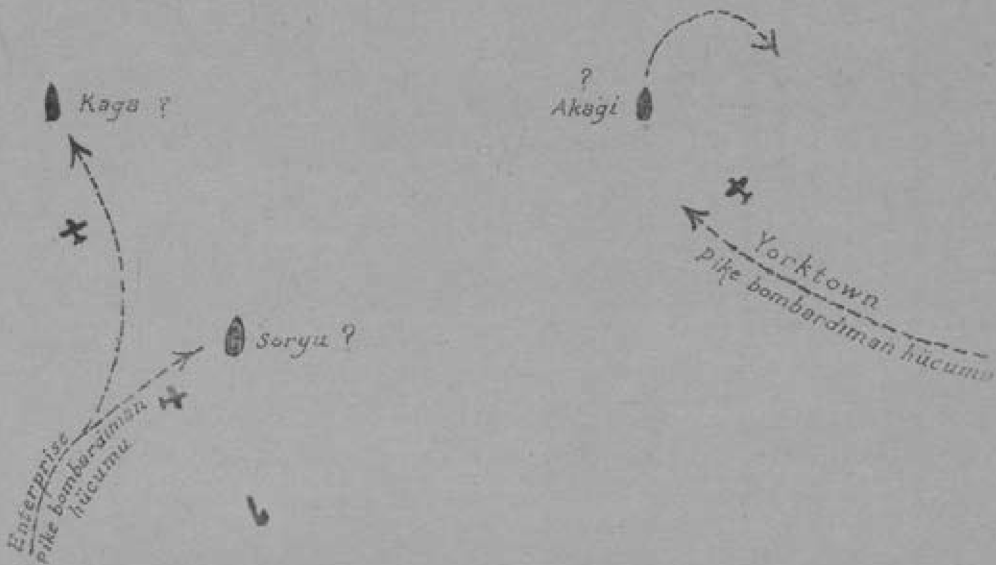
du. Bizim torpito bölüğümüze de bu taarruz pahalıya mal olmuştur. Hornet'in VT - 8 uçakları kâmilen ortadan kaldırılmıştır. Enterprise'in (VT - 6) bölüğünün 14 uçağından ancak 4 tanesi dönmüştür, Yorktown'ın 12 adet VT - 3 uçağından iki tanesi kurtulabilmiştir.

Bu fedakârlığın iki faydalı neticesi olmuştur. Birincisi, hücum Japon gemilerini manevra yapmağa mecbur etmiş ve bu suretle kendi bomba tayyarelerini uçuramamışlardır. İkincisi, Japonlar torpito tayyarelerinin tehlikesini daha büyük gördüklerinden av uçaklarını alçaktan uçan VT lere karşı teksif etmişler ve bizim pike bombardıman uçaklarımız sahneye geldiği zaman birkaç Japon av uçağını mukabele edecek vaziyette bulmuşlardır.

Pike bombardıman taarruzunun torpito hücumu ile ayni zamanda yapılması tasmim edilmişti ve bu hal aşağı yukarı vâki oldu. Pike bombardıman uçaklarının iki veya üç dakika daha evvel gelebilmesinin torpito bölüğünü bu ağır zayiattan kurtarıp kurtaramıyacağını kestirmek mümkün değildir. Maamafih kurtulabilen birkaç torpito uçağı henüz hedefler civarında iken Enterprise ile York town'dan uçurulan pike bombardıman bölükleri hücumlarına başlamışlardı.

Hornet'in hava grupu gibi Enterprise'ın hava grupunda düşman uçak gemilerini memul mevkide bulamayınca rotalarını değiştirdiler. Fakat grup komutanı Ön Yzb. Mc Clucky " Bütün harekâttaki kararların en mühimmini „ vererek şimale doğru döndü. 19,000 kadem irtifada 45 dakika süren bir aramadan sonra bu grup Japon kuvvetini saat 10,02 de gördü. Dört uçak gemisi görülmüştü (bu hususta gerek Enterprise ve gerekse Yorktown pilotları kat'iyetle müttefiktirler) ve ne ilk temasta ve ne de pike esnasında gemilerde görünür bir hasar mevcut değildi.

10,22 de teşkilâtın garp tarafındaki iki uçak gemisi üzerine takım halinde hücum yapıldı. Her biri bir tane 500 ve iki tane 100 librelik bomba taşıyan grup komutanının takımı ile VS - 6 lar hedef olarak şimali garbîdeki uçak gemisini seçtiler. Bu gemi (muhtemelen Kaga) cenuptan yaklaşan uçaklarımızın solunda kalıyordu. En aşağı 8 tam isabet rasat edilmiştir. Her biri bir tane 1000 librelik bomba taşıyan VB - 6 ların birinci kısmı, Akagi olduğunu kuvvetle tahmin ettikleri sağdaki uçak gemisine teveccüh ederek en aşağı üç isabet temin ettiler. Her iki uçak gemisi alevler içinde kaldı. Muvakkaten geride tutulan VB - 6 ların ikinci kısmı soldaki uçak gemisi üzerine pike yaptı. Üçüncü kısım her iki uçak gemisine hücum ile daha başka isabetler temin etti. Uçaksavar ateşi hafifti ve bombalar atılıncıya kadar av uçağı mukabelesi yoktu, çünkü; biraz evvelki torpito hücumu av uçaklarını aşağı çekmişti. Bununla beraber pike bombardıman uçakları hücumlarını bitirdikten sonra Zero ve Messerschmitt av uçaklarının hücumuna ve emniyet gemilerinin mütekâsif uçaksavar ateşine maruz kaldılar. 33 adet SBD den 18 tanesi

Enterprise ve Yorktown pike bombardıman bölüklerinin hücumu esnasında Japon uçak gemilerinin takribî mevkileri

geri dönmedi, fakat bunlardan birçoklarının benzinlerinin tükenmeleri neticesinde denize indikleri zannedilmektedir. Garpteki iki düşman gemisine (uçak gemisine) Enterprise bölüğü hücum ettiği ande şarktaki uçak gemisine de Yorktown tayyareleri hücum etmekte idiler. 17 adet keşif bombardıman uçağından müteşekkil olan VB - 3 bölüğü tayyarelerinin her biri 1000 librelik bomba ile teslih edilmişti. Bu bölük Yorktown hücum grupunun diğer uçaklarile beraber yola çıkmış ve düşmanı takriben 10,00 da görmüştür. Hücumu yapmakta olan torpito uçaklarile bu bölük 10,20 de temasını kaybetmişti. 10,25 te VB - 3 ün hücum etmesi emredildi. Pilotların Akagi sınıfından olduklarına hükmettikleri bir uçak gemisi üzerine bombardıman uçakları 14,500 kadem irtifadan pike yaptılar. Uçak gemisi tayyarelerini uçurmağa teşebbüs ederek rüzgârı baştan almak üzere cenuba doğru dönmekte idi. İlk Japon uçağının havalanması emredildiği zaman bizim ilk bombamız güverte üzerine toplanmış olan uçakların ortasında patlıyarak uçuş güvertesinin geri kısmını alevler içinde bıraktı. Bu isabetten sonra geminin omurgası istikametinde cenuptan pike yapan uçaklarımız tarafından beş tam ve üç yakin isabet temin edildi.

Uçak gemisinin fena halde hasara uğradığını gören bölüğün dört uçağı hücumlarını yakinindeki bir kruvazör ile hat gemisine çevirdiler ve her birinin kıç tarafına bir tam isabet ve bir yakin isabet temin ettiler. Hat gemisi dumanlar içinde terkedilmişti, kruvazör de stop etmişti. Pike tamamlanıncıya kadar av uçağı mukabelesi almamıştı, uçaklarımız suya yakin irtifadan yüksek süratle çekilirlerken ağır uçaksavar ateşile karşılaştılarsa da bölüğün tamamı Yorktown'a salimen döndü.

Yorktown grupuna refakat eden avlar düşmanın çok büyük adedî üstünlüğü karşısında tam bir himaye tesis edememişlerdi. Buna rağmen bu avlar altı ve belki yedi adet ZERO düşürmüşlerdir. Sekizinci bir ZERO nun da bir torpito bobma uçağının arka Mt. cisi tarafından düşürüldüğü görülmüştür. Avlardan ikisi zayi olmuş, bir tanesi Hornet'e inerken parçalanmış, geri kalanları da Yorktown'a dönmüşlerdir.

Haziranın dördüncü günü düşmanın vurucu kuvveti üzerine Midway ve uçak gemisi hava kuvvetleri tarafından yapılan hücumların neticesi şöyledir :

3 uçak gemisi, Akagi, Kaga, Soryu'da yangın çıkarılmış ve sonunda tahrip edilmiştir.

2 hat gemisinden bir tanesine bir 1000 librelik isabet yapılmış diğeri de alevler içinde kalmıştır.

1 hafif kruvazör veya muhribe bir 1000 librelik isabet etmiştir, muhribin battığı kuvvetle muhtemeldir.

Dördüncü uçak gemisi Hiryu hiç hasara uğramaksızın şimale çekilmişti. Fena halde yaralanmış olan Soryu bombalardan yakasını kurtardı ise de son darbeyi bir denizaltı gemisi indirdi.

Midway'in şimali garbîsinde bir Japon taarruz kuvvetinin mevcudiyeti denizaltılarımıza haber verilmiş ve dokuz tanesine düşmana yaklaşması emredilmişti. Grouper düşmanı buldu ise de uçak ve su bombası hücumu dolayısile torpito hücumu yapamadı. Nautilus hat gemisi ve kruvazörlerden mürekkep bir düşman kuvvetini meharet ve desise ile takip ettikten sonra muvaffakıyetsiz bir hücum yaptı ve şiddetli su bombası mukabelesine uğradı. 10,29 da Nautilus bizim uçak gemilerimizin pike bombardıman uçaklarının hücumuna maruz kalmış olan düşman uçak gemilerinin duman sütunlarını ufuk üzerinde gördü. Bu denizaltı yaklaşınca Soryu ile karşılaştı, Japon uçak gemisinin teknesinde zâhiren bir hasar yoktu ve gemi kaim vaziyette idi. Soryu'dan duman çıkmakta idi ise de ne alev ve ne de bastırılması ümidi kalmamış bir yangın gözükmiyordu. Uçak gemisi 2 : 3 mil süratle seyrediyordu ve Nautilus yaklaştığı zaman refakatinde iki kruvazör bulunuyordu. Saat 13,15 te denizaltı gemisi Soryu'ya üç torpito attı. Soryu'nun refakatindeki kruvazörler derhal şiddetli su bombası hücumu yaptılar. Su bombası hücumu geçince periskop umkuna çıkan Nautilus uçak gemisinin tamamen alevler içinde ve mürettebatı tarafından terkedilmiş bir halde olduğunu gördü. Japon uçak gemisi 18,40 ta batmıştır.

Geriye döndüklerinden biraz sonra Yorktown bombardıman uçaklarına gemiyi terketmeleri emredildi. Yorktown'a hücum edilmek üzere idi. Uçaklar havalandı ve şarka doğru uzaklaşarak, benzinleri tükendiği için suya inmeğe mecbur olan iki tanesinden maadası, sonradan Enterprise'a indiler.

4 - Haziranda Yorktown'a yapılan hücum

08,15 Bizim uçak gemilerimizi düşman deniz uçağı muhtemelen görmüştür.

11,59 Yorktown'ın radyo mevki bulucu aleti düşman uçaklarını keşfetti.

12,08 Pike bombardıman uçakları Yorktown'a taarruz etti.

14,27 Radyo mevki bulucu alet düşman uçaklarını rapor etti.

14,41 Torpito uçakları Yorktown'a hücum etti.

14,45 Yorktown'a isabet vâki oldu.

14,55 Yarktown'da terki sefine edildi.

Vak'alarla dolu olan 4 - Haziran günü düşmanın yaptığı üç taarruzun ilk ikisinde Yorktown fena halde hırpalanmış ve nihayet batmıştır. Bu hücumlardan birincisi pike bombardıman ve ikincisi de torpito hücumudur.

O gün saat 08,15 te düşman vurucu kuvvetine taarruz etmek üzere son uçaklar tayyare gemilerimizi terketmekte iken SUGAR müfrezesinin radyo mevki bulucu aleti 36 mil cenupta çift sephiyeli bir Japon deniz

uçağı keşfetti. Uçak gemilerimizin mevkiinin bu uçak tarafından düşmana rapor edildiği zannedilmişti. Uçak gemilerimizin mevcudiyetinden düşman belki de bu rapor ile haberdar olmuştur, (Biz hücum edinciye kadar bizim uçak gemilerimizin mevcudiyetinden düşmanın haberi olmaması mümkündür. Uçaklarımızın düşman uçak gemilerine yaklaşmalarından 4 dakika sonra bizim tayyare gemilerimizin mevkiini düşmanın sorduğu işitilmişti). O sırada Japon bomba uçakları Midway'den dönmekte idiler. Uçakları benzin ve cepane ikmali yapar yapmaz düşmanın bu defa bizim uçak gemilerimize karşı, ikinci bir hücum yapacağında şüphe yoktu. Fakat tam zamanında vâki olan bizim torpito bölüklerimizin taarruzu düşmanı tayyare uçurmaktan men etmişti ve pike bombardıman uçaklarımız düşman tayyarelerinin büyük bir kısmını güvertede uçuşa hazır vaziyette iken yakalamıştı.

Fakat düşman uçak gemilerinden biri, Hiryu, hasardan kurtularak şimale doğru çekilebilmişti. Yorktown'a hücum eden tayyareler işte bu uçak gemisininkilerdir.

Dördüncü Japon uçak gemisini 280° ile 20° arasında ve 200 mil mesafeye kadar aramak üzere saat 11,30 da Yorktown her biri 1000 librelik bomba ile mücehhez 10 keşif bombardıman uçağı göndermişti. Üç saat sonra (14,30 da) Torpito uçakları Yorktown'a hücum ederlerken bu grupa mensup bir uçak Hiryu'yu buldu ve verdiği rapor Enterprise ve Hornet uçaklarının bu düşman gemisine taarruzunu mümkün kıldı.

Tahminen bu arama grupunun uçurulduğu zamanda 12 avdan müteşekkil bir muharebe hava karakolu da uçuruldu. Nöbet değiştiren 6 uçaklık karakol ile emniyet kuvvetinden kurtulan 4 av henüz avdet edip güvertede benzinleri tazelenmekte iken saat 11,59 da radyo mevki bulucu alet 250° kerterizinde ve 46 mil mesafede 30 - 40 tane tahmin edilen büyük miktarda bir uçak grupu tesbit etti. Bu uçakların 5 grup halinde oldukları ve yaklaştıkça yükseğe doğru tırmandıkları anlaşılıyordu.

Benzin tazeleme ameliyesine derhal son verildi. Japon uçak gemilerine hücumdan avdet etmiş ve el'an inme dairesi içinde olan 16 tane VSB ye gemiden uzaklaşmaları emredildi. Benzin boruları boşaltıldı ve CO_2 ye tazyik verildi. Kıç üstünde bulunan bir yardımcı benzin sarnıcı denize atıldı.

Yaklaşan uçakları karşılamak üzere av uçaklarımız iki dalga halinde gönderildi. Bu avlar 15 : 20 mil mesafede 18 tane tek motorlu 99 tipi Bakugekaya ve 8000 : 10,000 kadem irtifada da 18 av uçağına rasladılar. Avlarımızın tesiri o kadar büyük idi ki; yalnız 8 bomba uçağı avlardan kurtulabildiler, fakat gemilerimizin açtığı uçaksavar barajı ile karşılaştılar.

Hücum başladığı zaman Yorktown'ın refakatinde VICTOR seyir nizamında olmak üzere iki kruvazör (Astoria ile Portland) ve beş muhrip (Hammann, Morris, Rassell, Anderson, Hughes) bulunuyordu, (VİCTOR nizamı hava hücumunu karşılamak üzere dairevî bir teşkilâttır. Her bir emniyet gemisi merkezdeki uçak gemisinden muayyen bir hakikî kerteriz üzerinde bulunur. Uçak gemisi manevra yaptıkça emniyet gemileri uçak gemisinden olan mesafelerini ve nisbî kerterizlerini değil hakikî kerterizlerini muhafaza etmek üzere manevra yaparlar.) Emniyet dairesinin nısıf kutru bir mil ve sürat 25 mildi. Gerek rota ve gerekse kuvvetin mihveri 225° idi, fakat düşman uçakları 225° de görülünce rota evvelâ 110° ye ve sonra da 145° ye değiştirildi. 12,06 da 9000 yarda menzil ile ateş açıldığı zaman Yorktown'ın sancak baş omuzluğunda bulunan Portland ile sancak kıç omuzluğunda bulunan Astoria hücum hattına yakin ve neta bir ateş sahasına malik idiler.

Avlarımızın elinden ancak 8 düşman bomba uçağı kurtulabildiği için topçularımız baraj ateşine tercihan münferit hedefler seçip ateş etmek imkânını elde ettiler. (Harekât raporlarının esas noktaları biribirini tutuyorsa da teferruatta bir hayli ihtilâf vardır. Aşağıdaki izahat Yorktown' dan görülenleri tasvir etmektedir).

Menzil içine girer girmez bir uçak düşürüldü. Peşindeki uçak yaklaşıp bombalarını atma noktasına doğru pike yapınca uçaksavar ateşile parça parça hale geldise de bombaları Yorktown güvertesine iki numaralı asansörün hemen gerisine düştü. Pike yapan üçüncü uçak bombalarını attığı ande isabet aldı, attığı bombalar kıç tarafa çok yakin düştü ve bomba parçaları kıç tarafta bulunan topçu mürettebatının yaralanmasına ve ufak yangınlar zuhûruna sebep oldu, bu sırada tayyarenin parçaları Yorktown'ın dümen suyuna düşmekte idi. İskele bordadan hücum eden üç uçak, topçularımız isabet temin etmezden evvel bombalarını attılar, biri uzak biri yakin olmak üzere bombalardan ikisi sancak tarafında denize düştü, üçüncü bomba sancak tarafında güverteye isabet ederek apteyki deldi ve patladı. Bu bombayı atan uçak geminin yanında denize düştü. Yedinci bir tayyare bir daire çizdikten sonra ileriden doğru pikeye geçti. Tayyare düşürülmezden bir lâhza evvel atılan bomba bir numaralı asansöre isabet ederek dördüncü güvertenin fevkında patladı ve yangın çıkardı. Son uçağın bombası sancak kemere istikametinde denize düştü. Üç isabet temin edildi.

Hücum 12,15 te sona ermişti. Bombardıman uçaklarından hiçbiri kurtulamadı. (Bazı raporlara göre bir tayyare kaçabilmiştir). Yorktown' daki yangınlardan fazla miktarda duman çıkıyordu ve gemi durmuştu. Emniyet gemileri 2000 yarda mesafeden uçak gemisinin etrafında yüksek süratle zikzak yaparak devrediyorlardı. Bir saat sonra SUGAR müfrezesinden (13,20 de) Vincennes Pensacola, Benham ve Balch Yorktown'ın emniyet gemilerine iltihak ettiler.

Yorktown'a ika edilen hasarın ciddî olmadığı anlaşıldı. Yukarıda zikredilen ilk bomba uçuş güvertesinde 10 kadem kutrunda bir delik açmıştır. Ayni bomba 2,3 ve 4 numaralı 1.1 pusluk toplarda ve köprüüstü adasının gerisindeki makinalıtüfeklerde ve hangarda birçok kişinin ölümüne ve yaralanmasına sebebiyet vermiştir. Bu bomba hangar güvertesi üzerindeki ve bazıları torpitoları takılmış olan uçakları tutuşturdu, fakat Yzb. Emerson imlâ tertibatını hemen açmağa muvaffak olduğundan ciddî bir yangının önüne geçilmiştir.

İskele tarafından gelen ikinci bomba sancak tarafında uçuş güvertesinden geçip sancak tarafa doğru seyrine devam ederek apteyki deldi ve üçüncü güverte seviyesinin hemen fevkında patladı. Yorktown'ın durmasına işte bu bomba isabeti sebep olmuştur. Bir numaralı kazandan maada diğer kazanlardaki ateş, musademenin tesirile sönmüştü. Ayni bomba ikinci komutanlık bürosunu tahrip ederek baca üzerindeki boyaları da tutuşturdu. Baş kazan dairesinin 1, 2 ve 3 numaralı kazanlarının apteyklerini parçaladı ve 2 ve 3 numaralı kazanları tamamen işe yaramaz bir hale getirdi. 1 numaralı kazanın apteykinin parçalanan kısmından çıkan dumanlar kazan dairesinin hava alıcı menfezine girdiğinden bütün kazan daireleri dumanla dolmuştu. Stim tazyiki azalmış ve Yorktown süratten düşmüştü. Şiddetli duman ve gaze rağmen 1 numaralı kazan mürettebatı mevkilerinden ayrılmıyarak kazanı faal bir halde tuttular. Trotılvalf kapandığı zaman bu kazan yardımcıların çalışabilmelerine yetecek kadar tazyik temin edebilmişti.

Muhtemelen 800 librelik olan üçüncü bomba sancak tarafına isabet ederek dördüncü güverteye kadar delip geçti ve paçavraların muhafaza edildiği mahalde yangın çıkardı. Burası 5 pusluk bir cepaneliğe yakin olduğu için cepaneliğin imlâ edilmesi lâzımgelmişti, yangın civarında CO_2 ile muhafaza edilen bir de benzin sarnıcı vardı.

Tamirat süratle yapılmıştı. Uçuş güvertesindeki delik yarım saatten az bir zamanda kapatılmıştı. Apteyklerde yapılan tamirat, tamamen işe yaramaz hale gelmiş olan 2 ve 3 numaralı kazanlardan maada, bütün kazanların 13,40 ta faal bir hale getirilmelerini mümkün kılmış ve 13,50 de gemi 20 mil süratle seyredebilecek bir hale gelmişti. Güvertedeki uçaklara benzin verilebilecek derecede yangınlar da bastırılmıştı.

Yorktown'ın yaralanmasından sonra radyo mevki bulucu alet ile tarassut vazifesini almış olan Pensacola saat 14,27 de 340° istikametinde ve 33 mil uzakta düşman uçakları bulunduğu zaman Yorktown güvertesindeki uçakların benzin ikmaline başlanmıştı. Benzinleri ve cepaneleri Enterprise'da tazelenmiş olan 6 tane Yorktown av uçağından mürekkep bir muharebe karakolu havada bulunuyordu. Bunlardan 4 tanesi düşman uçaklarını karşılamağa gönderilmişti, diğer iki tanesi de birkaç saniye sonra bunları takip ettiler. 10,000 : 12,000 kadem yükseklikte uçan ilk

dört av 5000 kadem irtifadan gelmekte olan düşmanı geçtiklerinden düşman uçaklarını bulmak üzere geri dönmeğe mecbur kaldılar. Diğer iki av uçağı 10 : 14 mil uzakta Japonlarla karşılaştılar.

Bu sırada Yorktown'ın güvertesinde devam etmekte olan benzin ikmali işi alelacele talik edildi ve benzin şebekesine tekrar CO_2 basıldı. Güvertedeki 10 av uçağının sekizine harekât yapabilecek kadar benzin verilmişti. Bunların dördüncüsü uçurulmakta iken Yorktown'ın bataryası ateş açmıştı ve kendi uçaklarımız ateş sahasından çekilinceye kadar Yorktown'ın sancak tarafındaki gemiler ateş kesmeğe mecbur kalmışlardı.

Bu hücum inkişaf ettiği zaman Yorktown, FOX müfrezesinden iki kruvazör ve altı muhrip ile uçak gemisine ilk hücum yapıldıktan sonra SUGAR müfrezesinden gönderilmiş olan Vincennes, Pensacola, Balch, Benham tarafından emniyete alınmıştı. Bu emniyet kuvveti 90° rotaya "Victor„ nizamında seyrediyordu, bu hücum iskeleden veya iskele kıç omuzluktan doğru yapılmıştı. Yorktown'ın sürati tedricen 20 mile çıkarılmıştı.

12 mil uzakta bizim avlarımız tarafından karşılanmış olan uçakların 12 : 16 adet 97 tipi Kogakiki (donanma torpito bombardıman) olduğu ve takriben ayni adette av uçağı ile himaye edildiği anlaşıldı. Gemilerimiz ateş açmazdan evvel avlarımız torpito uçaklarından 5 : 7 tanesini düşürmüştü Gelebilen 8 tane kadar torpito uçağından bir tanesi uçaksavar toplarımızın menziline girdikten biraz sonra düştü.

Ateş açıldığı zaman Pensacola ile Portland emniyet kuşağının hücumun yapıldığı tarafa doğru ilerlemiş olan kısmında bulunuyorlardı. Yaklaşan uçaklar iki grup halinde idiler. 5 taneden bir tanesi Yorktown'a yaklaşmak üzere Pensacola'nın gerisine ve 2 : 3 tanesi de başına doğru ilerlediler. Yorktown'ın iskele tarafındaki gemiler 14,41 de 12,000 yarda mesafeden ateş açtıkları zaman bu uçaklar plânör uçuşuna geçmiş bulunuyorlardı. Gemilerimizin tesis etmiş olduğu ateş perdesi o kadar kesif idi ki; bir uçağın geçmesi ve kurtulması imkânsız görünüyordu. Ayni raporlara göre, hakikaten düşman uçakları (içeri girmeyi göze aldırmıyan düşman uçakları) perdenin dışına doğru dönmüşlerdir. Fakat 7 : 8 tane kadar düşman uçağı perdeyi yarabilmiştir. Uçaklar emniyet gemilerimizden geçerken ateş hattının ilerisinde kendi gemilerimiz bulunmasına rağmen topçularımız bunları takip etmişlerdir. Ancak 4 : 5 tanesi torpitolarını atabilecek müddetle yaşıyabilmişlerdir. Bu torpitolardan ikisi Yorktown'ın mahirane manevrası sayesinde isabet etmemiş, geminin pruvası altından geçmiştir. Diğer iki tanesinden kaçınma yapılamamış ve bunlar iskele tarafından geminin orta kısmına isabet etmiş ve 14,45 te 30 saniye fâsıla ile iki infilâk olmuştur. Bu isabetleri yapan uçaklar ya Yorktown üzerinden geçerken veya emniyet gemilerinin ateş bordasından geçerken düşmüşlerdir. Hücum yapan düşman hava bölüklerin-

den hiçbir uçağın uçak gemilerine dönmeğe muvaffak olmadığı pek muhtemeldir. (Bazı raporlara göre bir veya iki düşman uçağı kurtulmuştur. Bir tanesinin peşinde bir av uçağımız olduğu halde ayrıldığı görülmüştür).

14,47 de ateş kesildi. İskeleye fazla yatmış olan Yorktown süratten düşüyor ve küçük bir daire üzerinde iskeleye dönüyordu. Yorktown stop etti ve bacalarından kesif beyaz dumanlar çıktı. Emniyet gemileri daire çizmeğe başladılar.

Yorktown'ın içindeki bütün ışıklar sönmüştü. Dizel ceneratörler alelâcele devreye ithal edildilerse de devre otomatikleri tutmadığından gemi karanlıkta kalmıştı. Geminin meyli tedricen 26° ye çıktı. Kudret olmadığı için bu meyli düzeltmeğe imkân yoktu. Komutan ve rahne subayı birkaç dakika içinde geminin devrilmesi muhtemel olduğuna karar vererek 14,55 te terki sefine emredildi. Geminin içinde mürettebat yaralıları nakletmek için dik meyilli güverteleri zifirî karanlıkta tırmanıyorlardı. Mürettebattan hayatta olan hiçbir kimse geride kalmadığını teftiş ederek anladıktan sonra komutan gemiden ayrıldı.

Kurtulanları toplamak için muhripler Yorktown'a yaklaştılar.

Dördüncü Japon uçak gemisi, 4 - haziran

11,30 Yorktown arama grupunu uçurdu.
14,30 Hiryu'nun mevkii rapor edildi.
15,30 Enterprise 24 tane VSB uçurdu.
16,03 Hornet 16 tane VSB uçurdu.
17,05 Enterprise bölüğü uçak gemisine hücum etti.
17,30 Hornet bölüğü hat gemisine ve ağır kruvazöre hücum etti.

Yorktown'ın intikamını alma zamanı çok uzak değildi. Yorktown'a hücum yapıldığı gün öğleden sonra saat 11,30 da, birinci hücumdan bir az evvel, Yorktown 10 tane keşif bomba uçağından mürekkep bir arama grupu uçurmuştu. Takriben saat 14,30 da, Yorktown'ın torpito taarruzuna uğradığı ande, Yzb. Samuel Adams 31°.15′ şimalî arz ve 179°.05′ garbî tulde 20 mil süratle şimale seyreden 1 uçak gemisi, 2 hat gemisi, 3 ağır kruvazör ve 4 muhripten mürekkep bir düşman kuvveti gördüğünü rapor etmişti.

15,30 da Enterprise 14 tanesi Yorktown'a mensup olan 24 tane keşif bombardıman tayyaresi uçurmağa başladı. 24 uçaktan 11 tanesi birer 1000 librelik ve 13 tanesi birer 500 librelik bomba ile teslih edilmişlerdi. 16,03 te Hornet 16 keşif bomba uçağından mürekkep bir grupu uçurmağa başladı.

Enterprise bölüğü şimdi rotası 280° ve iyice yayılmış vaziyette olan bu düşman kuvvetini 16,50 de gördü. O gün daha evvel hücuma uğramış olan üç düşman uçak gemisinin çıkardığı duman sütunları cenup

istikametinde görülebiliyordu. Uçaklarımızı karşılıyan 6-12 ZERO av uçağı pikeye başlamazdan evvel bir ve pikesini tamamladıktan sonra iki uçağımızı düşürdü. Birkaç dakika sonra uçaklarımız güneş istikametinden ve 19,000 kadem irtifadan pike yaptılar. Hiryu'ya 6 tam isabet temin edildi ve düşman uçak gemisi alevler içinde kaldı. Diğer bomba uçaklarımız hücumlarını bir hat gemisine tevcih ve bu gemiye iki isabet temin ettiler.

Yarım saatten daha az bir zaman sonra Hornet bölüğü sahneye vâsıl oldu. Bu sırada uçak gemisi o kadar şiddetle yanıyordu ki; bunu hücum için bir hedef olarak seçmeğe değmiyeceğinden bir hat gemisi ile bir kruvazöre hücum edildi. Hat gemisine ikisi 1000 librelik bomba olmak üzere üç ve kruvazöre de 2 tane 500 librelik bomba isabeti temin edildi. Hornet uçaklarının hepsi hücumdan salimen döndüler.

Dördüncü Japon uçak gemisinin bombalanması ile hava hakimiyetini elde etmiş bulunuyorduk fakat beşinci bir düşman uçak gemisinin mevcut olup olmadığını kat'iyetle bilmiyorduk.

Midway'den yapılan hücumlar, 4 - haziran

15,00 Dört B-17 havalandı.
16,00 İki B-17 havalandı.
16,10 Oahu'ya mensup B-17 ler hedef üzerine sevkedildi.
17,10 Dört B-17 ağır kruvazöre hücum etti.
18,10 İki B-17 hat gemisine hücum etti ve uçak gemisini yaraladı.
18,30 Altı B-17 yaralı uçak gemisine ve muhribe hücum etti.

O günün ilk hücumuna maruz kalan ve harap olan Midway adasının son darbeyi vurması mukadder olmuştu. Aradaki fâsılada son derece endişeli saatler geçmişti. Zevale takaddüm eden zamanda karakol uçakları devamlı olarak düşman gemilerinin mevcudiyetini rapor etmişlerdi. Bir uçak saat 08,45 te 263° istikametinde 400 mil mesafede 4 kruvazör, 2 şilep, 2 yağ gemisi ve birçok muhripten mürekkep bir düşman kuvvetini rapor etti. 09,10 da diğer bir uçak 265° kerterizde ve 320 mil mesafede 8 kruvazör gördüğünü bildirdi. 09,51 de üçüncü bir uçak 262° kerterizde ve 330 mil uzakta bir uçak gemisi olması muhtemel bir gemi gördüğünü rapor etti.

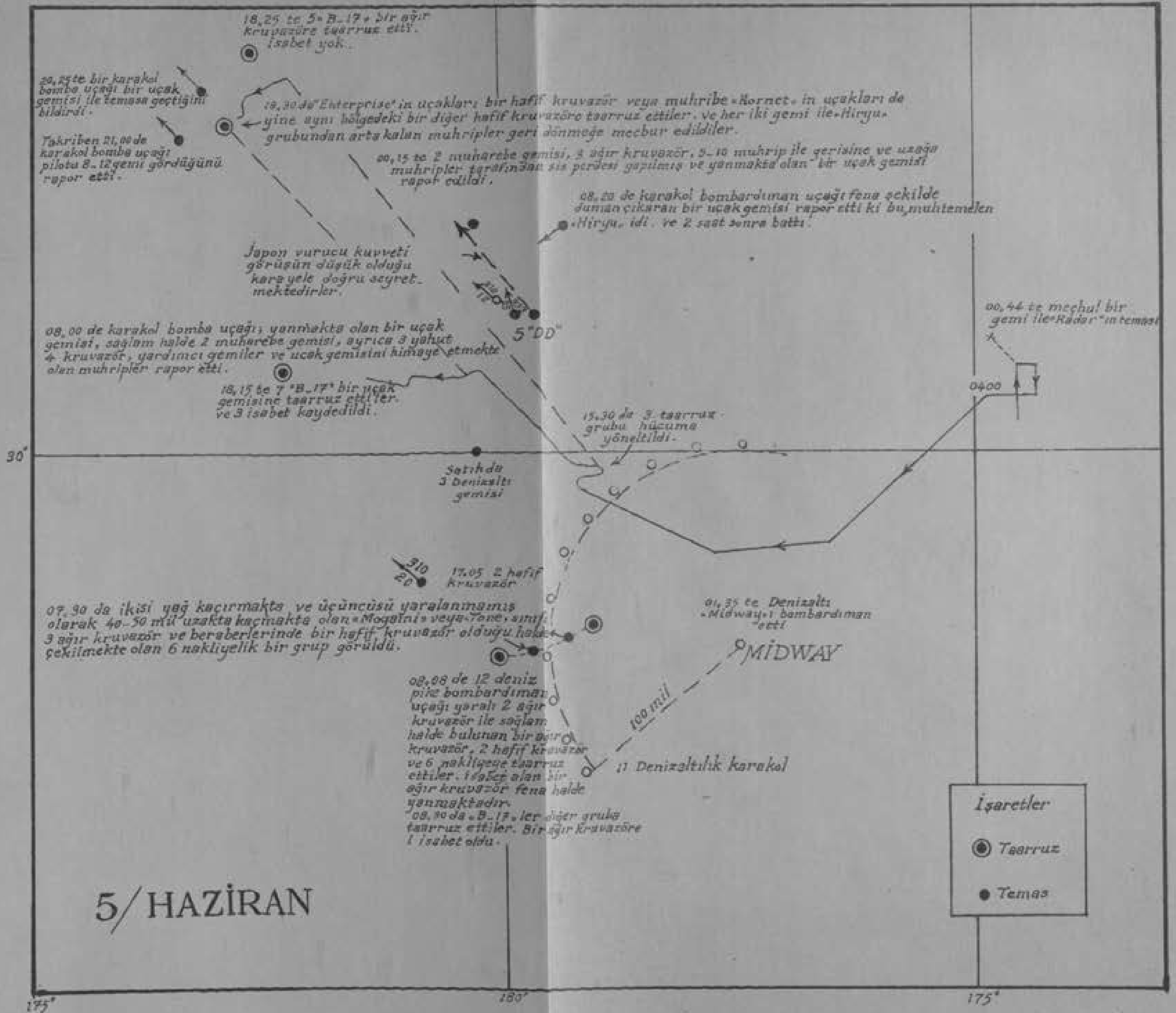
Düşman uçak gemilerine yapmış olduğumuz hücumların neticeleri hakkında parça parça raporlar gelmişti. Yarbay Sweeney B-17 hücumlarının tamam olduğunu ve bir düşman uçak gemisinin yaralandığını 09,00 da rapor etti. 09,30 da yalnız bir TBF ile iki B-26 nın avdet ettiği raporu geldi. Bunlar torpitolarını uçak gemilerine atmışlar fakat neticesini görememişlerdi. Bir uçak gemisine iki ve bir hat gemisine bir isabet temin etmiş olduğunu silâhendaz pike bombardıman grupu 09,56 da

rapor etti. Zevalden evvel (11,15 te) bir hava hücumu alârmı oldu ve benzinlerini tazeletmiş ve uçuşa hazır olan yedi B-17 Hickam hava meydanına gitmek üzere adayı terkettiler. Şimdi Midway'de 8 uçak kalmıştı, bunlardan dördü hizmete âmade vaziyette idi. Sonradan bunlardan iki tanesinin daha tamirleri ikmal edildi.

Hava müdafaa subayı Albay Ramsey'in raporunda şöyle deniyor : " Bu sırada (hemen zevali müteakıp) vaziyet çok vahim görünüyordu. Japon uçak gemilerine ika edilen hasara ait raporlar daha evvelden verilirken kaydedilmişti fakat silâhendaz grupunun raporları sözlü olarak radyo ile Eastern adasına verildiğinden komuta merkezinden alınmamıştı. Bu ande bizim tahminlerimiz şöyle idi : Bir Japon uçak gemisi ordu tayyareleri tarafından yaralanmıştı. Silâhendaz hava grupunun hedefe varmazdan evvel hücumları akim kalacak derecede ağır zayiata uğradığı anlaşılıyordu. Yorktown isabet almıştı. Karakol uçaklarımızın raporlarına göre düşman kuvveti manialari delip adaya yaklaşmakta idi. Görünüşe nazaran düşman SUGAR müfrezesile uğraşmak üzere üç uçak gemisi ayırmıştı. Güneşin batmasından evvel su üstü gemileri tarafından ağır bir şekilde bombardıman edilmemiz mümkün görünüyordu. Vücutlerine sureti kat'iyede ihtiyaç olmıyan personal ile bazı uçakların tahliyesi için gerekli tertibat alınmış olduğu bir sırada düşman uçak gemilerine yaptığımız hücum hakkındaki haber vaziyeti tamamen değiştirdi ve yüzümüzü güldürdü.

Benzin manzumesinin ve diğer cihazların aldıkları hasarlardan dolayı benzin ikmali ve sair lüzumlu bakımların yapılması çok ağır oluyordu. Bu keyfiyet vurucu kuvvetlerimizin öğleden sonra hücumlarını tekrarlamalarına mâni oldu. Vazife alabilecek halde olan ve Yarbay Sweeney'nin komutasında bulunan 4 tane B-17 ye 265° kerterizinde ve o vakit 265 mil uzakta olduğu zannedilen düşman konvoyuna hücum etmesi saat 15,00 te emredildi. Bu hedefe doğru yoluna devam ederken bu kuvvet 334° de ve Midvay'den 185 mil uzakta bulunan bir uçak gemisine taarruz etmesi emrini aldı. Bu sahada bulunan uçak gemisi yanmakta idi ve görünüşe nazaran mürettebatı tarafından terkedilmiş bulunuyordu. Civarında bulunan bir hat gemisi de yanıyordu. Bu vaziyet karşısında bir ağır kruvazöre hücum edilmesine karar verildi. En aşağı bir isabet temin edildiğini ve hat gemisinin de yanar bir halde terkedildiğini rapor ettiler. Bir nakliyeye de hücum edilmiş ise de neticesi anlaşılamamıştır.

Motor ârızasından dolayı hareketleri geciken iki B-17 kara ordusundan Yzb. Wuertel komutasında yola çıktı. Bu uçaklar, görünüşe nazaran ayni düşman kuvvetinin bir kısmını buldular. Bu düşman kuvveti iki yaralı düşman uçak gemisi, iki hat gemisi veya kruvazör (ağır kruvazör) ve 6 hafif kruvazör veya muhripten mürekkep idi. 9600 kadem irtifadan atılan bombalarla bir hat gemisine iki isabet yapıldığı ve yaralı uçak gemilerinden birine iki bomba daha atıldığı rapor edilmiştir.

18,25 te 5 «B-17» bir ağır kruvazöre taarruz etti. İsabet yok.
20,25 te bir karakol bomba uçağı bir uçak gemisi ile temasa geçtiğini bildirdi.
19,30 da "Enterprise" in uçakları bir hafif kruvazör veya muhribe «Hornet» in uçakları de yine aynı bölgedeki bir diğer hafif kruvazöre taarruz ettiler. Ve her iki gemi ile «Hiryu» grubundan arta kalan muhripler geri dönmeğe mecbur edildiler.
Takriben 21,00 de karakol bomba uçağı pilotu 8-12 gemi gördüğünü rapor etti.
00,15 te 2 muharebe gemisi, 3 ağır kruvazör, 5-10 muhrip ile gerisine ve uzağa muhripler tarafından sis perdesi yapılmış ve yanmakta olan bir uçak gemisi rapor edildi.
08,20 de karakol bombardıman uçağı fena şekilde duman çıkaran bir uçak gemisi rapor etti ki bu, muhtemelen «Hiryu» idi. ve 2 saat sonra battı.
Japon vurucu kuvveti görüşün düşük olduğu karayele doğru seyretmektedirler.
5 "DD"
08,00 de karakol bomba uçağı, yanmakta olan bir uçak gemisi, sağlam halde 2 muharebe gemisi, ayrıca 3 yahut 4 kruvazör, yardımcı gemiler ve uçak gemisini himaye etmekte olan muhripler rapor etti.
18,15 te 7 "B-17" bir uçak gemisine taarruz ettiler. ve 3 isabet kaydedildi.
00,44 te meçhul bir gemi ile "Radar" ın teması
0400
15,30 da 3 taarruz grubu hücuma yöneltildi.
30°
Satıhda 3 Denizaltı gemisi
310
20
17.05 2 hafif kruvazör
07,30 da ikisi yağ kaçırmakta ve üçüncüsü yaralanmamış olarak 40-50 mil uzakta kaçmakta olan «Mogami» veya «Tone» sınıfı 3 ağır kruvazör ve beraberlerinde bir hafif kruvazör olduğu halde çekilmekte olan 6 nakliyelik bir grup görüldü.
01,35 te Denizaltı «Midway» ı bombardıman etti
MİDWAY
08,08 de 12 deniz pike bombardıman uçağı yaralı 2 ağır kruvazör ile sağlam halde bulunan bir ağır kruvazör, 2 hafif kruvazör ve 6 nakliyeye taarruz ettiler. İsabet olan bir ağır kruvazör fena halde yanmaktadır.
08,30 da «B-17» ler diğer gruba taarruz ettiler. Bir ağır kruvazöre 1 isabet oldu.
100 mil
11 Denizaltılık karakol
İşaretler
Taarruz
Temas
5/HAZİRAN
175°
180°
175°

Bu iki uçak hat gemilerine hücum ederlerken altı tane B-17 yi daha aşağıda görmüşlerdir. Kara ordusundan Bnb. Blakey'nin komutasında bulunan bu bölük Molakai'den Midway'e gelirlerken yolda inmezden evvel hücum etmeleri saat 16,10 da emredilmişti. Benzinden tasarruf etmek için bu bölük mutat uçuş irtifaı olan 3600 kademden hücum etmiştir. Bu sırada saat 18,30 idi. Hiryu'dan uçurulmuş olması ağlebi ihtimal olan müteaddit düşman ZERO uçağile karşılaşılmış ve bunlardan dört tanesi düşürülmüştür. Yaralı bir uçak gemisine ve bir muhribe bir isabet yaptıklarını, üzerlerinden geçtikleri gemileri de Mt. ateşine tuttuklarını uçan kaleler rapor etmişlerdir.

O akşam Midway'den muvaffakıyet derecesi az olan başka hücumlar daha yapılmıştır. 338° ve 200 mil uzakta yanmakta olan düşman uçak gemilerinin mevcudiyeti 17,00 de rapor edilince mevcut pike bombardıman uçaklarile hücum etmesi Bnb. Norris'e emredildi. Düşman av uçaklarından kaçınmak maksadile hava kararıncaya kadar hücumun geciktirilmesine karar verildi. Evvelâ B-17 lerin benzini ve bakımları ikmal edildiği için bu bölük saat 19,00 dan evvel hazırlanamıyacaktı. Geri kalan 6 tane (silâhendaz Yüzbaşısı Tyler komutasındaki) SBD ile 5 tane (Bnb. Norris komutasındaki) SBU-3 hareket etti. Yağmur sağanaklarile bulutlara raslandı ve düşman kuvveti bulunamadı. Dönerken denize dalan Bnb. Norris'in uçağından başka bütün tayyareler avdet ettiler.

Yaralı uçak gemilerile civarında bulunan diğer Japon kuvvetlerine taarruz etmek üzere saat 19,30 da 11 tane hücumbotu Midway'den ayrıldılar. Sağanaklı ve rü'yet şartları kötü olan hava hücumbotlarile yapılacak böyle bir hücum için pek elverişli idise de hedefin bulunmasına da mâni oldu. Fecir zamanına kadar hiç birşey bulamıyan hücumbotları haziranın beşinci günü Midway'e döndüler. Sabahleyin bir Japon keşif bombardıman uçağı hücumbotlarından birini Mt. ateşine tutmuş ve bota bomba atmış ise de hasar ika edememiştir.

Kaçan Japon kuvvetlerinin takibi 5 - Haziran

Sugar müfrezesi.

00,45 Muhtemel bir temastan kaçınmak üzere SUGAR müfrezesi rota değiştirdi.

02,15 Tambor denizaltı gemi siMidway'in 90 mil garbında gemiler gördü.

04,20 SUGAR müfrezesi Midway'e doğru yol verdi.

06,00 Tambor 272° de ve MİDWAY'den 115 mil uzakta 270° ye seyreden 2 tane MAGAMİ tipi kruvazör gördüğünü Midway'e ve Honolulu'ya rapor etti.

06,30 Karakol uçağı 264° ve 125 milde 266° ye seyreden yaralı ve çok miktarda yağ sızdıran iki hat gemisi (muhtemelen MOGAMİ tipi kruvazörlerdir) gördüğünü rapor etti.

07,19 Karakol uçağı 325°, 200 mil mesafede rotası 338° olan 5 gemi rapor etti.

08,00 Karakol uçağı 324°, 240 mil uzakta 310° ye seyreden yanmakta iki hat gemisi ve yanmakta olan bir uçak gemisile 3 kruvazör rapor etti.

08,20 Karakol uçağı 335° de, 250 mil mesafede ve rotası 245° olan bir uçak gemisi gördüğünü bildirdi.

11,00 Şimal istikametindeki düşman kuvvetine yaklaşmak üzere SUGAR müfrezesi 300° ye yol verdi.

15,00 Uçak gemileri tayyarelerini uçurdular.

18,04 Uçaklar bir hafif kruvazör veya destroyere hücum ettiler.

Düşman hava kuvvetlerinin tahribile Midway muharebesinin neticesi 4 - haziranda belli olmuştu. Müteakıp gün kaçmakta olan düşman kuvvetlerinin mümkün olduğu kadar büyük bir kısmının tahrip edilmesi işine hasredilmişti. Bu gayretlerimizin muvaffakıyeti mahdut olmuştur. Ayın 5. günü uçak gemilerimizin hava kuvvetleri ehemmiyeti olmıyan bir temas yaptılar. Ayni günde düşmana ika edilen hasar da Midway'den uçan tayyarelerimizin eseridir.

Su üstü gemilerimizin ayın 5. günü muvaffakıyetsizliklerinin müteaddit sebepleri vardır. Kuvvetlerin muhafaza edilmesi (yani hasardan korunmasını) nı mümkün kılacak bir idare tarzı intihap etmek zarureti ve Midway'in müdafaası endişesi esas sebebi teşkil ediyordu. Hakikî vaziyeti gösteren raporların gecikmesi ve umumiyet itibarile ve bilhassa düşmanın vurucu kuvvetlerinin bulunduğu şimal istikametinde rü'yetin azalması bazı hedeflerin mevkilerinin tayinine mâni olmuştur. Dört haziran gecesi vaziyet sarahaten bilinmiyordu. Yukarıda yazıldığı gibi o gece Bnb. Blakey komutasındaki altı B-17 nin yanmakta olan Japon uçak gemisile diğer Japon gemilerine 18,30 da yaptığı hücumda müteaddit ZERO av uçağile karşılaşılmıştır. Bu av uçaklarının birbuçuk saat kadar evvel hücum edilen ve yanmakta olan Hiryu'ya mensup ve havada kalmış olmaları muhtemel idi fakat civarda bir beşinci uçak gemisinin mevcut olması imkânını da hesaba katmak gerekti. Hava himayesinden mahrum kalmanın Japonları Midway'e bir çıkarma teşebbüsünden alıkoyabileceği de belli değildi. Japonların el'an yaklaşmakta olduklarına dair de emareler mevcuttu ve ayın dördüncü günü saat 21,15 te Midway'den 100 mil nısıf kutrunda bir daire teşkil etmeleri denizaltılarımıza emredildi. Denizaltılar mevkilerine gelecekler ve fecir zamanından evvel dalacaklardı.

FOX müfrezesi geceleyin garbe doğru seyretti ve ayın beşinde vâki olan harekâta iştirak etmedi. Amiral Fletcher Hughes'ı refakatinden ayırarak yaralı Yorktown'ın yanına bıraktı ve hiçbir kimsenin Yorktown'a çıkmasına müsaade etmemesini ve düşman tarafından zaptedil-

mesi bahis mevzuu olunca veya yangın çok vahim bir hal alınca batırmasını emretti.

Geceleyin SUGAR müfrezesi şarka doğru ve sonra da garbe doğru seyretti. Enterprise ile Hornet uçaklarını aldıktan sonra müfreze saat 24,00 e kadar şarka seyretti ve ondan sonra 000° ye rota değiştirdi. 00,24 te radyo mevki bulucu aletle yapılan bir temas programda olmıyan bazı harekâtı icap ettirerek evvelâ şarka ve sonra da cenuba dönüldü. Saat 02,00 de rota 270° ye değiştirildi. Amiral Spruance raporunda: "Daha üstün olması muhtemel bulunan düşman kuvvetlerile geceleyin bir çarpışmayı icap ettirecek bir sebep görmemekle beraber sabahleyin Midway'den çok uzakta bulunmayı da istemedimdi. Hem ric'at eden düşman kuvvetlerini takip edecek ve hem de Midway'e yapılacak çıkarmayı önleyecek bir mevkide bulunmak emelinde idim. Bu sırada civarda düşmanın beşinci bir uçak gemisile şimal istikametinde bir yerde de işgal kuvvetinin bulunması imkânı el'an mevcuttu.„ Diye izahat vermiştir.

Takriben 02,17 de Tambor denizaltı gemisi Midway'in 90 mil garp istikametinde hüviyeti belli olmıyan müteaddit gemiler gördüğünü rapor etti. Bu rapor gemilerimize ve Amiral Spruance'a verildi. Bu rapor hakkında Amiral şöyle fikir yürütmüştür: "Bu bir çıkarmaya benzediğinden 25 mille Midway'in takriben şimali garbîsine dağru bir rota takip ettik. Gece yarısından sonra gelen raporlar düşmanın hücum değil ric'at etmekte olduğunu gösteriyordu.

Düşmanın uçak gemilerile bütün tayyarelerini kaybettikten sonra tarruzî bir harekete teşebbüs edeceğine şahsen inanmamakla beraber bilhassa sahada bir beşinci uçak gemisinin bulunmadığına dair kat'iyet mevcut olmadığından düşmanın taarruzu imkânını da tamamen ihmal etmek doğru olmazdı. Tambor'un verdiği rapordan ric'at emrinin verilmesi ameliyesinin yavaş olduğu veya emrin görülen gemilere yetişemediği mânası çıkarılabildi. „Binaenaleyh Midway'e yaklaşmak üzere saat 04,20 de 230° ye seyredildi ve sürat 25 mile çıkarıldı. (Haziranın 5. günü sabahının ilk saatlerinde SUGAR müfrezesi komutanı aşağıdaki haberi göndermiştir: "SUGAR ve FOX müfrezelerinin hücumlarına uğrıyan Japon vurucu kuvvetinin 4 uçak gemisi, 2 hat gemisi, 4 kruvazör ve 5 muhripten mürekkep olduğu tahmin edilmiştir. Hücumlarımızın neticesinde uçak gemileri ağır hasara uğramış ve yanmaktadırlar. En aşağı bir hat gemisi ile bir ağır kruvazör vahim bir şekilde yaralanmış ve bunlar da yanmaktadırlar. Diğer düşman gemileri de derecesi tayin edilemiyen hasarlara uğramışlardır. Uçak zayiatımız ağırdır. Şimdi Midway'in garbında ve 50 mil uzağında bulunduğu tahmin edilen düşman kuvvetine taarruz etmek üzere Midway'e yaklaşmaktayız. Uçak gemilerimizin fevkalâde mesaileri kruvazör ve muhriplerimiz tarafından çok iyi bir şekilde desteklenmiştir „).

Tambor'un komutanı 02,15 te gördüğü ve derhal rapor ettiği müteaddit gemilerle fecir zamanına kadar teması muhafaza ederek bunların düşman gemisi olduğunu teşhis etti. Denizaltının komutanına bu sahadan geceleyin kendi gemilerimizin de geçmeleri muhtemel olduğu haber verildiğinden "Müteaddit teşhis edilemiyen gemiler„ raporunu bunların kendi gemilerimiz ise kendisine bildirileceğini ümit ederek göndermişti. Fakat, yukarıda da görüldüğü gibi, bu rapor bir çıkarma yapmak üzere Japonların yaklaşmakta olduğu intibaını hâsıl etti ve esasen Midway'den 100 millik daire üzerinde mevki almış bulunan denizaltılarımıza 5 mil nısıf kutrundaki dairede mevki almak üzere yaklaşmaları saat 07,15 te emredildi. Daha fazla malûmat geldikçe bu emir tadil edilmiş ve adı geçen denizaltılara 12 millik bir kavis teşkil ettirilmiştir. Ortalık aydınlanınca Tambor gördüğü kuvvetin bir kısmını teşhis etmeğe muvaffak olmuş ve Mogami tipi iki kruvazörün Midway'den 272° kerterizde ve 115 mil mesafede 270° ye seyrettiğini bildirmiştir. Bu haberin Midway'den ve Honolulu'dan alındığına dair kendisine 06,17 de cevap gelmiştir.

5 - Haziran sabahı gökyüzü bulutlarla kaplı ve rü'yet fena idi. Saat 06,00 da SUGAR müfrezesi Midway'in şimali şarkî istikametinde ve 130 mil mesafede ve cenubu garbiye doğru seyrediyordu (Müfrezenin mevkii 29°50' şimalî arz ve 174°44' garbî tul idi). Müteakıp iki buçuk saat zarfında Midway karakol uçaklarından alınan raporlarda müteaddit temaslar yapıldığı bildiriliyor ve bu raporlardan düşman kuvvetlerinin iki ana grup halinde, gelmiş oldukları istikamete doğru çekilmekte oldukları anlaşılıyordu. (Bir gün evvel olduğu gibi bu raporun da SUGAR müfrezesi tarafından zaptedildiği kabul olunabilir).

Bu raporların en mühimleri aşağıya çıkarılmıştır :

06,30 2V 55 (Tambor'un rapor ettiği iki Mogami kruvazörü olması muhtemel) iki hat gemisinin 264° ve 125 mil mesafede 15 mil süratle 268° ye seyrettiğini bildirdi.

06,32 2V 55 gemilerin yaralı olduğunu ve yağ sızdırdığını rapor etti.

07,00 4V 51 280° kerterizde 174 mil mesafede 20 mil ile 310° ye seyreden iki düşman kruvazörü rapor etti.

07,19 7V 55 325° ve 200 mil mesafede 5 gemi rapor etti.

07,55 7V 55 31°15' şimalî arz ve 179°55' garbî tulde 25 mil süratle 336° ye seyreden beş gemi rapor etti.

08,00 6V 55 324° de 240 mil uzakta 12 mil süratle seyreden 3 ağır kruvazör ile yanmakta olan iki hat gemisi, bir kruvazör rapor etti.

08,15 6V 55 yanmakta olan uçak gemisini kruvazör ve muhriplerin himaye ettiğini ve oldukça ileride hat gemisi gördüğünü rapor etti.

08,20 8V 55, 335° kerterizinde ve 250 mil mesafede 245° ye seyreden bir uçak gemisi rapor etti.

Bu raporlara göre iki düşman uçak gemisinin hâlâ batmamış ve şimale doğru kaçmış olduğu anlaşılıyordu. Bunlardan bir tanesinin Hiryu

olduğu hemen hemen kat'iyetle malûm idi ve kurtulanların ifadelerine göre biraz sonra batmıştı. Saat 08,00 deki 6V 55 ve 08,20 deki 8V 55 in ayni uçak gemisini rapor ettikleri hakkında beyanı fikir edildise de bildirilen mevkiler hayli uzak ve uçak gemilerinden birinin birkaç gemi ile himaye edildiği halde diğerinin yalnız olduğu anlaşılıyordu.

Öğleden sonra SUGAR müfrezesi Midway'in şimaline doğru garbî bir rota takip etti. Bu müddet zarfında su üzerinde bulunan bir karakol uçağının mürettebatını saat 09,00 da kurtarmaktan başka bir vak'a olmamıştı. Bu mürettebat sonra Yorktown'a mülâki olması emredilen Monghan tarafından bulunmuştu.

Amiral Spruance raporunda: " Umumî vaziyet vuzuh kespedip hava da açıldığı zaman takip ve hücum edilmek üzere hedeflerin intıhabı meselesi meydana çıktı. Rapor edilen iki gruptan her biri iyi hedefleri ihtiva ediyordu. Bu gruplardan biri Midway'in garbında diğeri şimali garbîsinde idi. Ben şimali garbîdekini seçtim. Bu grup daha uzakta idi fakat; bu grupta sakatlanmış uçak gemisile iki hat gemisi vardı ve hat gemilerinden bir tanesinin de yaralı olduğu rapor edilmişti. „ demektedir. Midway'in 500 mil şimali garbîsinde fena havalı bir saha olduğu malûm idi ve düşmanın vurucu kuvvetinin bakıyesi bu mıntakaya doğru çekiliyordu. Bütün gece ilerilemek suretile Japonların bu mıntakaya yetişmeleri mümkün idi.

Japon kuvvetine yaklaşmak üzere saat 11,00 de rota 300° ye tebdil edildi, tayyarelerini uçurmak maksadile uçak gemilerinin saat 15,00 teki rota değiştirmeleri istisna edilirse, bu rota saat 19,00 da güneş batıncaya kadar idame ettirilmiştir. Bunu müteakıp 180° tul dairesi geçilince rota garbe doğru değiştirildi.

25 mil süratle takip bütün öğleden sonra devam etti. Düşmanı gece arayıp ta bulmağa muvaffak olamıyan ve üslerine dönmekte olan dört hücumbotuna saat 12,32 de raslandı. Saat 08,00 de 32 şimali arz 179°32′ şarkî tulde 12 mil süratle 210° ye seyreden iki hat gemisi, üç kruvazör, 2 - 10 muhrip, yanmakta olan uçak gemisi, fena halde düman çıkaran uçak gemisi ile yapilan temas hakkında Amiral Nimitz tarafından gönderilen raporu Amiral Spruance saat 14,20 de aldı. Takriben saat 14,00 te B - 17 lerden mürekkep bir kol geçti. Amiral Spruance saat 15,00 te taarruz etmek niyetinde olduğunu işaretle bildirdi. Uçaklar cevap vermediler fakat; müfrezenin mevkiini Midway'e bildirdikleri işitildi. Daha sonra Amiral Spruance B - 17 lerin düşman kuvvetini bulamadıklarına dair endişe verici haberi aldı. Düşmanın mevkii hakkındaki Amiralin raporu sabahleyin yapılmış olan temasa istinat ediyordu, öğleden sonra vakit ilerledikçe ihtimalât ümit verici vaziyetten uzaklaşıyordu. Düşman kuvvetinin 230 mil uzakta olduğu tahmin edildiği saat 15,00 te Enterprise her biri 500 librelik bomba ile müsellâh 32 tayyareyi uçurmağa

başladı, bunu takiben Hornet 15,12 de 26 keşif bomba uçağı uçurdu. Sema kalın bulutlarla kaplı ve rü'yet fena idi. Enterprise grupu hiçbir temas yapmağa muvaffak olmaksızın 265 mile kadar araştırma yaptı. Dönüşte saat 18,30 da Katori sınıfından bir hafif kruvazöre raslanarak hücum edildi. Yüksek süratle manevra yapan kruvazörün uçaksavar ateşi istisna teşkil edecek derecede şiddetli idi. Uçaklar müteaddit yakin isabetler yaptılarsa da tam isabet olmadı.

Hornet grupunun muvaffakıyeti daha fazla olmadı. 315 millik muvaffakıyetsiz bir araştırmadan sonra saat 18,04 te bir hafif kruvazör veya muhribe hücum ettiler. Hiçbir isabet görülemedi.

Uzun araştırma neticesinde benzinleri hemen hemen tükenmiş bir halde bütün uçaklar avdet ettiler, yalnız bir tanesi benzini tamamen bittiğinden Enterprise civarında denize indi. Bu uçağın personali Aylwin tarafından kurtarıldı. Pilotlardan ekserisi ilk defa olarak gece bir uçak gemisine inmişlerdi.

Uçaklarımız 250 mil ileride hiçbir düşman kuvveti bulamamışlardı. Bundan başka müfrezemiz fena havalı mıntakaya yaklaşmakta idi ve bu mıntaka dahilinde Japon kuvvetlerini takip etmek bir netice vermiyecekti. Japon vurucu kuvvetlerinin Japonyaya gitmek üzere garbe veya nakliye kuvvetlerile birleşmek üzere cenubu garbiye dönmesi ihtimalinden başka ümit kalmamıştı. Bu vaziyet karşısında Amiral Spruance gece seyri için 280° ye dümen tuttu ve hem muhriplerin mazot sarfiyatını azaltmak ve hem de karanlıkta düşman hat gemilerini geçme ihtimalini ortadan kaldırmak üzere sürati 15 mile indirdi.

Midway uçakları :

01,30 Bir denizaltı gemisi Midway'i topa tuttu.
04,15 Karakol uçakları havalandı.
04,30 B - 17 ler havalandı.
06,30 Silâhendaz hava grupu - 22 ye garpteki düşman hat gemilerine hücum etmeleri emredildi.
08,05 Silâhendaz hava grupu - 22 iki Mogami hat kruvazöründen birisine hücum etti.
08,30 B - 17 ler iki Mogami kruvazörüne hücum ettiler.
13,05 7 tane B - 17 (92. takım) ikinci defa vazife alarak uçtu.
15,45 5 tane B - 17 (93. takım) havalandı.
18,15 92. takım bir kruvazöre hücum etti.
18,25 93. takım bir kruvazöre hücum etti.

Midway'de düşmanın maksadı hakkındaki vuzuhsuzluk 4 - Haziran gecesi değişmemişti. 5 - Haziran 01,30 da bir denizaltının adayı topa tutması düşmanın bir çıkarmaya tetebbüs edeceği hakkındaki ihtimalleri kuvvetleştirmişti. Bataryalarımız bu denizaltıya mukabele ettiler ve bir de isabet temin edildiği bildirildi. Albay Ramsey: " Bu sırada vaziyeti mu-

hakeme ederek çıkarma partisinin hücumunu örtmek üzere nazarı dikkati başka tarafa celbetmek için denizaltı gemisi komutanının esas plânı tatbika devam etmiş olduğu neticesine vardık . Japonların maruz kaldıkları zayiattan ve vukuatın daha ziyade inkişaf etmemesinden dolayı ric'at emrinin verilmiş ve Japon denizaltı gemisi komutanının bu emri almamış olduğuna hükmettik. „ demiştir.

Gece sıkı bir çalışmakla geçti. Benzin manzumesi daha tamir edilememişti silâhendaz hava grupundan, karakol bölüğü KIRKDÖRT'ten başka işi olmıyan personal ile iki hücum bölüğü eratı bütün gece 55 galonluk varillerde muhafaza edilen 45,000 galon benzini el ile nakledip el tulumbalarile uçaklara basmışlar ve ilâveten 85 tane 500 librelik bombayı da uçaklara asmışlardır.

Takriben gece yarısında her biri bir torpito ile müsellâh iki PBY-SA uçağı garp istikametindeki nakliye grupuna hücuma gönderildi. Mevcut raporların hiçbirisinde bu uçaklardan bahsedilmediğinden bunların hedeflerini bulmağa muvaffak olamadıkları anlaşılmaktadır. Yalnız bunlardan bir tanesi saat 05,10 da kerteriz alabilmek için telsiz işareti verilmesini rica etmiştir. 01,30 denizaltı top ateşi açtı ise de hasar ika edemedi. Savaş maksadına elverişli olmıyan dört B - 17. Oahu'ya gitmek üzere adayı terketti. 08,00 de bütün personale emre âmade olmaları tebliğ edildi.

Fecirden biraz evvel keşif uçakları havalandılar, Arama 250° den 20° ye kadar olan kıt'ada 250 mil mesafeyi kaplıyan sahada teksif edilmişti. Arama sahasının taranması mükemmel olmuştu ve iki saat içinde temas raporları gelmeğe başladı.

Geri kalan 12 tane B - 17 karakol uçaklarının peşinden 04,30 da havalandı. Bunlar garp istikametine doğru uçmaktalar iken 270° kerterizindeki iki hat gemisine hücum etmeleri radyo ile emredildi. Bu B-17 ler (92. takım) hedefi bulmağa muvaffak olmadıklarını 06,15 te rapor ettiler. Bunların Kure'ye dönmeleri ve emre intizar etmeleri bildirildi. Daha fazla temas raporları geldikçe B - 17 ler nihayet iki gemi buldular, fakat bu buluş silâhendaz pike bombardıman bölüğü bakıyesinin bu iki gemiye hücumundan evvel olmadı.

06,30 da silâhendaz hava grupu 22 nin geri kalan uçaklarına (Mogami sınıfı olması muhtemel) bu iki düşman harp gemisine hücum etmeleri emredildi, bu gemilerden bir tanesi 268° ve 170 mil noktasına kadar sürüklenmiş bulunuyordu. Yzb. A. Tyler komutasında 6 adet SBP ve Yzb. Fleming komutasında 6 tane SB2U olmak üzere ancak 12 uçak vazife alabilecek vaziyette idi. Hücum plânına göre birinci grup 10,000 kademden bir pike hücumu yapacak ve SBU lar bunu takiben 4000 kademden bir plânör uçuşu (Glide bombing dedikleri bu hücum 20° kadar meyille yapılan hücumdu) yapacaktı,

Bu uçaklar saat 07,00 de havalandılar. Hava açık ve 8000 kademde dağınık bulutlar vardı. 45 dakikalık bir uçuştan sonra garbe doğru uzak bir yağ lekesi gördüler. 40 dakika bu yağ izini takip ettikten sonra hedeflerini buldular ve 08,05 te hücum ettiler. Gemiler görüldüğü zaman Yzb. Tyler'in birliği 10,500 kademde ve sürat kazanmak için aşağı doğru uçmakta idi. Hedef olarak yaralı kruvazörü seçen uçaklarımız şiddetli ve sıhhatli bir uçaksavar ateşile karşılaştılar. Top ateşinin şiddetliliğinden dolayı mahirane manevralar yapmak suretile hedefe yaklaşmağa mecbur olan uçaklarımızdan bazılarına şarapnel infilâkları tesir etti. Atılan bombalardan çok yakin düşenlerin gemiye ilâveten hasarlar yapması muhtemel ise de tam bir isabet görülememiştir.

Kısa bir fâsıla ile plânör uçuşile hücum yapıldı. Yzb. Fleming'in takımı kıçtan hücum etti. Plânör uçuşuna başladığı zaman uçağına isabet vâki oldu ve motorundan şiddetli duman çıktı. Maamafih Fleming hücumuna devam ederek 500 kademden attığı bomba ile kıç tarafa yakin bir isabet temin etti. Bombayı atıp yükselmeğe başladığı zaman tayyaresi alevler içinde kaldı ve düştü. (Yzb. Fleming silâhendaz hava kuvvetleri mensuplarından bu harpte Congerssinal Medal Of Honor alan ilk subaydır. Madalya telef olan subayın annesine Cümhur Reisi Roosvelt tarafından 24 - 2. Teşrin - 1942 de verilmiştir). Takımın diğer uçakları plânör uçuşu esnasında mümkün olduğu kadar uzun müddet bulut sütresinden faydalanmışlardır.

İkinci takım güneş istikametinden doğru yaralı kruvazöre yaklaştı. Sancak baş omuzluğuna iki yakin ve sonradan da geminin baş tarafına bir isabet vâki oldu. Uçaklarımız deniz sathına yakin uçarak uzaklaşırken uzun müddet uçaksavar ateşine maruz kalmışlar ve geminin iskele tarafına yatmış olarak sancağa doğru bir daire çizerek seyrettiğini görmüşlerdir. Yalnız Yzb. Fleming'in uçağı kaybolmuş ve diğer iki tanesi de uçaksavar ateşile yaralanmıştır.

Birkaç dakika içinde Japon gemileri bu defa Bnb. Blekey'nin komutasındaki B-17 ler tarafından olmak üzere, tekrar hücuma uğradılar. Midway'den ayrılan 12 uçaktan 2 tanesi hedeflerini bulmakta güçlük çektikten sonra saat 08,30 da Japon kruvazörlerini gördüler. Bu defa bu iki gemi biribirinden 4:5 mil kadar uzakta bulunuyordu. Uçaklarımız yaklaşırken gemiler iskeleye dönerek cenuba seyretmeğe başladılar.

İlk dört uçaklık grup 20,000 kadem irtifadan ve sabah güneşinin bulunduğu istikametten 270° rotaya seyrederek aşağıdaki yani şimaldeki kruvazöre yaklaştılar. Bunların attığı 19 tane 500 librelik bomba iyi bir şekilde kümelenerek üç yakin ve iki muhtemel tam isabet temin etmiştir.

İkinci grup güneş tarafından doğru gelerek cenuptaki gemiye yaklaştı. Alçak olduğu için uçaksavar ateşi tesirli değildi. 20 tane 500 librelik kümeden ekserisi hedeften 100 ilâ 150 kadem mesafeye düşmüşse de bir tanesinin geminin kıç tarafına isabet ettiği görülmüştür.

Orduya mensup pilotlarımız çok az istirahat edebilmişlerdir. Benzinleri ve silâhları tazelendikten sonra takım 92 bu defa 7 uçak olarak saat 13,05 te tekrar havalandı. Hedefleri Midway'den 400 mil şimali garbî istikametinde bulundukları rapor edilen iki uçak gemisi idi. Bunlar şimali garbiye doğru yollarına devam ettikçe rü'yet azalmış ve düşman kuvveti de bulunamamıştır. Dönüşte şimale doğru seyreden bir büyük kruvazörle saat 18,15 te temas edilmiştir. Dört uçaklık birinci grup 16,000 kademden 85° lik bir rota ile hedefe yaklaşmış ve geminin iskele baş omuzluğundan hücum etmiştir. 500 librelik 32 tane bombadan iki tanesinin gemiye isabet ettiği ve üç tanesinin de yakinine düştüğü rapor edilmiştir. 3 uçaklık ikinci birlik şarktan doğru geminin sancak kemeresinden hücum etmiştir. Bir uçağın bombası düşmemiştir. Düşen 16 bombadan bir tanesinin hedefe isabet ettiği ve bir tanesinin de yakin isabet olduğu rapor edilmiştir. Çok hafif olan uçaksavar ateşi hiçbir hasara sebebiyet vermemiştir.

Midway'den yapılan son gündüz hücumu Yzb. Ridings'in komutasındaki beş B - 17 (93. takım) ile icra edilmiştir. Bu uçaklar 15,45 te havalanmışlardır. Hedef yine şimali garbî istikametindeki düşman uçak gemileri idi. Şimalde toplanan bulutlar 12,000 kadem irtifada kesif bir surette gökyüzünü kaplamışlar ve 93. takım hedefi bulmak hususunda 92. takımdan daha talihli olmamıştır. Yalnız Midway'den 325° de 425 mil mesafede olan bir kruvazörle temas ederek 18,25 te hücum etmişlerdir. Gemi keskin manevra yaparak hücumun yapıldığı 11,000 kadem irtifaa şiddetli fakat tesirsiz bir uçaksavar ateşi açmıştır. Atılan 32 bombadan iki tanesi yakına düşmüş ve tam isabet görülememiştir.

Hedef üzerinden ikinci geçiş esnasında Yzb. Porter'in uçağının bombalarla beraber bombaların istif edildiği mahaldeki benzin sarnıcı da beraber düştü ve uçak teşkilâttan ayrıldı. Bir yardımda bulunabilmek için bölük komutanı bu uçağın peşinden gittise de Yzb. Porter'in Midway'e doğru gitmekte olduğunu gördü. Takriben 23,30 da bu uçak benzini tükendiğinden dolayı inmekte olduğunu radyo ile bildirdi ve bu uçak bir daha görülmedi. Dönüşte uçaklar bulutların arasında biribirlerinden ayrıldılar ve radyo mevki bulucu aletin delâletile Midway'i bulabildiler. Yzb. Kramer'in uçağı benzini tükenerek adaya varamadı ve 50 mil uzakta denize indi, telsizcisi Çavuş Durrett telef oldu. Bütün Midway muharebesi esnasında B - 17 lerden yalnız bu iki uçak kaybolmuştur.

Gündüz harekâtı neticesinin aşağıda yazıldığı gibi olduğu rapor edilmiştir : -

Bir ağır kruvazör	Bir isabet
Bir ağır kruvazör	Bir isabet

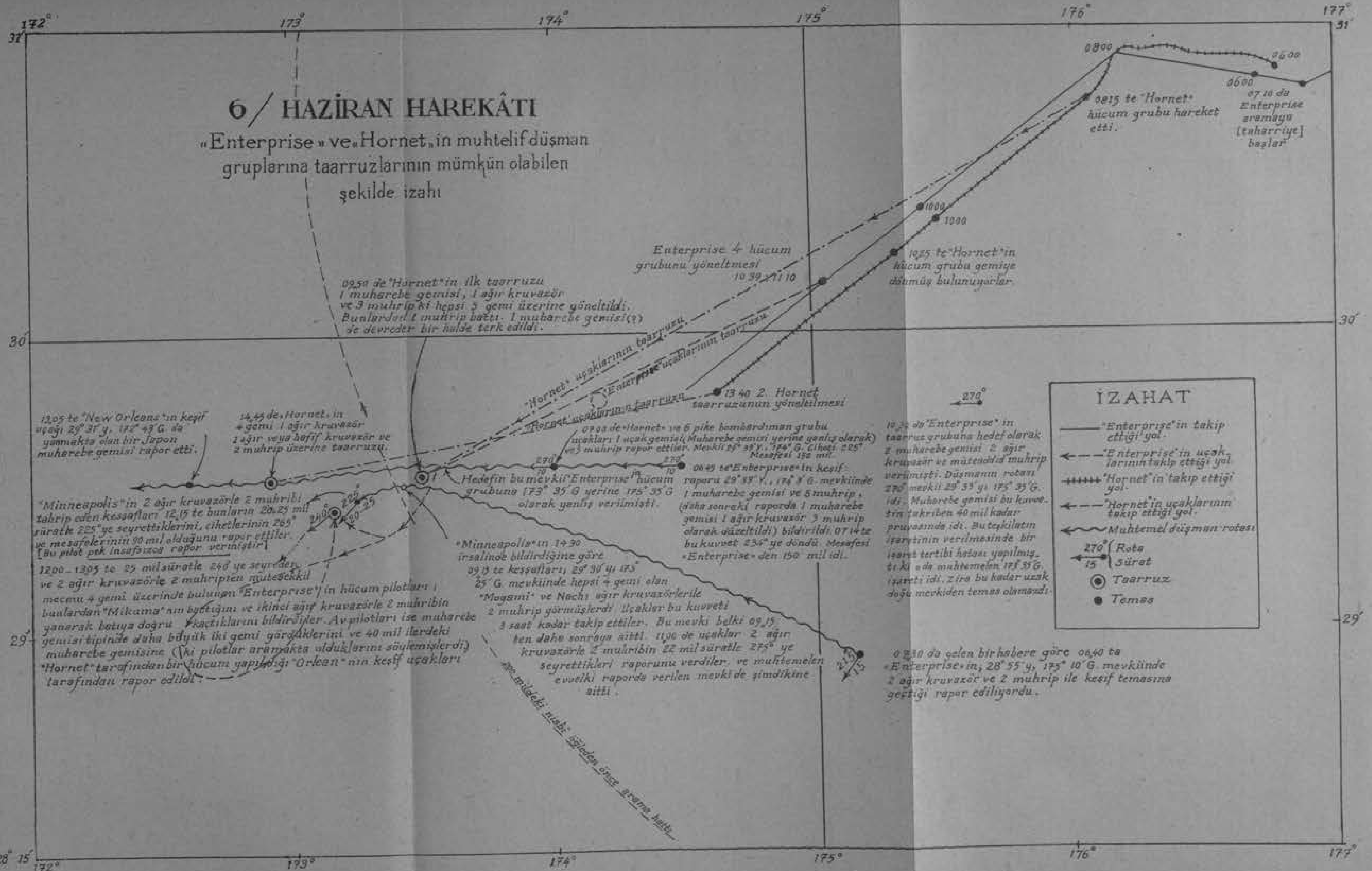
(Bu iki isabetin ayni kruvazöre vâki olmuş bulunması muhtemeldir)
Bir büyük kruvazör

(Son temaslar) Temasın kaybedilmesi, 6 - Haziran

05,02 Enterprise bir arama grupu uçurdu.
06,45 29°33′ şimalî arz ve 174°30′ şarkî tulde 6 gemiden mürekkep bir düşman kuvvetinin görüldüğünü uçaklar bildirdi.
07,30 28°55′ şimalî arz ve 175°10′ şarkî tulde iki ağır kruvazörle iki muhribin 50 dakika evvel görüldüğünü posta çantası atmak suretile uçaklar rapor etti.
07,67 Hornet ilk hücum grupunu uçurdu.
09,50 Hornet grupu hücum etti.
10,45 Enterprise hücum grupunu uçurdu.
11,50 - 13,00 Enterprise grupu hücum etti.
13,30 Hornet ikinci hücum grupunu uçurdu.
24,45 Hornet grupu hücum etti.
15,53 Enterprise fotoğraf tayyaresi uçurdu.
16,40 Hedefi bulamıyan Midway B - 17 uçakları denizaltıyı bombaladı.

5 - Haziran gecesi SUGAR müfrezesi 15 mil süratle 280° ye seyretti, (SUGAR müfrezesi kruvazörler grupu komutanına Hornet'ten gönderilen bir haberde şöyle yazılıyor : " Hava grupumuz dün (5 - Haziran) tek bir muhribe hücum etti. Hiçbir tam isabet görülmedi. Bir büyük yağ lekesile içinde yüzen adamlar görüldü. Tayyare uçurmağa muktedir bir düşman uçak gemisinin mevcut olduğu anlaşılıyor. Şimdi bu uçak gemisine yaklaşmakta olduğumuz kabul edilmektedir. Bu kadar az malûmata malik olmak can sıkıyor. ") 6 - Haziran fecir zamanında hava açık ve az miktarda hafif Cumulus bulutları mevcuttu. Deniz sakin ve rüyet fevkalâde iyi idi. Lodostan esen rüzgârın hafif oluşu uçak gemilerinin, müfrezenin günün büyük bir kısmında takip etmiş olduğu rotadan asgarî inhiraf ederek tayyare uçurmasına ve almasına imkân verdi.

05,02 de Enterprise her biri 500 librelik bir bomba ile mücehhez 18 keşif bomba uçağından müteşekkil bir arama grupu uçurdu. Bunlar 180° ile 360° arasındaki sahada 200 millik bir sahayı arayacaklardı. Bu uçaklardan biri saat 06,45 te 28°33′ şimalî arz ve 174°30′ şarkî tulde 270° ye seyreden düşman kuvvetini gördü. (Bazı raporlarda tul 174° olarak gösterilmiştir). Bu kuvvetin bir hat gemisi ile 5 muhripten mürekkep olduğu bildirilmişti, fakat bir ses yanlışlığı olarak (BB) yani hat gemisi VC yani uçak gemisi olarak anlaşılmış ve Amiral Spruance'e ilk defa bu kuvvetin bir uçak gemisini ihtiva etmiş olduğu rapor edilmiştir. (Pilot dönüşte Enterprise'a posta çantasile rapor atarak raporu " bir hat gemisi 5 muhrip olarak tashih etmiştir. Fakat Hornet'in komutanı Albay Mitscher dönen pilotun hem posta çantasile attığı raporda hem de şifahen verdiği izahatta kuvvetin bir hat gemisi, bir uçak gemisi, üç muhripten mürekkep olduğunu rapor ettiğini yazmaktadır. Uçak Hornet'e

6 / HAZİRAN HAREKÂTI
«Enterprise» ve «Hornet» in muhtelif düşman gruplarına taarruzlarının mümkün olabilen şekilde izahı
0950 de "Hornet" in ilk taarruzu 1 muharebe gemisi, 1 ağır kruvazör ve 3 muhrip ki hepsi 5 gemi üzerine yöneltildi. Bunlardan 1 muhrip battı. 1 muharebe gemisi(?) de devreder bir halde terk edildi.
Enterprise 4 hücum grubunu yöneltmesi 10 39 ile 11 10
1025 te "Hornet" in hücum grubu gemiye dönmüş bulunuyorlar.
0815 te "Hornet" hücum grubu hareket etti.
0710 da Enterprise aramaya [taharriye] başlar
"Hornet" uçaklarının taarruzu
"Enterprise" uçaklarının taarruzu
"Hornet" uçaklarının taarruzu
13 40 2. Hornet taarruzunun yöneltilmesi
1205 te "New Orleans" ın keşif uçağı 29° 31' y. 172° 43' G. da yanmakta olan bir Japon muharebe gemisi rapor etti.
14,45 de «Hornet» in 4 gemi 1 ağır kruvazör 1 ağır veya hafif kruvazör ve 2 muhrip üzerine taarruzu.
0700 de «Hornet» ve 6 pike bombardıman grubu uçakları 1 uçak gemisi (Muharebe gemisi yerine yanlış olarak) ve 3 muhrip rapor ettiler. Mevkii 29° 35' Y., 174° G. Cihazi 225° Mesafesi 152 mil.
Hedefin bu mevkii "Enterprise" hücum grubuna 173° 35' G yerine 175° 35' G olarak yanlış verilmişti.
0645 te "Enterprise" in keşif raporu 29° 35' Y., 174° 3' G. mevkiinde 1 muharebe gemisi ve 5 muhrip, (daha sonraki raporda 1 muharebe gemisi 1 ağır kruvazör 3 muhrip olarak düzeltildi) bildirildi. 0714 te bu kuvvet 234° ye döndü. Mesafesi «Enterprise» den 150 mil idi.
10,30 da "Enterprise" in taarruz grubuna hedef olarak 2 muharebe gemisi 2 ağır kruvazör ve müteaddid muhrip verilmişti. Düşmanın rotası 270° mevkii 29° 35' yı 175° 35' G. idi. Muharebe gemisi bu kuvvetin takriben 40 mil kadar pruvasında idi. Bu teşkilatın işaretinin verilmesinde bir işaret tertibi hatası yapılmıştı ki o da muhtemelen 173° 35' G. işareti idi. Zira bu kadar uzak doğu mevkiden temas olamazdı.
"Minneapolis" in 2 ağır kruvazörle 2 muhribi tahrip eden keşşafları 12,15 te bunların 20-25 mil süratle 225° ye seyrettiklerini, cihetlerinin 265° ve mesafelerinin 90 mil olduğunu rapor ettiler. [Bu pilot pek insafsızca rapor vermiştir]
1200 - 1305 te 25 mil süratle 240 ye seyreden ve 2 ağır kruvazörle 2 muhripten müteşekkil mecmu 4 gemi üzerinde bulunan "Enterprise" in hücum pilotları bunlardan "Mikuma" nın battığını ve ikinci ağır kruvazörle 2 muhribin yanarak batıya doğru kaçtıklarını bildirdiler. Av pilotları ise muharebe gemisi tipinde daha büyük iki gemi gördüklerini ve 40 mil ilerdeki muharebe gemisine (ki pilotlar aramakta olduklarını söylemişlerdi) "Hornet" tarafından bir hücum yapıldığı "Orlean" nın keşif uçakları tarafından rapor edildi.
"Minneapolis" in 14 30 irsalinde bildirdiğine göre 0915 te keşşafları 29° 30' yı 175° 25' G. mevkiinde hepsi 4 gemi olan "Mogami" ve Nachi ağır kruvazörlerile 2 muhrip görmüşlerdi. Uçaklar bu kuvveti 3 saat kadar takip ettiler. Bu mevki belki 09,15 ten daha sonraya aitti. 11,00 de uçaklar 2 ağır kruvazörle 2 muhribin 22 mil süratle 275° ye seyrettikleri raporunu verdiler, ve muhtemelen evvelki raporda verilen mevki de şimdikine aitti.
0930 da gelen bir habere göre 06,40 ta «Enterprise» in, 28° 55' y, 175° 10' G. mevkiinde 2 ağır kruvazör ve 2 muhrip ile keşif temasına geçtiği rapor ediliyordu.
200 mildeki nisbi güdeden önce arama hattı
İZAHAT
"Enterprise" in takip ettiği yol.
"Enterprise" in uçaklarının takip ettiği yol
"Hornet" in takip ettiği yol.
"Hornet" in uçaklarının takip ettiği yol.
Muhtemel düşman rotası
270° Rota
15 Sürat
Taarruz
Temas
172° 173° 174° 175° 176° 177°
31° 30° 29° 28° 15'

inmiş olduğundan Albay Mitscher'in yazdığının daha doğru olması muhtemeldir). Amiral Spruance bu kuvvetin binnetice iki ağır kruvazör (Mogami sınıfı) bir hafif kruvazör veya muhrip ile iki muhripten mürekkep olduğunu söylemiştir, fakat bu neticeye harekâtın sonradan tetkikı ile varıldığından hatalı olması da mümkündür. Gerçi raporlarda ufak tefek ihtilâflar ahvali âdiyeden ise de, aşağıda görüleceği gibi, ayın 6. gününde pilotlarımızın vermiş oldukları raporlardaki biribirini tutamamazlık mutadın fevkında idi. Kruvazörler grupu komutanı 08,43 te düşman kuvvetinin terkibi hâlâ vâzıh olarak bilinmiyor „. demiştir).

Takriben 07,30 da diğer bir uçak posta çantasile attığı raporda 28°55′ şimalî arz ve 175°10′ şarkî tulde 15 mil süratle 215° ye seyreden iki ağır kruvazör ile iki muhripten mürekkep bir düşman kuvvetile temas edildiğini bildirmiştir. (Telsiz sükûtunun muhafaza edilmesi lâzımgeldiği zamanlarda tatbik edilen usule göre 100 mil içinde yapılan temasları pilotlar geri dönüp posta çantası atmak suretile rapor ederler. Daha uzak mesafelerde yapılan temasları pilot keşiften geri dönünce haber verir. Bu harekât esnasında ilk temasın rapor edilişinde telsiz sükûneti zaten bozulmuş idi). Bu rapora göre birinci grupun 50 mil cenubu şarkîsinde ikinci bir grup mevcuttu. Gerek yakınlığı ve gerekse bir tane hat gemisi ihtiva ettiği sanıldığı için müfrezemiz hedef olarak şimaldeki grupu seçti. (07,20 de, ilk temas raporu alınmazdan evvel, Amiral Kinkaidi düşmanı bulmak ve takip etmek üzere Minneapolis ile New Orlean'a ikişer SOC uçurmalarını emretti ve müfrezemizin 28°33′ şimalî arz ve 174°30′ şarkî tulde bulunduğu rapor edilen düşmana yaklaşacağını bildirdi. Minneapolis ile New Orlean 07,46 da ikişer SOC uçurdular), Cenuptaki grup Midway'deki uzun menzilli uçaklara bırakıldı.

Midway'de karakol uçakları 220° den 330° ye kadar olan kıt'ada 600 mil mesafeye kadar keşif yapmak üzere mutat veçhile 6 - Haziran sabahı saat 04,30 da havalandılar. Keşif sahasının taranması için tahsis edilen uçaklar maksada kâfi ve rüyet fevkalâde idi, fakat anlaşılan Enterprise keşşaflarının verdiği temas raporunu Midway, Pasifik Okyanus komutanının tekrarladığı rapor vasıtasile saat 10,30 da almıştı. (10,30 da Midway, Pasifik Okyanus komutanından düşmanın mevkii hakkında şu malûmatı almıştır : 278° ve 510 mil mesafede 10 mil süratle 270° ye seyreden bir hat gemisi ve beş muhrip, 263° ve 460 mil mesafede 15 mil süratle 115° ye seyreden iki kruvazör ve iki muhrip).

Ayın 5. ve 6. günleri ilâveten gönderilen B - 17 lerle Midway'deki B - 17 lerin adedi 26 ya varmıştı. Bunların hepsi cenupta temas edilen düşman kuvvetine hücum etmek üzere 11,45 te yola çıkarılmıştır. Rüyetin fevkalâde iyi olmasına rağmen bu uçaklardan hiç biri düşman kuvvetini bulamadı. 10,000 kademden daha yüksekte uçan 6 tane B - 17 den mürekkep bir kol memul hedefin 25 mil şarkında bir gemi gördü. Bu

irtifadan geminin sınıfının teşhisi güçtü. İlk üç uçaklık takım hedefe dört bomba attı, hedefin 15 saniye içinde ortadan kaybolmasından, tam isabet vâki olduğu anlaşılmaktadır.

İkinci takımın hücum etmesi için işaret verilmişti, yalnız grup liderinin uçağından yanlışlıkla atılan bombalar o ande suyun altında bulunan hedeften uzağa düştü. Bazı pilotlar 15 saniye içinde bir kruvazörü batırdıklarını zannetmişlerdir. (Bazı pilotlar da geminin tipi ve ortadan kaybolması hakkında kat'î bir fikir beyan edememişlerdir). Hakikatte bu gemi ilk bombaların baş tarafa yakin düşmesile alârm dalışı yapan Grayling denizaltı gemisi idi. Bir talih eseri olarak denizaltıya hiçbir hasar vâki olmamıştı. Bu Midway uçaklarının o gün yapmış oldukları yegâne hücumları idi.

Bu sırada müfrezemiz daha büyük bir muvaffakıyet elde etmişti. (Ayın 6. günü yapılan harekâtı gösteren ilişik harita Hornet ile Enterprise tarafından çizilen krokilere esas tutularak yapılmıştır, yalnız Hornet'in krokisi. son hücum yapıldığı zaman düşmanın yalnız 110 mil mesafede olduğu hakkındaki beyanata tevafuk etmek üzere, 35 mil kadar şarka götürülmüştür, hakikat halde her iki düşman grupu takriben zevalde biribirine yakin idi. Bu harita muharebenin bütün safhalarını ihtiva eden ilişik mürekkep haritaya uymamaktadır. Mürekkep harita, Enterprise ile Hornet'in tek bir düşman kuvvetine hücum etmiş olduğu faraziyesine uymak üzere mevkileri gelişi güzel takdim ve tehir etmektedir).

İkinci temas raporunun alınmasından biraz sonra, 07,57 de Hornet 26 keşif bombardıman tayyaresi uçurmıya başladı. Muhtemel bir hava mukavemetini karşılamak üzere 8 av uçağı da gönderildi. Bu grup güçlük çekmeksizin düşman kuvvetini buldu. Pilotlara göre düşman kuvveti bir hat gemisi, bir ağır kruvazör ve üç muhripten mürekkep idi. (Geri dönen pilotlar esas hedeflerinin bir ağır kruvazör değil Krishima sınıfından olması muhtemel bir hat gemisi olduğuna kani idiler. Fakat bilâhare alınan bir Hornet raporunda bir " hat gemisi yahut muhtemelen bir uçak gemisi " nden bahsedilmektedir. Yine ayni raporda hücum edilen bu gemilerden birinin her halde bu hat gemisi veya uçak gemisinin, terkedildiği zaman gayrı muntazam daireler çizerek sancağa döndüğü bildirilmektedir. New Orleans'dan uçurulan SOC lerden biri 29° 31' şimalî arz ve 172° 43' şarkî tulde bir hat gemisinin yanmakta olduğunu rapor etmiştir). Uçaklarımızın 09,50 de yaptığı hücumun neticesi şu idi.

Bir hat gemisine iki 1000 librelik, bir 500 librelik isabet ve 50 kadem mesafe dahilinde iki 1000 librelik yakin isabet.

Bir ağır kruvazöre iki 1000 librelik isabet.

Bir muhribin kıç tarafına bir 500 librelik isabet ederek muhribi batırmıştır.

Hava mukavemeti olmadığı için av uçaklarımız muhripler üzerine ateş açmakla meşgul ve muhtemelen ağır zayiata sebep olmuşlardır. Bir

bombardıman tayyaresi uçaksavar ateşi ile düşürülmüş, geri kalan uçakların hepsi saat 10,45 te uçak gemisine salimen dönmüşlerdir. İkinci bir hücum hazırlamak üzere bu uçakların benzinleri ve silâhları tazelenmiştir.

Hornet'in hücumunu Enterprise'in hücumu takip etmiştir: 10,45 ile 11,15 arasında Enterprise her biri 1000 librelik bomba ile müsellâh 31 keşif bombardıman ve düşman gemilerini Mt. ateşine tutmak üzere de 12 av uçağı uçurmuştur. (Hedef olarak 29°33′ şimalî arz ve 175°35′ şarkî tulde 15 mil süratle 270° ye seyreden iki hat gemisi ve iki uçak gemisi ile müteaddit muhrip verilmişti. Düşman kuvvetinin terkibinin bu defa neden dolayı böyle kabul edildiğine dair raporlarda bir kayit yoktur. Verilen mevkiin hatalı olduğu gözükmektedir. Doğru tul 173°35′ şarkî idi ve uçaklarımız da filen bu mevkie doğru gitmişlerdir). Bu uçaklar havalandıktan biraz sonra, grupun 40 mil kadar ilerisinde olduğu zannedilen bir hat gemisini aramaları radyo ile tebliğ edildi. Bundan başka üç torpito uçağının da kendilerine mülâki olmak üzere gönderildiği de bildirildi. Bu hava kuvveti torpito uçakları ile birleşmek için manevra yaparak bekledilerse de torpito uçakları onlarla hiç temas edemedi. (Bu torpito uçaklarına ancak bomda hücumundan sonra taarruz etmeleri emredilmişti. Bombardıman grupu ile temas edemeyince müstakıllen bir düşman gemisi buldular ve üzerinde daireler çizerek bomba uçaklarını beklediler, bomba uçakları zuhür etmedi. Nihayet benzinlerinin azalması dolayisile Enterprise'e dönmeğe mecbur kaldılar. Bu keyfiyet iki düşman grupunun mevcut olduğunu açıkça göstermektedir). 12,00 da hücum grupu iki ağır kruvazör ve iki muhripten mürekkep bir düşman kuvvetinin üstünden yüksek irtifadan geçti. (Bu malûmat Yzb. Murray'ın raporundan alınmıştır. Keşif ALTI ve bombardıman ALTI nın ayrı bir raporunda bir ağır kruvazör, bir hafif kruvazör ve iki muhrip buldukları söyleniyor. Hornet grupunun bir muhrip batırarak düşman kuvvetini dört gemiye indirdiği unutulmamalıdır. Maamafih Yzb. Murray'in raporu bidayette cenupta görülen grupa tamamen tevafuk etmektedir. Aşağıdaki mütalealar dikkat nazarına alınırsa bu noktanın mühim olduğunu kabul etmek gerektir.

1 — Bu esas cenup grupu Midway uçakları tarafından ümit edilen mevkide bulunmamıştır. Bizim uçaklarımız tarafından görüldükten sonra bu kuvvetin şimali garbiye doğru rota değiştirdiği kabul edilirse Enterpris'e hücum grupunun bulduğu kuvvetin mevkiine gelebilmesi pekâlâ varittir.

2 — Bu harekâta ait Hornet ve Enterprise krokileri biribirini tutmamaktadır.

3 — 11,00 de Minneapolis SOC'si " Uçak gemisi battı. Bir ağır kruvazör, iki muhrip 22 mil süratle 275° ye seyrediyor „ diye rapor etti.

Uçak gemisinin battığı raporu SOC'nin uçurulduğu zaman düşman grupunda bir uçak gemisinin mevcut olduğu zannedilmesi ile izah olunabilir. Sonradan uçak gemisini bulamayınca pilot bunun batmış olduğuna hükmetmiş olabilir.

Binnetice Minneapolis iki uçağının 09,15 te 29°30′ şimalî arz ve 173°25′ şarkî tulde düşmanı bulduğunu bildirmiştir. Her iki pilot ta bulunan dört gemiden birinin Mogami sınıfı bir kruvazör, diğerinin Nashi sınıfı bir kruvazör ve ikisinin de muhrip olduğunu kat'iyetle ifade etmektedirler. Görülen yegâne hasar da bir ağır kruvazör ile bir muhripten az miktarda yağ sızıntısından ibaret imiş. Gemileri teşhis edebilmek için pilotlar 5 mil mesafeye kadar sokulmuşlar ve civarda dört gemiden başka kuvvet olup olmadığını tahkik maksadile düşman grupunun etrafında 25 millik bir daire çizmişlerdir. 11,45 te kruvazörlerden uçurulmuş olan uçakların gemilerine dönmeleri emredildi. Fakat Minneapolis uçaklarının düşman kuvvetinden ayrılıp ayrılmadıkları açık olarak anlaşılamıyor, çünkü; raporda düşman kuvvetinin 12,15 te 225° ye seyrettiği bildirilmektedir. Uçakların 13,20 de kruvazörlere avdet ettiklerine bakılırsa 12,15 e kadar düşmanı takip etmiş olmalarına hükmedilebilir. Yine raporda uçakların harekât sahasına birinci hücumdan sonra geldikleri ve ikinci hücumdan evvel ayrıldıkları zikredilmektedir.

Pilotların hangi düşman grupunu takip etmiş olduklarını söylemek güçtür. Bunların, Hornet'in birinci hücumundan sonra vak'a yerine geldikleri söyleniyor. Hornet birinci hücumunda bir muhrip batırmış ve geride iki büyük gemi ile iki muhrip kalmıştı, eğer bu grup Hornet'in hücum ettiği grup idi ise daha fazla hasar görülmüş olması lâzımgelirdi. Bundan başka SOC ler düşman kuvvetini 09,15 te bulmuşlardı ve Hornet hücumu 09,50 de yapılmıştı. Minneapolis pilotlarının verdiği mevki Hornet'in krokisinde ilk hücumun yapıldığını gösteren noktanın 50 mil kadar şarkındadır ve ilişik haritada görüldüğü üzere, bu grupun zavalde Enterprise tarafından hücum edilen grup olması daha ziyade muhtemeldir. Minneapolis pilotlarının raporuna atfen kruvazörler grupu komutanı " Bu grup Enterprise uçaklarının hücum ettiği gruptur " diyor. Fakat, eğer Minneapolis pilotları 11,45 te verilmiş olan avdet emrinden sonra sahnede kaldılarsa Enterprise hücumunun başını görmüş olmaları icap eder. Bazı uçaklar hemen derhal hücuma geçtiler, fakat ekserisi grupun ilerisinde olduğu bildirilen hat gemisini aramak üzere 30 mil kadar daha yollarına devam ettiler. Rü'yet fevkalâde iyi olduğu halde hiçbir gemi görülmedi ve uçaklarımız ana grupa taarruz için geri döndüler. (11,05 te Midway'e mensup bir PBY 280° ve 500 mil mesafedeki şüpheli gemileri tahkik etmekte olduğunu bildirdi. Ayni uçak 277° kerterizinde ve 525 mil mesafede 30 mil ile 200° ye seyretmekte olan hüviyetleri meçhul gemilere uçaklar tarafından hücum edilmekte olduğunu 11,45 te rapor

etti. Ayni PBY evvelce düşman hat gemisi ve kruvazörü olarak bildirdiği gemilere şimdi 277° de ve 550 mil mesafede bulunan dost kruvazör ve muhripleri tarafından mukabele edilmekte olduğunu 13,30 da rapor etti. Anlaşılan bizim uçak her iki düşman grupunu da görmüş fakat bunlardan birisini, yanlış olarak, dost kuvveti farzetmiştir).

İlk hücuma başlıyan uçakların hedef olarak seçtiği şarktaki ağır kruvazör belki de Mikuma'dır. (Çok alçaktan gelen av pilotları iki büyük gemiyi hat gemisi zannetmişlerdir. Mogami sınıfı kruvazörü hat gemisi gibi görmek tabiî bir hatadır.) Bu hücum esnasında gemiler sancağa döndüler ve diğer uçaklarımız yaklaşırken şimale doğru seyretmekte idiler. Bu uçaklar güneş tarafından ve 21,000 kadem irtifadan hedef üzerine dik pike yaptılar. Ekserisi ağır kruvazöre ve birkaç tanesi de hafif kruvazöre taarruz ettiler. Çok ağır olan uçaksavar ateşi ilk bomba isabetinden sonra şiddetini kaybetmiştir. Cem'an ağır kruvazöre beş tam ve iki yakin isabet vâki oldu. Amiral Nimitz şöyle yazıyor: "Mikuma'dan kurtulanların anlattıklarına göre 11,40 taki ilk uçaklar Mikuma'yı sakatlamış ve 13,00 teki son uçakların geminin tam ortasına yaptıkları bir isabetle torpitoları ateş almış ve gemi batmıştır. Enterprise grupu ağır infilâklarla şiddetle yanan, darma dağınık metrûk bir ağır kruvazörün hareketsiz olarak su üzerinde bulunduğunu rapor etti. Eğer birkaç dakika daha beklemiş olsa idiler hikâyeleri başka türlü olacaktı. Son isabetten pek az sonra gemi albura olmuş ve batmıştır„. (Mikuma'dan kurtulanlar şöyle hikâye etmişlerdir: İlk hücum haziranın dördünde oldu. Ertesi gün gemiye hücum edilmedi, fakat ayın altısında takriben zeval vakti çift motorlu uçaklar tekrar hücum ettiler. (Çift motorlu tâbiri aşikâr bir hatadır) ve köprüüstü, baş taraf ve orta kısımlarına isabetler vâki oldu. Baş tarafa vâki olan isabet baş topları iskat etti. Köprüüstü sahasına düşen bomba uçaksavar hazırlık cepanesini ateşliyerek köprüüstü yapısında hayli hasara ve personal ziyaına sebebiyet verdi. Geminin orta kısmı civarına isabet eden bir bomba müteaddit torpitoları iştial ettirdi. Gemi yanmaya başladı, personali kurtarmak üzere bordaya gelen iki muhrip diğer bir Amerikan tayyare kuvvetinin hücumu neticesinde kurtarma ameliyesinden vazgeçmeğe mecbur kaldı. Muhriplerden birinin kıç tarafına bir isabet vâki olarak muhribin geri kısmını alevler içinde bıraktı. (Bunları anlatan esir muhribin batıp batmadığını bilmiyor.) Mikuma albura oldu ve o günkü ilk hücumdan birbuçuk saat kadar sonra battı.

Muhribin kıç tarafına isabet vâki olması müstesna, hikâyede anlatılanlar Mikuma'nın hem Hornet ve hem de Enterprise gruplarının her ikisi tarafından bombalanmadığını göstermektedir, yani Hornet ve Enterprise ayni düşman kuvvetine hücum etmemişlerdir. Mikuma'ya ilk hücum takriben zevalde yani Enterprise uçaklarının garpteki hat gemisini

aramaktan sarfınazarla tam hücuma başladıkları zaman vâki olmuştur. Kurtarmaya gelen muhribi çekilmeğe mecbur eden tayyare kolunun hücumdan evvel aramalarını daha ileriye götürüp te geri dönen Enterprise uçakları olduğu aşikârdır.

Enterprise'in keşif bölüğü ALTI'ya mensup Yzb. Dickson kendi harekâtını şöyle anlatıyor : "Ertesi gün, 6 - Haziran, Hornet grupu uçuruldu ve Mogami sınıfı bir büyük kruvazöre hücum etti, listede 8500 ton gösterilen bu gemi resimler ve eb'atlara nazaran en aşağı iki misli cesametinde gözüküyordu. Müteaddit isabetler oldu. Bundan sonra Enterprise grupu uçuruldu ve görünüşe nazaran diğer bir Mogami sınıfı kruvazör, Mikuma, bir diğer hafif kruvazör ve beş muhripten mürekkep diğer bir düşman grupu buldu.„ diyor. İki uçak gemimizin iki muhtelif grupa hücum ettiğini kabul etmesi dikkate şayandır. Enterprise'in hücum etmiş olduğu grupun hangi gemilerden mürekkep olduğu hakkındaki beyanatında hata etmiş olması muhtemeldir.

Geri dönen Enterprise pilotlarının hemen hepsinde Hornet'in hücum etmiş olduğu grupa taarruz etmedikleri kanaati vardı.„ Hornet'in hücum ettiği gemilerin ağır yolla seyrettikleri rapor edilmişti, halbuki; Enterprise'in taarruz ettiği grup yüksek süratle ilerliyordu. Bundan başka Hornet müteaddit isabetler temin ettiğini bildirmişti. Enterprise'in hücum ettiği grup zâhiren mühim hasarlara maruz kalmamıştı.) Bomba hücumu esnasında avlarımız her bir muhribe takriben 4000 atım 0.5 çapında mermi sarfetmek suretile muhripleri ateş altına almışlardır. Muhriplerin her ikisinde infilâklar ve yangınlar olmuş ve büyük maden parçaları fırlamıştır. Mikuma'nın arkasında olan hafif kruvazör de (her halde Mogami olacak) müteaddit isabetler almıştır. Son görüldüğü zaman bu kruvazör fena halde duman çıkarıyor ve gerisinde bir yağ izi bırakarak 10 mil kadar süratle garbe doğru ilerliyordu. Kruvazörün refakatinde iki muhrip vardı. (Bunun hakkında Pasifik Başkomutanı şöyle diyor : "Diğer ağır kruvazör de, her halde Mogami olacak, isabet almış ve yağ izi bırakarak kesif dumanlar çıkararak garbe doğru ilerliyordu. Refakatinde de iki muhrip vardı.„ Mikuma'dan kurtulanlardan biri de Mikuma battığı zaman Mogami'nin yanmakta olduğunu tekit etmiştir. Bundan da anlaşılıyor ki; her iki gemi ayni grupta idi.

13,25 de New Orleans iki SOC'yi gemiye aldı. Pilotlar bir uçak gemisi gördüklerini bir muhribin battığını gördüklerini, muhtelif muhribe isabet vâki olduğunu ve ağır kruvazörün el'an yüzmekte olduğunu, mevkiin düşmanın evvelce bulunduğu bildirilen mevkiden 40 mil cenupta bulunduğunu rapor ettiler. Raporun itimada değer olmadığı anlaşılmaktadır ve bunların gördüklerinin ne olduğunu anlamak ta güçtür. Kruvazöre alındıkları zamana bakılırsa Enterprise uçaklarının hücumunun neticesini görmiyecek derecede erken sahneden ayrılmış olmaları lâzım

gelir. Bundan başka Enterprise muhrip batırmadı ve müteaddit muhriplere isabet yapmadı, çünkü; Enterprise'in hücum ettiği grupta yalnız iki muhrip mevcuttu. Bunların Hornet'in bir muhrip batırmış olduğu hücumun neticesini görmüş olmaları mümkündür. Fakat hiçbir uçak gemisi ne bombalanmış ve ne de batırılmıştır ve yanlışlıkla bir uçak gemisile karıştırılabilecek bir büyük gemiyi Hornet uçakları batırmamışlardır.)

Enterprise grupunun avdetinden sonra Hornet o günkü ikinci ve muharebenin sonuncu hücum grupunu sevketti. 1000 librelik bombalarla mücehhez olan 24 uçaklık bu grup Hornet'ten 264° kerterizde ve 110 mil mesafede bulunan düşman kuvvetine taarruz etmek üzere 13,30 da havalandı. Bu grup 16,45 te pilotların tarif ettiğine göre Kinugasa sınıfından olması muhtemel bir ağır kruvazör, ağır veya hafif olduğunda şüphe edilen ikinci bir kruvazör ve iki muhripten mürekkep dört gemilik bir düşman kuvveti bulup hücum etti. (Bunun 3-4 saat evvel Enterprise uçakları tarafından hücum edilmiş olan grup olması mümkün değildir, çünkü; o gruptan Mikuma batmış - Mogami olduğu farzedilen - bir kruvazör yaralanmış ve geriye iki muhrip kalmıştı. Bu grup Hornet'in evvelce hücum etmiş olduğu bir hat gemisi, bir ağır kruvazör ve bir tanesi batırılmış olan üç muhripten mürekkep ve geriye cesametleri az miktarda farklı iki büyük gemi ile iki muhrip kalan grupa tamamen uymaktadır.. Bu husus Enterprise ve Hornet gruplarının 6 - haziranda ayni düşman kuvvetlerine hücum etmemiş olduğunu ispat eden diğer bir delildir ve harekât krokilerindeki ihtilâfı da izah etmektedir.

Bu noktai nazarı teyit eden diger bir vak'a vardır. Mikuma'dan kurtulanlardan birinin söylediğine göre Mikuma ile Mogami ayni grupta idiler. Bunlar cesamet ve umumi görünüşleri ayni olan eş gemilerdir. Hücum eden pilotlar bir ağır ve bir hafif kruvazörden bahsetmişlerdir, rapor edilen düşman kuvvetlerinden ayni tipte iki büyük gemiyi ihtiva eden grup yalnız Enterprise'ın hücum ettiği gruptur. Enterprise av pilotlarının hat gemisine benziyen iki büyük gemi gördüklerini rapor ettikleri hatırdadır ve Mogami sınıfı kruvazörler havadan hat gemisine pek âlâ benziyebilirler. Diğer taraftan Hornet pilotları ilk hücumlarında bir hat gemisi, bir ağır kruvazör ve üç muhrip bulduklarını zannetmişlerdi, yani ne sabahleyin ve ne de öğleden sonraki hücum ettikleri grupta ayni sınıftan iki büyük gemi yoktu.

SUGAR müfrezesi komutanından 13,30 da gelen bir haberde hedef mevkiinin kat'iyetle bilinmediğine işaret edilmekte ve rapor edilen ikinci mevkiin birinciden 40 mil cenupta olduğu söylenmektedir. Müfreze komutanınca grup halinde iki hedef mevcuttu. Her halde müfreze komutanı beş dakika evvel New Orleans keşşaflarının raporundan mülhem olmuştu).

Rapor edilen hücum neticeleri şöyledir :

Ağır kruvazöre bir 1000 librelik bomba isabet etti.

İkinci kruvazöre altı 1000 librelik bomba isabet etti.

Bir muhribe bir tane 1000 librelik bomba isabet etti.

Ağır kruvazöre düşen bomba çok şiddetli iştiallere sebebiyet verdi ve gemi yangınla harap olmuş bir vaziyette mürettebatı tarafından terkedilir bir vaziyette iken bırakıldı. (Bundan bahseden Pasifik Başkomutanı "Hornet grupu hücum ile Mogami'yi yangınla harap olmuş ve metrûk bir vaziyette bıraktı ve diğer bir ağır veya hafif kruvazör ile muhribe isabetler yapmış olduğunu rapor etti. Bir fotoğraf uçağı Mogami'nin harap teknesi üzerinde iken 17,30 da garbe doğru kaçmakta olan bir hafif kruvazör ile muhrip görmüştür." diyor.

Bundan evvelki hâşiyelerde Enterprise ile Hornet'in ayni grup düşman kuvvetlerine hücum etmemiş oldukları izah edilmişti. Mikuma ile Mogami'nin zevalde Enterprise tarafından hücum edilen grupta bulundukları ve bir muhrip refakatinde yanarak ve yağ sızdırarak kaçan geminin Mogomi olduğu anlaşılmaktadır. Eğer bu tahlil doğru ise Hornet'in ikinci hücumundan sonra yangınla harap olmuş bir vaziyette bıraktığı ağır kruvazör Mogami değildir, belki ayni sınıftan diğer bir gemidir. Bu takdirde evvelce farzedildiğinden fazla düşman gemisinin hasara uğramış olması lâzımgelmektedir. Hornet ile Enterprise'ın ayni grupa taarruz ettiği kabul edildiği müddetçe birinin ika ettiği hasarı diğerinin de fazlalaştırdığına ve diğer düşman grupunun hırpalanmadan kaçtığına ve bu kaçan grupu Midway uçaklarının bulmağa muvaffak olamadıklarına hükmetmek icap eder. Burada ileri sürülen noktai nazar her iki grupun da hücuma ve ağır zayiata uğramış olduğudur).

Saat 15,28 de uçaklar zayiatsız olarak Hornet'e döndüler.

Biraz sonra saat 15,53 te Enterprise yaralı geminin fotoğraflarının alınması için iki keşif bomba tayyaresi uçurdu. Bu uçaklar üç saat bir zaman sonra mükemmel fotoğraflar almış olarak avdet ettiler. Şimdiye kadar bu geminin Mogami olduğu farzedilmişti fakat hâşiyelerde ileri sürülen fikirler doğru ise bu geminin Mogami olması mümkün değildir. (Enterprise uçaklarının fotoğrafını aldığı geminin yangınla harap olmuş ve metrûk bir halde Hornet'in terkettiği kruvazör olması muhtemeldir, hakikatte de bu vaziyette terkedilen gemi yalnız Hornet'in hücum etmiş olduğu gemidir. Fotoğraf uçakları pilotlarının garbe doğru kaçmakta olan bir hafif kruvazör ile bir muhrip görmüş olmaları bu vak'ayı tekit etmektedir, çünkü; Hornet'in hareketsiz olarak bırakmış olduğu geminin beraberinde bir de daha küçük kruvazör vardı.

Fakat yukarıda izah edildiği gibi Mogami bu grupta değil zevalde Enterprise'ın hücum etmiş olduğu grupta bulunduğundan bu geminin Mogami olması mümkün değildir. Mogami zevalden biraz sonra son

görüldüğü zaman yangınla harap olmuş ve metrûk bir halde bulunmadıktan başka kendi makinelerile 10 mil süratle yanarak ve yaralı bir halde garbe doğru ilerlemekte idi ve bu doğrudur. Binaenaleyh Mogami rapor edildiği gibi batmamıştır fakat yaralı olarak Japonyaya döndüğü hemen hemen kat'î olarak bilinmektedir. Bununla beraber fotoğrafı alınmış ve tarafımızdan batırılmış olan geminin ayni sınıftan olması mümkündür. Fotoğrafı alınan harap teknenin Mogami olarak teşhis edilmesi Enterprise ile Hornet'in ayni grupa hücum etmiş olmaları faraziyesine iptina etmektedir. Mikuma'nın battığı malûm idi, o halde geri kalan geminin Mogami olması icap ediyordu. Mikuma'dan kurtulanlardan birinin alınan fotoğrafın Mikuma olması ihtimali olmadığını çünkü; Mikuma'nın aldığı hasarın esas itibarile baş tarafta olduğunu söylemesile bu hususu teyit etmiştir. Yalnız bir grup düşman kuvvetine değil iki grup düşman gemilerine taarruz ettiğimizi kabul etmekle fotoğrafın bu şekilde teçhiz edilmesi hükümsüz kalır).

Amiral Spruance bu hususta şöyle yazıyor: " Bir hat gemisinin bahis mevzuu olduğunu bütün gün hiç düşünmemiştik. Fotoğraf uçaklarının o akşam isticvabında pilotlardan bir tanesinin bir hat gemisinin mevzuu bahsolmadığında ve geminin Mogami sınıfı bir ağır kruvazör olduğunda kat'î bir kanaati olduğunu gördüm. Fotoğraflar da kendisini teyit etmekte idi. Gemi, 1940 Jane's Fighting Ship'indekinin ayni idi. (Mogami sınıfından dört geminin Mikuma, Mogami, Suzuya ve Kumano'nun Japon himaye kuvvetinde bulundukları unutulmamalıdır. Bu geminin Mogami olmaması ayni sınıftan diğer bir gemi olmamasını icap ettirmez. Mikuma ile Mogami'yi değil Mikuma ile ayni sınıftan diğer bir gemiyi batırmış olabiliriz).

Bu gemiyi gören herkes bir ağır kruvazörden daha büyük olduğunu söylemiştir. Bu sebepten ve geminin mukavemet edişinden bu geminin 10,000 tondan daha büyük majmahreçte bir gemi olduğunda şüphe etmekteyim. (Geminin mukavemetinin amiralin farzettiğinden az olması varittir, çünkü; gemi amiralin tasavvur ettiği gibi hem Hornet ve hem de Enterprise tarafından değil yalnız Hornet tarafından iki defa taarruza uğramıştır).

(Enterprise'dan Yzb. Murrey daha ileri giderek: Mükemmel fotoğrafların inceden inceye tetkiki, tecrübeli bir fotoğrafcının mütalealarıve bizim 8 pusluk top taşıyan kruvazörlerimizle mukayese neticesinde bu Mogami sınıfı ağır kruvazörün hakikatte en aşağı 20,000 tonluk bir muharebe kruvazörü olduğuna inanmak gerekir " diyor. Havacılarımızın bu kruvazörleri yanlışlıkla bir hat gemisi olarak kabul etmelerinin sebebini anlamak güç değildir). Bu geminin kendisine refakat eden ve bir hafif kruvazör veya muhrip olan diğer kruvazörden daha büyük olduğu kat'iyetle bildirilmiştir. Kanaatimce büyük gemi gece batmıştır. (Geminin batmış olduğuna dair kat'î delâil yoktur).

Amiral Spruance'ın yazısı burada bitmiştir.

Devamlı yüksek sürat muhriplerdeki mahrukatı bir hayli azaltmıştı. Mazot ikmali için Cimarron ile buluşmak üzere Murray ile Warden'ı refakatten ayırmak lâzımgeldi. Bu suretle uçak gemilerimiz refakatinde dört muhrip kalmıştı. Böyle hâfif bir emniyet ile Janon denizaltılarının bulunduğu rapor edilen sahada daha ziyade ilerlemek muvafık değildi. Bundan başka Japonların işgalden sonra Midway'e nakledilmek üzere Wake adasında topladıkları malûm olan büyük hava kuvvetlerinin menzili içine girmek te tehlikeli olacaktı. Binaenaleyh müfreze döndü ve şimali şarkî istikametinde çekilmeğe başladı. Harekâtı hulâsa eden Amiral Spruance'ın ertesi günkü raporuna amiral şunları ilâve etmiştir: "Midway muharebesinin âkıbetinin takarrür etmiş olduğu cuma günü öğleden evvel vukua gelen başlangıç savaşlarındaki ağır zayiata maruz kalınmasına rağmen uçak gemilerimizin hava gruplarının muvaffakıyetleri parlak olmuştur. Ric'at eden düşmanı takip ederek büyük metanet ve karar ile darbeler indirmişlerdir. Garpteki diğer gemilerin Mogami sınıfı bir kruvazörün mürettebatını kurtarmayıp kendilerini âkıbetlerine terketmeleri Japonların muharebe sonundaki maneviyatlarının ne haide olduğunu göstermektedir. Bu müddet zarfında gemilerimizin hareket tarzı o kadar mükemmel olmuştur ki; tatmin edilmemiş hiçbir isteğimiz kalmamıştır. SUGAR ve FOX müfrezeleri bir defa daha tarihe parlak bir fasıl ilâve ettiler „.

Yorktown'ın sonu, 7 - Haziran

5 - Haziran	13,08	Vireo Yorktown'ı yedeğe aldı.
6 - Haziran	02,00	Hammann, Benham, Balch iltihak ettiler.
	04,15	Hammann Yorktown'a tahlis partisi geçirdi.
	06,00	„ „ aborda oldu.
	13,35	Torpito izleri görüldü.
	13,39	Hammann battı.
	18,45	Ufukta denizaltı gemisi görüldü.
7 - Haziran	05,01	Yorktown battı.

Yorktown'ın mürettebatı gemiyi 7 - haziranda terketmişti. O gece Pensacola ile Vincennes SUGAR müfrezesine mülâki olmak üzere ayrıldılar ve Yorktown'ı muhafaza etmek için gönderilmiş olan Hughes müstesna olmak üzere FOX müfrezesi ayni gece şarka doğru seyretti. Kurtulanları muhriplerden Pearl - Harbour'a gidecek olan Portland'a geçirmeğe karar verilmişti, Astoria ile muhripler de Yorktown'ın kurtarılmasına gideceklerdi. Amiral Nimitz'ten alınan bir haberde kurtarılanları almak üzere Falton'un gönderildiği öğrenilince bu plânda tadilât yapıldı. Beraberinde bulunmasına lüzum gördüğü 180 mühim subay ve erle beraber Albay Buckmaster'in Hammann, Balch ve Benham ile Yorktown'a dönmesi icap etti, bu sırada müfrezenin geri kalan gemileri mahrukat ikmali yaptıktan sonra Saratoga ile birleşmek üzere hareket etti.

5 - Haziran sabahı Yorktown'a dönüldüğü zaman Hughes, Yorktown karanlık bir halde terkedildiği için nazarı dikkati celp edemiyen iki yaralı eri kurtardı ve lâstik botu içinde bulunduğu anlaşılan bir Yorktown av uçağı pilotunu da denizden aldı.

Mayn tarayıcı Vireo 11,35 te muvasalat etti. Vireo 4 - haziran öğleden sonra Pearl Hermes kayalığı civarında emir beklemekte iken Pasifik Başkomutanının, yaralı Yorktown'a mülâki olmak üzere derhal hareket etmesi emrini almıştı. (Navajo ile Seminole'de Yorktown'a gönderildise de Yorktown batmazdan evvel yetişemediler). 13,08 de Vireo Yorktown'ı yedeğe alarak takriben 3 mil süratle Pearl - Harbour'a yol verdi. Yedeğin ağırlığının çok olduğu anlaşıldı. Vireo bu sürati idame edemiyordu ve ertesi gün Yorktown'ı ancak rotası üzerinde tutmağa muktedir olabiliyordu. 5 - Haziran öğleden sonra grupa Bnb. Higgins komutasındaki Gwin ve Monaghan iltihak ettiler. Plân tadil edildiği zaman Gwin, SUGAR müfrezesile birleşmek üzere yolda idi, 25 mil süratle seyrederek Yorktown'a gitmesi emredilmişti. Monagham SUGAR müfrezesinden ayrılıp gönderilmişti. Gwin'in Yorktown'a çıkardığı tahlisiye partisi, karanlık basıncıya kadar pek az iş görebilmişti ve karanlık basınca geri alındı.

6 - Haziran takriben 02,00 de Hammann, Benham ve Balch Yorktown etrafındaki emniyet kuşağında yer aldılar. Ortalığın kâfi derecede aydınlandığı 04,15 te Hammann uçak gemisine aborda olarak Albay Buckmaster ile beraberindeki 29 subay ve 130 erden mürekkep tahlisiye partisini gemiye çıkardı. Albay Buckmaster dikkatli bir tahlisiye plânı hazırlamıştı. Yangınlar bastırılacaktı. Su basma ve mukabil tarafa su alma ve 5 pusluk top ile tayyareler de dahil olduğu halde iskele taraftaki sökülebilir ağırlıkları kaldırma suretile geminin meyli azaltılacaktı. Geri kalan toplar savaşa hazır bir hale getirilecekti. Yedeği kolaylaştırmak için dümen ortaya alınacaktı.

Yorktown'ın sancak baş omuzluğu yakininde durarak yangınla mücadele etmek için gerekli su ve Foamite ve su içine daldırılıp çalıştırılan tulumbalara cereyan vermesi 06,00 da Hammann'a emredildi. Açıkta durup mevkiini sıhhatle muhafaza etmesi mümkün olmadığı için Hammann Yorktown'ın sancak bordası baş kısmına aborda olup bağladı.

Öğleden sonra ameliye bir hayli ilerlemişti. Paçavraların muhafaza edildiği dairedeki yangın söndürülmüştü. Makine dairesinde suyun seviyesi bir miktar azalmış ve kıç tarafta üçüncü güvertede su seviyesi 3 kadem azaltılmıştı. Sancak mahrukat sarnıçlarından ikisine su basılmıştı. İskele taraftaki 5 pusluk toplardan biri sökülmüş ve ikincisi de hemen hemen denize atılmaya hazır vaziyete getirilmişti. Bu ameliyeler sayesinde geminin meyli 2 derece kadar azalmıştı.

Saat 13,35 te Yorktown'ın sancak tarafında 4 torpito izi görüldü. Emniyetteki iki muhrip alârm işareti verirken Yorktown da bir top attı

ve "Torpito hücumu„ diye geminin her tarafına haber verildi. Torpitoların görüldüğü ve patladığı anler arasında geçen dakika zarfında Hammann mürettebatını savaş yerlerine almış ve yolda iken torpitoları iştial ettirebilmek ümidi ile topçu subayı Yzb. Hartigen baş makinalıtüfeklerle ateş açılmasını emretmişti, kıç taraf makinalıtüfekcisi de ateş açmıştı, Albay True uçak gemisinden ayrılabilmek endişesile "İç makine tam yol geri„ komutasını vermişti.

Makineler hareket ettikleri sırada torpito isabet etti. Albay True "Birinci torpito 2 numaralı top civarında Hammann'ın altından geçerek Yorktown'ın karinasında patladı. İkinci torpito 2 numaralı kazan dairesinden Hammann'a isabet etti. Civarında bariz bir bel verme görüldüğü için bu torpitonun geminin omurgasını kırmış olduğu anlaşılmaktadır. Çok miktarda yağ, su ve moloz havaya doğru bir hayli irtifaa fırladı ve Hammann'ın, Yorktown'ın üzerine döküldü„ demiştir. Albay True'da dahil olduğu halde birçok kimse iştialin şiddetinden veya herhangi bir cisme çarpılmadan dolayı sersemlemişti. Hammann baş taraftan süratle batmaya başladı ve derhal terki sefine emri verildi.

İki torpito sıra ile Yorktown'ın komuta köprüsü hizasından bordaya isabet etti, dördüncü torpito isabet etmeden geçti. İştialin darbesi Hammann'ınkinden biraz daha şiddetli olmuştu. Baş tripot direk şiddetle yerinden fırladı, sancak tarafındaki ayağın perçinleri kesilerek tüfek mermisi gibi havada uçtu. Hangarın üst kısmında teçhizat güverteye düşerek parçalandı. Güverte yukarı doğru kabarınca uçakların iniş takımları yıkıldı. Erat bölmelere doğru veya denize fırlatıldı. Yorktown'ın bordasında açılan delikten herhalde sancak kazan dairesine su dolmuş olacak ki; meyil 17 ye indi ve gemi biraz daha battı.

Birinci iştiali müteakıp 3:4 dakika içinde Hammann batmıştı, fakat bu müddet zarfında mürettebatın ekserisi açılmaya muvaffak olmuştur. Kıç tarafın suya gömülmesinden bir dakika sonra su altında vâki olan şiddetli bir infilâk personalden birçoğunun ölümüne ve birçoğunun da ağır surette yaralanmasına sebep oldu. İnfilâkın sebebi meçhuldür. Bu infilâkın ya Hammann'ın torpitolarının iştialinden (kurtulanlardan bir iki kişi gemi batarken bazı torpitoların tüyupları içinde çalışmakta olduğunu görmüşlerdir) veya su bombalarının patlamasından ileri gelmesi muhtemeldir. Gerek torpitolar ve gerekse su bombaları Hammann Yorktown'a aborda olmazdan evvel emniyete alınmışlar ve hücumdan yarım saat kadar evvel de emniyette olup olmadıkları tekrar muayene edilmişti. Bundan başka birinci sınıf torpitocu er Kimbrel torpito isabet ettikten sonra su bombalarını bir defa daha muayene etmiş ve arkadaşlarının cankurtaran yeleği giymelerine ve suya inmelerine yardım etmek üzere geride kalmıştı. Görünüşe göre bu er vukuunu önlemek istediği infilâkın kurbanı olarak ölmüştür.

Muhriplerden bazıları Hammann ve Yorktown'dan kurtulanları toplamış ve geri kalanlar da düşman denizaltısını aramıştır. Arama bütün öğleden sonra devam etmiş, birçok defalar temas edilmiş ve su bombaları atılmıştır, su bombalarından bir tanesinin iştialinden sonra deniz üstüne çok miktarda yağ çıkmıştır. Takriben 18,45 te bir denizaltı gemisi ufukta su üstüne çıkmıştır. Denizaltının dizellerinden çıkan duman görülüyordu, Monagham ile Hughes denizaltıya doğru ilerlediler. Saatlerce devam eden arama neticesinde bir yağ izinden başka birşey görülemedi. Denizaltının yaralı olarak kaçmaya muvaffak olduğu zanedilmektedir.

Yorktown derhal batmadı. Muhripler meşgul oldukları için tahlisiye ameliyesinin ertesi güne kadar tehir edilmesine karar verildi. Tahlisiye partisinden geri kalanlar Vireo'ya alınmazdan evvel su geçmez kapılardan mümkün olanların hepsi kapatılmıştı, çabuk hareket eden kapılardan birçoğu infilâkın tesirile yerlerinden oynamış ve eğilmiş olduklarından birçok bölmeler zayıflamıştı. Muhtemelen su darbeleri merkez hattı bölmesini delerek iskele tarafında üçüncü ve dördüncü bölmelerin geri kalan kısımlarını imlâ etmiştir.

7 - Haziran 03,30 da gêminin meylinin arttığı görülmüştür. Albay Buckmaster "05,01 de iskele tarafına doğru albura olarak 3000 kulaç derinlikteki suda harp sancakları dalgalanarak battı.„ demiştir. (Mevkii 30°46′ şimalî arz ve 167°24′ garbî tuldü).

Midway muharebesinde düşman zayiatının hulâsası

(Pasifik Başkomutanı Amiral Nimitz'in raporundan alınmıştır).

A) Dört uçak gemisi (Akagi, Kaga, Soryu, Hiryu.) bütün uçakları ve mürettebatının çoğu ile battı. 275 uçak ve 2400 kişinin zayi olduğu zan ve tahmin edilmektedir.

B) Üç ve muhtemelen dört hat gemisi (biri ağır olmak üzere) yaralanmıştır.

C) Mogami sınıfından iki kruvazör batmıştır. (ikincinin batıp batmadığında kat'iyet yoktur) üç veya daha fazla ağır kruvazör yaralanmıştır, bazılarının hasarı ağırdır.

D) Bir hafif kruvazör hasara uğramıştır.

E) Üç muhrip battı, dördüncü bir muhribin batmış olması da muhtemeldir.

F) Dört nakliye ve şilebe isabet olmuştur, biri veya daha fazlası muhtemelen batmıştır.

G) Personalin zayiatının tahminî miktarı 4800 kişidir.

Bizim zayiatımızın hulâsası

Gemiler : Yorktown ile Hammann batmıştır.
Uçaklar : 150 kadar muharebede kaybolmuş veya tamir edilemiyecek derecede hasara uğramıştır.
İnsan zayiatı : 92 subay ve 215 erdir.

Mütalealar

(Bu mütalealarıin kısmı âzamı muharebeye iştirak eden subayların, bilhassa Amiral Fletcher ile Spruance'ın müşahedelerinden iktibas edilmiştir, netice Amiral Nimitz tarafından kaleme alınmıştır.)

Hem Amiral Spruance ve hem de Amiral Fletcher "Uçak gemileri arasında vukua gelen düelloda düşman uçak gemisine, uçakları daha gemisinde iken ilk darbeyi vuran taraf kazanır„ demişlerdir. Midway'de biz tamamen bu şekilde hareket ederek savaşı kazandık. Düşmanın mevcudiyetini ve kuvvetinin terkibini tahminî olarak bildiğimiz ve ne şekilde yaklaşacağını doğru olarak hesap edebildiğimiz için bu yolda hareket edebildik. Midway muharebesi esas itibarile bir haber alma zaferidir.

Japonlara gelince, uçak gemilerimizden gönderilen tayyarelerimizin hücumdan pek az zaman evveline kadar kuvvetlerimizin mevcudiyetinden belki haberdar değildiler. Bir baskın yapmak isterlerken kendileri baskına uğradılar. Filomuzu düşmanın cenahına saldırmak maharetle tatbik edilmiş parlak bir tâbiye eseridir. Yegâne talihsizliğimiz mevcudiyetinden şüphe edildiği zaman dördüncü düşman uçak gemisini lâzımgeldiği kadar süratle bulup hücum etmeye muvaffak olamayışımızdır. Bu muvaffakıyetsizlik te bize Yorktown'ın kaybolmasına mal olmuştur. Midway bir hava kuvveti mübarezesi idi. Savaşın hiçbir safhasında su üstü gemileri temasa gelmediler. Ahval müsaade ettiği takdirde su üstü gemilerile yapılacak hücumların kıymetini gerek Amiral Fletcher ve gerekse Amiral Spruance tamamen takdir etmekte idiler. Bu risaleyi okuyanlar su üstü hücumlarının neden kabili icra olmadığının düşünüldüğünü anlayacaktır.

Düşmanın kaçan kuvvetlerinin takibi muvaffakıyetli olmuştur, fakat daha etraflı malûmat müfrezelerimize derhal ulaşabilmiş olsaydı muvaffakıyetin daha büyük olacağında şüphe yoktur. Amiral Nimitz'in dediği gibi "Uçak gemisi gruplarının muvaffakıyeti için düşman hakkında doğru ve devamlı malûmat esastır. "Amiral Fletcher„ Uçak gemilerindeki hava kuvvetlerinden başka uçaklarla düşmanı bulmak ve düşman kuvvetlerile teması muhafaza etmek için her türlü gayret sarfedilmelidir„ diyor. Amiral Spruance "Muvaffakıyetli uçak gemisi harekâtı için hücum edilecek düşman kuvvetinin harekâtı hakkında erken ve sıhhatli malûmat esastır„ demiştir.

Keşşaflarımız vazifelerini ekseriyetle büyük tehlikelere maruz kalarak yapmışlardır. Birçok raporlar düşman uçaklarının hücumları dolayı-

sile eksik verilmiştir. Muhabere heyeti umumiyesile kifayetli idi. Keşif raporlarının pasaparola edilmesi lüzumunu bertaraf etmek için Midway uçaklarile denizaltı gemileri, su üstü gemilermizin doğrudan doğruya alabileceği, müşterek bir tulümevç ile muhabere etmişlerdir. Böyle ihtiyat tedbirleri alınmış olmasına rağmen kuvvetlerimizin hayatî ehemmiyetteki malûmattan mahrum kaldıkları zamanlar olmuştur. Hornet hava harekâtı subayı Ön Yzb. Foster "Ayın 4. günü saat 06,00 ile 16,00 arasında düşman su üstü kuvvetleri hakkında malûmat olmayışı vahimdi ve düşmana karşı ihraz ettiğimiz tâbiyevî üstünlüğü tehlikeye sokmuştu. Enterprise hava grupunun düşman kruvazörlerine hücumunun gecikmesi ve Hornet'in VSB lerinin düşmanl temas teminine muvaffak olamayışı bu malûmat noksanlığına atfedilebilir. Bundan başka benzinleri tükenmesi yüzünden suya inmeğe mecbur kalan Hornet ve Enterprise uçaklarının ziyaı kısmen düşmanın harekâtı hakkındaki bu malûmat noksanlığından ileri gelmiştir.„ diyor. Ön Yzb. Foster bazı mühim temas raporlarının gönderilmesinde iki saatten fazla gecikmeler olduğuna ve şifre muamelesindeki gecikmelerin çok fazla vakit ziyaına sebep olduğuna işaretle "bilhassa uçaklar bahis mevzuu olduğu zaman yalnız direkt muhaberenin maksada elverdiğini„ ilâve etmiştir.

Av uçağı mukabelesine karşı koyamaması dolayısile PBY'ların düşman kuvvetlerinin takibi hizmetine uygun olmaması hayli güçlüklere yer vermiştir. Hücum eden kuvvetlerimizden birçoğu hedefi bulmaya muvaffak olamamışlardır. Keşşaflarımız düşmanı takip edebilmiş olsaydılar bu grupları hedeflerine doğru kılavuzlayabilirlerdi.

Av uçaklarımızın hem miktar ve hem de evsaf itibarile Japon ZERO uçaklarından geri olduğu meydana çıkmıştır. Midway'de üslenmiş olan silâhendaz hava grupunun uçak gemisi tipi av tayyareleri yerine ordu tipi av uçaklarından terkip edilmiş olmalarının daha uygun olacağını söylemiştir. Uçak gemilerimizdeki av tayyarelerinin miktarı Midway'den evvel arttırılmış idiyse de muharebe karakolu ve hücum gruplarının himayeleri hizmetleri için adetleri yine çok azdı. Av uçağı nisbetinin arttırılmasına hattâ bazı uçak gemilerinin yalnız av uçağına tahsis edilmesi lüzumuna birçok subaylar kanidirler. Tesiri nisbeten daha az olan uçaksavar ateşinin değil düşman av uçaklarının hücum eden tayyarelere karşı en büyük tehlike teşkil ettiği müşahede olunmuştur. Bundan, hücum gruplarımızın daha büyük bir av uçağı himayesine muhtaç olduğu neticesi çıkmaktadır. Yine bu nokta av uçaklarımızın nısıf kutru seyirlerinin de daha büyük olmasını icap ettirebilir. Böyle kifayetli bir himaye tesis etmek kabil olsaydı TBD uçaklarımızın uğradıkları hasar bu kadar ağır olmazdı. TBD lerin yerine mümkün olduğu kadar kısa zaman zarfında TBF ler verilmesi lâzım olduğu söylenmiştir.

Düşman gemilerinin batırılması için çok miktarda isabet temini lâzımgeldiğinde herkeste fikir birliği vardır. Havacılarımızın daha tesirli bombalarla harp başlığı daha ağır olan torpitolara ihtiyaçları vardır. Havacılarımızın zırhlı gemilere karşı kullanılacak zırh delici bombaları yoktur. Tavik müddeti çok az olduğundan bomba isabetlerimiz hedefleri batırmıyor, yalnız vâsi mikyasta sathî hasara sebebiyet veriyor.

Ufkî bombalama (yani pike yapmaksızın bomba atma) nın gemilere karşı pek müessir olmadığı görülmüştür. Yüksek irtifadan atılan bombalara karşı bir tetik gemi komutanının kaçınma manevrası yapabileceği tasdik edilmekte ve bazılarının haklı olarak söylediği gibi böyle bir yüksek irtifa hücumundan yalnız yakin isabetler temin edilmektedir. Pike bombardıman uçaklarının temin ettiği isabet yüzdesi çok yüksektir, fakat muhripler pike bombardıman uçakları için dahi kârlı bir hedef değildirler. Fakat av uçaklarımızın muhripleri Mt. ateşine tutmalarının hasara sebebiyet verdiği sabit olmuştur.

İki veya daha fazla uçak gemisinin birlikte harekât icra etmelerinin birçok bakımdan faydaları olduğu görülmüş ve bu sayede birçok uçakların kaybolmasının önüne geçilmiştir.

Bu savaşta mühim komuta mevkileri işgal etmiş olan subayların hepsini yazmaya bu risalenin hacmi müsait değildir. Hawaii'deki ordu hava kuvvetleri komutanı Tümgeneral Tinker harekât sahasında hizmet etmiş ve ayın 9. günü içinde bulunduğu uzak menzilli bir bomba uçağı ile beraber düşman ararken denize düşmüştür. Korgeneral Emmons Hawaii mıntaka komutanı idi. Tuğgeneral Hale Hawaii'deki hava kuvvetlerinin bombardıman kuvvetleri komutanı idi. Tuğgeneral Rickett Hawaii mıntakası silâhendaz kuvvetleri komutanı idi.

Muharebede kahramanlıklarile temayüz etmiş olan subaylardan ve erattan çoğunun isimlerini kaydetmeğe de imkân yoktur. Bu kahramanların listesi çok büyüktür. Bunlar muhariplerimizin malik olduğu yüksek maneviyatın parlak birer misalidirler.

Amiral Nimitz : "Subay ve eratın vazifelerini ifada göstermiş oldukları kifayet yüksekti, bu sitayiş yalnız Midway'de veya gemilerdeki vatandaşlara değil bilfiil cephede bulunmaya mazhar olamıyan Oahu'daki subay ve erlere de şâmildir. Bu muharebeye iştirak edenlerin vazifeye karşı gösterdikleri müşterek sadakat o kadar barizdir ki; kat'î neticenin hasbelicap üç uçak gemimiz tarafından alınmış olmasına rağmen Japon silâhının ve ihtirasının inhizamile neticelenen bu zaferin yalnız donanmanın değil Birleşik Amerika müsellâh kuvvetlerinin malı olduğunu bildirmekle iftihar duyarım.„ diye bu kahramanlıkları en güzel bir şekilde ifade etmiştir.

III.

Pasifikte Strateji

Deniz, hava ve kara kuvvetlerinin işbirliği :

Japonya bu harbe başladığı zaman anavatandan 2000 mil uzakta ve Avustralyanın şimalinde 2500 mil imtidadında bir müstahkem cephe teşkil eden Marshall - Caroline - Palau adalarına malik bulunuyordu. Japon harp sevkulceyşinin ruhu, Burma, Hawaii adaları ve Aleutians'ları elde ederek bu cepheyi garbe ve şarka doğru ileri sürmek ve bu suretle herhangi bir hücumun ilk darbelerini bel'eden ve harbi anavatandan 2000 milden daha uzak mesafede tutan bir müdafaa çevresi vücude getirmekti. Hawaii gruplarına yerleşmek için Midway'de yaptığı teşebbüslerin ikisinde de muvaffak olamadığından Japonya bu maksadını kuvveden fiile çıkaramadı ve neticede Japon âlemine doğru uzanmış olan bu adalar uçak gemilerile vurulan muazzam darbelere üs teşkil etti.

Japonların ilk hareketi sol cenahlarını emniyete almak üzere Pearl-Harbour'daki Amerikan filosunu iskat etmek olmuştu. Ayni zamanda Japonyayı tehdit edecek mesafede bulunan yabancı üsleri de ortadan kaldırdı. 1942 Haziranında Burma'y elde edildi ve 6 aydan az bir zamanda müşterek refah sahası tesis edilmiş ve Japon hudutları garpte Hindistana ve şarkta da Salomon'lara dayanmıştı. Japonyanın Hindi-Çiniyi, Tahiland ve Burma'yı işgali yalnız hudutlarını genişletmekle kalmamış Çinin bütün dünya ile olan muvasalasını da kesmiş ve Avustralya, Yeni - Zelanda ve Hindistan, Pasifik ve Hint Okyanuslarına hâkim olan Japonyanın önünde her hususta müdafaasız bir hale gelmişti.

Biribirini takip eden yıldırım muharebelerile kendisini muvaffakıyetle tecrit eden Japonya bundan sonra, kazandığı topraklar üzerindeki mevkiini kuvvetlendirmeğe ve Avustralyanın işgali, Hindistanın fethi, Çinin yatıştırılması ve Amerikanın tehdidi gibi dört büyük vazifenin başarılması için kuvvetlerini yeniden gruplandırmağa koyuldu. Bu harekâtta görülen şayanı dikkat sebikbanlık, vurulan darbelerin nüfuz kabiliyeti ve hücumların ağırlığı deniz, hava ve kara kuvvetlerinin işbirliği yapması sayesinde elde edilmiştir. Japonlar, havanın hem deniz ve hem de kara kuvvetlerinde esas ve müşterek bir unsur olduğunu ve tam noktasına kâfi derece kuvvetli olarak tatbik edildiği zaman denizde de karada da kat'î tesirli olacağını takdir etmişlerdi. Japonyanın tekniği şöyle idi: Başlangıçta yumuşatma ameliyesi uçak gemilerinin hava kuvvetile yapılır, bunu takiben uçak gemisi hava kuvvetlerinin himayesinde (Amphibi)

MIDWAY
DENİZ MUHAREBESİNİN ŞEMASI
3_6 HAZİRAN 1942
Yalnız mühim hâdiseler gösterilmiştir
Tabiî mikyas 1:2.788.935 30° şimalide
İZAHAT
4 Haziran harekâtını gösteren krokidekinin aynıdır.
Ok rotanın iştikametini ve rakkamlar rotanın ve süratin miktarını gösterir.
Taarruz
Temas
3/ haziran
4/ haziran
5/ haziran
6/ haziran
Deniz mili
MIDWAY

su ve kara kuvvetleri çıkarılır ve son olarak ta işgal kuvvetlerinin himayesi için kara meydanlarından uçan tayyareler sahile çıkarılır. Kabil olduğu kadar bir hava meydanı olan veya hava meydanının süratle hazırlanması mümkün olan bir yer çıkarma noktası olarak seçiliyordu.

Japonlar tarihte ilk defa olarak deniz ve hava kuvvetini birlikte kullanmışlardı ve bu müşterek kuvvetin tesiri seri ve kat'î idi. Birkaç hafta içinde Müttefikler Pasifikte askersiz, malzemesiz ve üssüz kalmışlardı ve âdeta şarkta Alman tazyikının gittikçe artması, Fransada, Şimali Afrikada ve Yunanistanda uğramış olduğumuz zayiata yeni kayıpların katılması Uzakşarka yeniden malzeme gönderilmesine mâni olmuştu. Binaenaleyh Avustralya ve Yeni Zelandayı çiğnemeden evvel Japon taarruzunu karşılamak vazifesi bütün ağırlığı ile Amerikaya yüklenmiş oluyordu. Amerikanın başaracağı iki ayrı vazife vardı; evvelâ Japonların genişleme hareketlerini durdurmak, sonradan Japonyayı canalıcı noktasından vurmak. Bu iki mesele, biri Japonları derhal durdurmak işini deruhde etmiş olan Mc Arthur'un ve diğeri, ilk işi Japon deniz kuvvetlerini karşılıyacak Amerikan donanmasını yeniden vücude getirmek olan Amiral Nimitz'in olmak üzere iki ayrı düşünce doğurdu.

Mc Arthur'un fikrince Japonlarla, kendi etraflarında tesis etmiş oldukları müdafaa dairesinin muhitinde karşılaşmalı ve dairenin muhiti üzerinde biribirini takip eden deniz ve kara müşterek harekâtile Japonları adadan adaya içeri doğru sürmeli ve Philipine'ler işgal edilip Çin toprakları üzerinde üsler tesis edilince buradan Japonyaya büyük bir taarruz tevcih edilmelidir. Nimitz'in teklif ettiği plâna göre de Japonların dairenin muhiti üzerindeki mevcudiyetleri kale alınmadan fevkalâde kuvvetli uçak gemisi müfrezeleri kullanarak dairenin veteri istikametinde yapılacak taarruzla Orta Pasifikten doğru vurarak müşterek refah sahası içinde ilerledikçe üsler zinciri zapt ve tesis edilecek ve nihayet Japonyanın kendisine taarruz edilecekti.

Biribirinden ayrı başlıyan ve biribirine muhalif olan bu iki strateji sonradan birleştirildi. Deniz, hava ve kuvvetlerile Mc Arthur'un Japon müdafaa çevresine, bu çevreye mümas hatlar istikametinde yaptığı taarruzlar bu müdafaa hattının malzeme ikmalinde Japonları büyük müşkülâta uğratmakta iken Nimitz hayatî ehemmiyetteki bu muvasala hatlarına büyük darbeler indiriyordu. Orta Pasifik sevkulceyşinden iki mühim yeni kaide çıkmıştır :

1 — Filonun nüvesini şimdi uçak gemisi teşkil eder ve filonun diğer gemilerinin vazifesi uçak gemisi kuvvetinin emniyetle harekât yapmasını sağlamaktır.

2 — Her türlü malzeme ve vasıta ile mücehhez ve bir deniz veya hava üssü hazırlamak için herhangi bir kıyıya çıkarılabilir bir inşaat teşkilâtının filoya ilhak edilmesi lâzımdır. Amerika bahriyesinin bugünkü

durumu hakkındaki malûmatı tamamlamak için kendine ait hava kuvveti ile ihtiyaçlarını tamamen kendi karşılıyan bir silâhendaz kuvvetinin Birleşik Amerika donanması cüzülerinden bulunduğunu zikretmek yerinde olur. Görülüyor ki; donanma deniz hava ve kara kuvvetinden mürekkep müşterek bir birlik halinde harekât icrasına muktedirdir. Buna muktedir olduğu içindir ki; donanma Saipan, Kwajalein gibi tahkimatı kuvvetli üslerin zaptı işini deruhde edebilmiştir.

1942 Şubatının ortalarında bir büyük Amerikan kıtaat konvoyunun Avustralyaya varmasile Japonların ilerlemesi durmağa başlamıştır. Bu konvoy Yeni Gine harekâtını desteklemek için Avustralyada ve Salomon muharebelerini desteklemek için de Yeni Kaledonyada vücude getirilmiş olan muazzam teşkilâtın başlangıcı olmuştur.

Cenup ve cenubu garbî Pasifikte Mc Arthur'un kullandığı strateji bu üslere dayanmıştır. Amerikan muvasala hatlarını kesmek için Japonların, kendi deniz an'anelerine uygun olacağı veçhile Avustralyayı sıkı bir surette abluka etmeğe teşebbüs edecekleri aşikârdı. Fakat böyle bir işe ciddiyetle teşebbüs etmediler. Amerikalıların Japon denizyollarına denizden ve karadan muvaffakıyetle ve merhametsizce saldırmaları dolayısile nakliye hususunda Japonlar kruvazör, muhrip ve denizaltı gibi harp gemilerinden istifade etmeğe ve bu suretle muharebe kuvvetlerini vahim zarar ve tehlikelere maruz bırakmağa mecbur kaldılar.

Japonyaya düşen dört vazifeden Avustralyaya hücum en ciddî gibi görünüyordu. Bu hücum, Raboul üssü mihver olarak iki istikamette inkişaf ediyordu. Bu istikametlerden biri Yeni Gineden cenuba doğru uzanıyor, ikincisi Salomon'lardan şarka doğru bir çevirme hareketi halini alıyordu. Bu hareketlerden bir tanesi muvaffak olsa idi müttehit milletlerin garbî Pasifikte bir üs tesis etmeleri mümkün olamıyacağı gibi mühim noktaların Japonların elinde bulunması dolayısile harp, sonu gelmez bir mücadele halini alabilirdi.

Cenup ve cenubu garbî Pasifik'in ilk hayatî ehemmiyeti olan bir mıntaka olduğunu takdir eden Amerikalılar filolarının sıklet merkezini ve kuvvetli kara ve hava birliklerini bu mıntakada tuttular. Yeni Gineden cenuba doğru olan ilerleme hareketini Avutralyalılır Buna'dan Kokoda'ya kadar Owen - Stanley dağları üzerinde karşıladılar ve Port Moresby'den 32 mil mesafede bu hareketi durdurdular. Port Moresby - Kokoda - Buna harekâtı esnasında cenahtan muvaffakıyetli bir Japon müdahalesile zayıf olan Avustralya kuvvetleri imha edilir ve Avustralyanın âkıbeti tayin edilirdi.

Böyle bir cenah hareketine 1942 Mayısında Japonlar filen teşebbüs ederek kuvvetli bir filo himayesinde garbe doğru nakliyata başladılar, bu Japon kuvvetleri Mercan denizin'le Amerikan filosu ile karşılaştılar. Aralarındaki mesafe 160 milden daha aşağıya düşmiyen iki muhasım filo

arasında uçak gemilerinin hava kuvvetlerile muharebe oldu. Amerikan hava kuvvetleri Japonlarınkine üstün olduğunu ispat ederek muharebe Amerikalıların kat'î zaferile neticelendi. Bu Mercan denizi muharebesi tarihte belki klâsik bir savaş olarak kalacaktır. Deniz hava silâhı bu muharebede deniz hava silâhı ile ilk defa karşılaşmıştı, dünyanın yarısının âkıbeti bu karşılaşmanın neticesine bağlı idi. Bu mağlûbiyetle Japonların genişleme hareketi ilk defa ve kat'î olarak önlenmişti. Müteakıp ayda Midway'de vukua gelen ikinci deniz savaşında dört uçak gemisini ihtiva eden 7 Japon gemisinin zayi olması Japonyanın âkıbetini tayin etmiş oldu. Japon deniz hava kuvveti üzerindeki tesiri itibarile bu muharebenin akisleri 3 : 4 bin mil uzaktaki cenubî Pasifikte derhal hissedildi. Mercan denizindeki mağlûbiyetlerinden sonra Japonlar Salomonlarda bir defa daha kuvvet toplamağa başladılar ve ilk defa olarak böyle bir hareketi kâfi miktarda hava himayesi olmaksızın yaptılar. En yakin hava üsleri 650 mil uzaktaki Raboul'da idi, ara yerdeki hava üsleri hazır değildi ve Midway'de dört uçak gemisi kaybetmiş olduklarından icap ettiği zaman hayatî ehemmiyeti haiz noktalara hava kuvveti koymaktan mahrum idiler. Amerikalılar fırsattan istifade ederek uçak gemisi hava kuvvetleri himayesinde kuvvetli deniz ve kara kuvvetlerile Japonların iki mühim mevzii olan biribirine mücavir Guadalkanal ve Tulagi adalarına hücum ve bu adaları zaptettiler.

Bu muzafferiyet ile Avstralyanın maruz bulunduğu tehlike ortadan kalktıktan başka Japonların hayatî ehemmiyetteki Raboul üssü cenahtan ve ciddî bir şekilde tehdit ediliyordu. Bundan sonra Japon dış çemberine tatbik edilen tazyik gittikçe artmağa başladı. Japonların anavatandan getirmeğe mecbur oldukları malzemenin miktarı gittikçe arttı ve uzun muvasala hatları üzerindeki yük te o nisbette fazlalaştı. Bir milletin bütün kuvvet membalrının düşmana tevcih edilmesi lâzımgeldiği zaman deniz, hava ve kara silâhlarının müttehit ve müşterek bir kuvvet halinde kullanılması icap ettiğini Japon harbi göstermiştir. Bundan başka, Japonların dövüşme hassaları ve muhasımları garpli kuvvetlerin ihtiyacının belki dörtte biri kadar az bir malzeme ile yaşıyabilmelerile kendi âdet ve âlemlerinde Almanlardan daha az mahuf bir millet olmadıkları bütün Pasifik harekâtında anlaşılmıştır.